

EGYETÉRTÉS

Műfoglalás árak: Egész évre 28 korona. Félre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 3 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és előfizetés 10 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 722. Kiadóhivatal 706.

Konzuli bíraskodás.

Irta: Dr. Doleschall Alfréd
egyetemi tanár.

Erős parlamenti vita után, — melyet azonban obstrukció nélkül vívtak meg, mert az akkori ellenzék és politikai erkölcsét Apponyi Albert szelleme ihlette — a magyar Corpus Juris-ba iktatták a konzuli bíraskodás szabályozásáról szóló 1891: XXXI. törvénycíkket. Örökké emlékezetes marad a klasszikus fegyverekkel lefolyt gigászi birkózás, mely a törvényjavaslat képviselőházi tárgyalása alkalmával az ellenzék vezetésében korábban szövetséges társakat: Szilágyi Dezsőt és gróf Apponyi Albertet egymással szembeállította. A vitának lényege a magyar állam egyediségének és különálló szuverenitásának a multtal szemben a javaslatban kontemplált erőteljesebb kidomborítása, avagy újból való elhomályosításának kérdésében csucosodott ki. Mert bármennyire bizonyos volt, hogy az addig gyakorlatban volt konzuli bíraskodásnak ugy érdemi, mint alaki részében a magyar államiság és a magyar honosság még sejtelenül abnormis helyzetnek ugyszólván kendőzésére alkalmas volt az a ténykör, hogy ez a helyzet pusztán az abszolutisztikus tényleges hatalom címén és annak kényszerítő tekintélyével, alkotmányon kívül hatályosult. Türet helyzet volt, mert türet kellett: mert a magyar alkotmány szerű törvényhozásnak ebbe a dominiumba beleszólás, vagy éppen rendelkezés nem engedtetett. Másként fest a helyzet, ha ugyanazon területkör előtt a sorompók az alkotmányos légkör számára megnyitottak, ha a konzuli bíraskodás kérdésének szabályozása teljességében a magyar alkotmányos törvényhozás hatáskörébe utaltatott, amint ez az 1891: XXXI. törvénycíkkben történt. Ebben a formában és ezen módon az állami individualitás elhomályosításával tett minden eredmény az önön szuverenitásról való lemondást, a korábbi abszolút állapottal szemben visszafejlődést jelent és képvisel.

Történeti igazság, hogy általánosságban és egészben véve, az 1891: XXXI. törvénycíkk az addig uralkodott jogállapoton a különálló magyar államiság nézőpontjából erősen lendített. Távolról sem közelítette meg ugyan a konzuli bíraskodás lényegében és rendeltetésében rejlő, más államok részéről teljes következetességgel meg is valósított azt az álláspontot, melynél fogva saját honosai k, amint bűnügyekben általában, ugy polgári jogviszonylataikban is tulnyomólag a honi törvények uralma alatt élnek. Mert 10-ik szakaszában csak korlátozott mértékben terjeszti ki a magyar törvények és szabályok hatályát a konzuli bíraskodás területén élő magyar honosokra, egyebekben pe-

úg — pl. a kereskedelmi és váltójog és eljárás szempontjából — a „hatályban lévő törvények és szabályok“, azaz: az osztrák jog hatályosságát magyar honosokat illetőleg továbbra is fentartja. (12. §.) Amellett a magyar jogrendszernek Horvátország igazságügyi autonómiájára való tekintettel kettős-osztottságát — bár ennek az autonómiának a társországok területéhez kötöttségénél fogva itt semmi keresnivalója nincs — a konzuli bíraskodásban is megvalósítja, oly kiinduló alapon, mely a horvátországi községi illetőséget gyakorlatilag külön állampolgárság erejére emeli. Mindezek mellet is elfogulatlanság nélkül tagadni nem lehet, hogy az 1891: XXXI. törvénycíkk hatalmas lépést képvisel azon végzél felé, melyet a természetes fejlődés-folyamat Magyarországnak és Ausztriának, a magyar és az osztrák honosságnak következetesen paritáson jogviszonylatába kitűzött. Az említett törvény keretein belül is gyakorlatilag megvalósítható vívmányok hiánya ugyanazon törvénynek mindezideig végrehajtatlanságát terheli. Aminek az a következtetése, hogy még azokon a pontokon is, melyekre az 1891: XXXI. törvénycíkk az osztrák jognak egyeduralmát a konzuli bíraskodás gyakorlatában magyar honosokat illetően elvileg megtörte, a magyar jognak gyakorlati életbehozását pedig a magyar kormányra bízta, mai nap is zavartalanul virul az osztrák jog. Azelőtt megtehette az abszolút uralkodás egyoldalú parancsszavára, ma megcselekszi a magyar törvényhozás felhatalmazásából. Ami 1891-ig oktrojált, türet állapot volt, ugyanaz ez idő szerint alakilag is legitimált, alkotmányos köntösben pompázó, törvényszerű helyzet.

A konzuli bíraskodásról rendelkező törvényt formailag 1898. január 1-én léptették életbe azzal, hogy közzétették a konzuli bíróságok szervezési és ügyviteli szabályait, megfestették a konzuli főtörvényszék pecsétjét és megállapították, hogy a főtörvényszék ügykezelési nyelve a német. A törvénynek érdemi, a magyar jognak hatályosságára vonatkozó része minden vonatkozásában máig sincs életbeléptetve. Az osztrákokat az életbeléptetésnek ez a vonatkozása csak passzive érdekli, mert miután az osztrák honosok a konzuli területeken már eddig is hazai joguk hatálya alatt éltek, a jövőben sem kerülnek idegen jog uralma alá: osztrák álláspontból a törvényesen megszerzett új helyzetnek gyakorlati életbeléptetése csak deposszedálást, az osztrák jog egyeduralmának részbeni, t. i. a magyar honosok a való vonatkozásában, leszorítását jelenti. Aminek ellenértékül — melynek liján Ausztriával szemben tapasztalat szerint egyetlen közös vonatkozása, vagy akár csak érintkezésű jogunknak gyakorlati hatályosulását sem vivhatjuk ki — megkapták egy új közös ügynek és új közös hatóságnak magyar részről való elismerését és törvénybe iktatását. Mert semmi kétség benne,

hogy a konzuli bíraskodásnak lényege — amint azt nemcsak más államoknak többé-kevésbé betetözött konzuli bírósági szervezete, de a konzulsági közreműködéstől teljesen függetlenített osztrák és magyar konzuli főtörvényszék példája is bizonyítja — nem a konzulon, hanem a bíraskodáson van. Már pedig az igazságszolgáltatás Magyarországnak és Ausztriának jogviszonylatában nem közös, még csak nem is „közös egyetértéssel“ intézendő ügy, amint hogy Horvát-Szlavonországnak igazságügyi autonómiája még a konzuli bíraskodásban is minden megszorítás nélkül, sőt ezen autonómiának az 1868: XXX. törvénycíkkben a társországok területére szorítottan megállapított legitím kerületein túl is hatályosult. Olyannyira, hogy az 1891: XXXI. törvénycíkk még a horvátországi községi illetőséget is a jogalkalmazásnak különleges, a magyar joggal párhuzamosan érvényesülő jogcímekeént avatta. Mivel pedig a társországok következetesen abban buzgólkodnak igazságügyi autonómiájukat kidomborítani, hogy éppen oly készségesek az osztrák polgári s büntető jogrend recipiálában, amily féltékenyen óvakodnak a magyar törvényekhez való alkalmazkodástól, minek következtetéseken igazságügyi téren az osztrák jog a Horvát-Szlavonországekban uralkodó autonóm jogot is felöleli: nyilvánvaló, hogy a szorosabb értelemben vett magyar jognak az osztrák jog egyeduralmának megszüntetésével a konzuli bíraskodásban való érvényesülése a horvátokat csak oly kevésbé érdekli, mint az osztrákokat. Ha nem ugy volna, bizonyára régen kibstruálták volna az 1891: XXXI. törvénycíkknek egész terjedelmében való életbeléptetését.

A törvény 10-ik szakasza szabályként állítja fel, hogy a konzuli bíróságoknak a magyar honosok jog- és cselekvési képessége, családi jogai, a magyar honosok után az öröklési jog, végre a magyar honosok által elkövetett büntetendő cselekmények magyar, illetve horvát jogon itélendők meg, aszerint, amint a magyar honos magyarországi, vagy pedig horvát községi illetőségű (!); a magyar kormányra bízta az e részbeni törvényeknek és szabályoknak akár változatlanul, akár a helyi viszonyoktól indokolt változtatásokkal a konzuli bíraskodás területén való életbeléptetését azzal, hogy addig is — míg a magyar törvények életbeléptetése megtörténik — magyar honosokra vonatkozólag továbbra is hatályban maradnak a konzuli bíróságok által a törvény megalkotásának idején alkalmazott törvények és szabályok, azaz a helyi szokásjog által némileg módosított osztrák törvények és szabályok. Minekutána pedig a magyar kormányok a törvény szabályozásának immár tíz éves tartama alatt a magyar törvények életbeléptetésére nyert felhatalmazást még távolról sem merítették ki, mert mindezideig csak a polgári peres ügyekben követendő eljárást és a házassági

jogról rendelkező törvényt léptették életbe: ez idő szerint már nemcsak tényleges, hanem magyar törvényvel szankcionált állapot, hogy a konzuli bírások területén a magyar honosok első sorban és túlnyomólag osztrák joghatálya alatt élnek. Hogy csak a legszembeszökőbb anomáliára utaljék: érdemleges büntető bíraskodást ítélő fórumokként az osztrák és magyar konzulok, valamint a konstantinápolyi főtörvényszék csakis kihágási ügyekben gyakorolnak és ennek ellenére a kihágásokról rendelkező magyar büntető törvénykönyv a konzuli bíraskodás területén máig sincs életbeléptetve. Mivel pedig a cs. és kir. konzulok arra utasítják, hogy akár magyar, akár osztrák honostól elkövetett büntetendő cselekmény esetében kiindulási alapként az ausztriai büntető kodexet választják és a bűnügyet ugyanezen törvénykönyv alapulvételével, saját hatáskörükben érdemileg bírálják el, ha a cselekmény osztrák jogon kihágásként minősül: kétségtelen, hogy érdemleges magyar büntető konzuli jurisdikció egyáltalán nincs, hogy a konzuli bíraskodás ezen részében a magyar honosok teljességében idegen, t. i. osztrák joghatálya alatt állanak. Ez az idegen jog csak a horvátoknak honi joga, lévén Horvátországban is az ausztriai büntető törvénykönyv hatályban.

Ime: 1891-ben a magyar törvényhozás rendelkezése alá bocsátott egy addig számára tilos területnek jelentékeny része, megadatott az alkalom és a hatalom, hogy a nemzeti jelleget, az állami individualitást kidomborítsa oly téren, melyen a nemzeti szuverénitás teljessége még a területi hatalmassággal szemben is kifejezésre jut: a konzuli bíraskodásban. És a magyar törvényhozás, mely annyi erőfeszítést tesz a nemzeti szellemnek oly területeken bevezetésére, ahol a régi tilalomfák még rendületlenül elzárják a belépést: immár évtized óta parlagon heverteti azt a termőföldet is, melyen akadálytalanul hinthetné el élő nemzeti jogát. Amikor a kormány a törvényhozástól azon 1891: XXXI. törvény-cikk hatályának meghosszabbítását kéri, mely valójában még életbe sem lépett: nem-e volna alkalomszerű a törvény időbeli hatályosságának kiterjesztésével, ugyanazt térbeli hatályban is végrevalahára életrehozni?

Budapest, december 19.

A képviselőház holnap, pénteken, délelőtt 10 órakor ülést tart, melyben folytatják a kvótajavaslat tárgyalását.

A delegátusok értekezlete. A delegáció tagjai ma déli tizenkét órakor a delegációs teremben értekezletet tartottak a delegáció tisztikárának jelölése végett. Az értekezleten majdnem kivétel nélkül megjelentek a delegáció főrendi és képviselő tagjai. A kormány részéről *Wekerle* Sándor miniszterelnök és *Jekelfalussy* Lajos honvédelmi miniszter volt jelen. A tisztségekre a következőket jelölték:

Elnökké gróf *Batthyány* Tivadart, alelnökké gróf *Zichy* Tivadart, a hadügyi bizottság elnökévé *Barabás* Bélát, a külügyi bizottság elnökévé gróf *Zichy* Tivadart, a pénzügyi bizottság elnökévé báró *Harkányi* Frigyeszt, a zárószámadási bizottság elnökévé gróf *Zichy* Jánost, a tengerészeti bizottság elnökévé gróf *Batthyány* Lajost, az egyesült négyes albizottság elnöke pedig szintén gr. *Zichy* Tivadart lesz. A külügyi bizottság előadója gróf *Thoroczkay* Miklós, a hadügyi előadó *Okolicsányi* László, a pénzügyi előadó báró *Rudnyánszky* József, a zárószámadási bizottság előadója *Nagy* Emil, a tengerészeti előadó gróf *Majláth* Géza és

végül az egyesült négyes albizottság előadója *Holtzy* Pál lesz.

Ezután hosszabb vita indult meg arról, hogy szükség van-e közügyi indennitásra, vagy sem *Kemény* Károly, *Holló* Lajos és *Sághy* Gyula azt vitatták, hogy közügyi indennitásra szükség nincs, mivel a már szentesített és hat hónapra szóló rendes költségvetési fölhatalmazás gondoskodik a közügyi szükségletek fedezéséről is. Ezzel az állásponttal szemben *Nagy-Ferencz* és *Issekutz* Győző erősen hangzótták, hogy a közös költségvetésről is külön határozatot kell hozni s főnn kell tartani a múlt évi delegációnak erre vonatkozó határozatát. *Wekerle* Sándor miniszterelnök szintén arra kérte az értekezletet, hogy a delegáció ülésében tartsa fenn a tavalyi határozatot a közügyi indennitás dolgában. már azért is, hogy a két delegáció határozatainak azonossága biztosítva legyen. Az értekezlet többsége így határozott. A delegátusok nem holnap reggel, mint eredetileg tervezve volt, hanem pénteken délután, a 3 órakor induló gyorsvonattal utaznak Bécsbe. A magyar delegáció este 8 órakor tartja alakuló gyűlését. A magyar delegátusok péntek délelőtt meg egy előértekezletet fognak tartani Budapesten.

A magyar delegáció ülésén báró *Aehrenthal* közös külügyminiszternek gróf *Esterházy* Pál, dr. *Jettel* Emil és *Mihalovits* János osztályfőnökök, báró *Tallian* Dénes udv. és min. tanácsos, gróf *Szapáry* Tibor osztálytanácsos, báró *Gagern* Miksa rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter, báró *Erb* Kelemen udv. és min. titkár és *Pogatscher* meghatalmazott miniszter, — báró *Burián* István közös pénzügyminiszternek *Thallóczy* Lajos és *Horovitz* Ignác osztályfőnökök, *Szalay* László min. tanácsos, *Kuh* Károly kormánytanácsos és *Beigel* István min. fogalmazó, — *Schönaich* tábornagy közös hadügyminiszternek *Hoffmann* Hugó altábornagy, osztályfőnök, és *Boroth* a *Livius* őrnagy, — gróf *Montecuccoli* tengerészeti parancsnoknak *Lukich* sorhajóhadnagy, — dr. *Pléner* Ernőnek, a közös legfőbb számszék elnökének, *Zavadil* József és *Kostyal* Zsigmond udv. tanácsosok és *Taptol* Béla udv. titkár fognak asszisztálni.

Wekerle és Polónyi afférja. A képviselőház mai ülésének végén, közvetlenül azután, hogy *Justh* Gyula elnök az ülést berekesztette, az ülésteremben izgalmas jelenet játszódott le. *Wekerle* Sándor miniszterelnök és *Polónyi* Géza volt igazságügyminiszter élesen összetűztek és az ügy olyan fordulatot vett, hogy folytatása is lesz. Amikor ugyanis a kvótajavaslat általános vitája befejeződött és *Wekerle* Sándor miniszterelnök reflektált az elhangzott felszólalásokra, felelt *Polónyi* egyiket agumentációjára is. A miniszterelnök beszédében a többek között a következőket is mondta:

— Az utóbbi időben egy beteg iskola fejlődését is látom. Ennek az iskolának a hívei nem a maguk becsületéből, hanem mások politikai reputációjának becsmérléséből és folytonos aláaknázásából akarnak maguknak pozíciót teremteni.

Polónyi Géza ugy látszik, magára vette ezt a nyilatkozatot, mert félig gunyosan, félig komolyan — személyes megtámadtatás címén — megköszönte a miniszterelnök szavait. A miniszterelnök erre azonnal felállott és a következőket mondotta:

— Azokkal a szavaimmal, amelyeket az új politikai iskolára mondtam, *Polónyi* képviselő urat egyáltalán nem akartam érintetlenül hagyni.

Polónyi izgatottan ugrott fel a helyéről és szót kért, hogy a miniszterelnök szavaira felelhessen. Az elnök *Justh* Gyula azonban nem adta meg a szót, mert 3 óra lévén, a tanácskozássra szánt idő már elmúlt. Az ülést ezután rövidesen bezárták, de a képviselők csaknem kivétel nélkül a teremben maradtak és körülvették a miniszterelnököt. Maga *Polónyi* is ottmaradt s egy ideig izgatottan járt-kelt a székek között, majd odalépett *Wekerle* miniszterelnök elé:

— Mondd meg kérlek, — szólította meg izgatottságtól remegő hangon, — rám értetted azokat a szavakat, amelyeket a mások politikai becsületén rágódó emberekről mondtál?

A miniszterelnök ki akart térni az összeütközés elől és kezével legyintve ennyit mondott:

— Eh, hagyjuk ezt a dolgot.

Polónyi azonban nem hagyta annyiban és vérvörös arczczal, indulatos hangon folytatta:

— Most már követelem, hogy nyilatkozzék.

— Hát ha követeli, kijelenthetem, hogy *önre* is értettem

— *Hiszzen ez becsületesség!* — pattant föl *Polónyi* és sarkon fordulva, elhagyta a termet.

Az izgalmas jelenet után egyszerre mély csönd állott be és a miniszterelnök ebben a csöndben távozott, a képviselők azonban még sokáig együtt maradtak élénken tárgyalva az esetet. Hír szerint az afférnak folytatása is lesz, amennyiben *Polónyi* holnap provokáltatni fogja *Wekerle* Sándor miniszterelnököt.

Wekerle Sándor miniszterelnök ma este föllátogatott a függetlenségi pártkörbe, ahol azonban a képviselők közül csak nagyon kevesen voltak. Mindössze heten-nyolcan voltak jelen, akikkel aztán a miniszterelnök hosszasan beszélgetett a mai eseményekről.

Zichy Aladár a királynál. Bécsből táviratozzák, hogy *Zichy* Aladárt, a király személye körüli minisztert, aki ma délben Budapestről odaérkezett, a király este hat órakor Schönbrunnban magánkihallgatáson fogadta.

A horvátok lázadása. *Rakodczay* horvát bán már Zágrábban teszi meg az előkészületeket, amelyek a választások elrendelése körül szükségesek. *Wekerle* Sándor miniszterelnök ezalatt folytatja báró *Rauch* Pállal a tanácskozásokat és ma is hosszabb ideig tárgyalt vele.

A horvát-szerb koalíció ma délután öt órakor a Continental-szállóban értekezletet tartott, melyen *Medakovic* Bogdán elnökölt. Az értekezlet a horvát delegátusoknak a delegációban követendő magatartását beszéltte meg. Ugyancsak megállapította az értekezlet a kvótatárgyalás folyamán követendő további eljárást. Ezután az értekezleten szóba kerültek azok a gyanúsítások, melyek a koalíció ellen több oldalról, de különösen a kormány részéről felhangzóttak, amely gyanúsítások olybá igyekeznek feltüntetni a koalíciót, mintha az a Horvátország jogait folytatott küzdelemben külföldi tényezők hatása alatt állana és mintha azokkal összeköttetésben volna, végül pedig mintha a koalíciónak felségáruló tendenciái volnának. Az értekezlet elhatározta, hogy ebben az ügyben a legközelebb, előreláthatólag szombaton, interpellációt fognak intézni a miniszterelnökhöz.

A zágrábi „Obzor” a horvát képviselőknek a delegációban tervezett szerepléséről a következőket írja:

Tomisics György főrendiházi tagnak a főrendiház tegnapi ülésén tett nyilatkozatával befejezést nyert a horvát és szlavyon királyság törvényes képviselői és a magyar kormány között kitört konfliktus első fázisa. Magyarország tekintélye nagyot sülyedt. Az osztrák parlament határozatokat hoz a magyar ügyekre vonatkozólag. Amikor Horvátország a magá ügyét a monarchia ügyévé tette, itt az ideje, hogy ezen kérdés a delegációkban is szóvá tétessék, mert ma egész Európa szemé a delegáción csüggnék. A delegátusoknak meg kell ragadni az alkalmat és a külügyi kérdések tárgyalásánál határozottan ki kell fejtienők Horvátország álláspontját. A horvát delegátusok utasítsák vissza a felségárulás és a külfölddel való szövetség vádját. A delegációkban Horvátországnak ismertetnie kell a maga akaratát és általános érdeklődést kell, hogy keltsen ügye iránt. *Tomisics* nyilatkozatával a harc egyik fázisa nyert befejezést, a másik csak a költségvetés tárgyalásánál veheti kezdetét, amikor is a horvát képviselők az akkori viszonyoknak megfelelőleg fogják magatartásukat megállapítani.

A horvát jogpárt december 23-án Zágrábban értekezletet tart, melyen a politikai helyzetet és a választásokkal fognak foglalkozni. *Zágorac*, *Bauer* képviselők az értekezleten fel fognak szólalni. — A horvát parasztpárt számos kerületben fog jelölteket állítani. A párt eddig nem kötött kompromisszumot a többi pártokkal. — A horvát szociáldemokrata párt, mint a *Slobodna Riecs* jelenti, a választásoknál önállóan lép fel és az összes polgári pártok ellen fog harcolni. — A horvát-szerb koalíció egységes jelöltlistával megy a választásokba. A koalíció választást intéző bizottsága a legközelebb ülést fog tartani. A választásoknál összesen hét különböző párt fog egymással mérkőzni és így valósítani, hogy sok pótválasztás lesz. A leghesebb lesz a küzdelem a *Starcevic*-párt és a koalíciós pártok között.

Képviselőházi bizottság az államvasutaknál. *Sándor* Pál képviselő ma indítványt jegyzett be, hogy a képviselőház küldjön ki bizottságot az államvasutak üzletmenetének megvizsgálására és annak kiderítésére, hogy mi az oka az államvasutak mostani teljesítményképtelenségének és forgalmi akadályainak. Az indítványt a szombati ülésen olvassák föl.

A t. Házból.

I. Künt tágasabb.

Popovics Dusánnal bizony megesett, hogy tizenöt napra kizárták a képviselőházból. Dusán tudniillik a horvátok között igen hevesvérű igény vala és amikor Návay ellen zúgolódtak, akkor Popovics Dusán az ökleit is emelte. Nem bizonyos, hogy miért végezte eme testmozgást. A körülötte lévők azt hitték, hogy csak nyújtózkodik. Mások meg, hogy van valami a kezében, amit vízszintesen kell tartania, talán egy tojás. Mert hajnalban vett a vásresarnokban egy tojást és azt ígérte, hogy vagy lenyeli, vagy a visoki saborehoz vágja. Azonban sem az nem történt, sem ez. Popovics Dusán egyszerűen azért emelte fel a karjait, hogy eképpen csodálkozását fejezze ki és ökölben a kezét csak az egyensúly miatt tartotta. E mozdulatok megbírálása a mentelmi bizottság hatáskörébe vág. A mentelmi bizottság eltekintett a nyújtózkodástól, a tojástól és a csodálkozástól, hanem azt konstataálta, hogy Popovics Dusán tanusított valamit. Az ugynevezett fenyegető magatartást tanusította. Ezért arra ítelték, hogy tizenöt napig nem szabad belépnie a képviselőházba. Ma ezt az ítéletet jóváhagyás céljából az országgyűlés elé terjesztette egy komoly megjelenésű, korrekt mondatokkal beszélő ifjú magyar képviselő, akinek a feje nagyon hasonlít a Kossuth Ferencz ifjúkori arcképéhez, ez Hédervári Lehel, az újpesti vagyis gödöllői kerület képviselője, hivatalára nézve a mentelmi bizottság előadója. A magyarok helyeselték az ítéletet s azt is kiáltották, hogy el kell banni az egész komédiás bandával. A horvátok zúgolódtak, lármáztak. De a végén persze az ítéletet helybenhagyták és fine finale, Popovics Dusán e hó 20-ikától kezdve január 5-ikéig nem vehet részt a parlament tanácskozásokban. Megmondattott neki hivatalosan, hogy:

— Künt tágasabb.

Ma már nem is volt szerencsénk Dusánhoz. Ma már hiányzott egy hang a horvát zsvájban. Hiányzott egy szélesen mosolygó piros arc és a hölgykarzat felé forduló fej. És a zágrábi követekkel járó asszonyok haragos szemekkel néztek Wekerlére:

— Éppen azt a fiút kellett eltávolítani, kegyetlen Herodes? Miért nem inkább Supilót, avagy Novoszelót a Mátyást, az öregét.

Azonban ami megtörtént, megtörtént. Nincs apelláta. Ezen még a császár se segíthet. Most már csak az a kérdés, hogy egy olyan képviselőnek, aki tizenöt napra ki van zárva, mi a dolga, mi a joga, a kötelessége és e tizenöt nap alatt mivel foglalkozhatik.

Körülbelül a zsiráfhoz hasonlít. Amikor a boldogtalan embert a jó szellem meg akarta jutalmazni és azt mondta neki, hogy minden kívánsága teljesedik, csak zsiráfra nem szabad gondolni, akkor a szerencsétlennek folyton a zsiráf járt az eszében, holott azelőtt azt se tudta, hogy miféle állat. A képviselőháznak volt egy ifjú gróf Károlyi tagja, aki a régi Házban egyetlen egy ülésen sem jelent meg egy egész ciklus ideje alatt és Sturm, aki az ő fogásán tartotta a kabátját, a ciklust bezáró ülésen konstataálta, hogy ekkor sem jött el. Tehát bizonyára nem is gondolt a parlamentre. Azonban, ha ugyanezen képviselőt csak egy hétre is kizárták volna, okvetlen adott volna ezer pengőt azért, hogy bemehessen.

Dusán is sétálhatna most az enyhe tengerparton, avagy a zágrábi szépek korzóján. De mert a Házból ki van rekesztve, afelől gondolkodik, hogy miképpen lehetne bejönnie. És nagy tévedés azt gondolni, hogy be se jöhet. De igen.

Ha Popovics egy jegyet szerez a karzatra, amiből neki, mint képviselőnek kettő dukál, akkor beléphet. Az a jussa nincs Popovics Dusánnak, hogy az ülésterem képviselői padsorába beüljön, de az megvan, hogy a közönség karzatan két helyet igénybe vegyen a háznagy hivatal révén. Aztán bevágódik egy fiakkerbe és felhajtja a bejárathoz. Ott a portás tudja, hogy ezen írfiú ki van zárva s ezért megkérdezi, hogy:

— Popovics Dusán képviselő urhoz van szerencsém?

— Nem. Én Popovics Dusán, a közönség vagyok, aki Popovics Dusántól, a képviselőtől két jegyet kaptam a karzatra s most odamegyek . . .

— Tessék besétálni.

És Dusán felsétál a karzatra és elhelyezkedik úgy, hogy szemben üljön a pártbeliekkel és a kormányval.

Ott ül és alulról hívei lármásan tüntetnek. Zsvió Dusán! Nekik szabad. És mosolyognak a magyarok. Még a szigorú Hédervári is mosolyogva ingatja a fejét: „Dusán! Dusán!”

Ott fent hallgatja a tanácskozást és amikor Mazuránics Bogoszláv igen unalmasan prédikál, egyszer csak lekiált:

— Bogoszláv, te álomszuszek, ülj le. Hiába! Csak egy ember van, aki tökéletes köztetek s ez én vagyok Dusán a Popovics . . .

Erre az elnök csenget és rendreutasítja a karzatos és a teremőriző igazolásra szólítja fel a felsőbb közbeszólót, a háznagy pedig megint és figyelmezteti, hogy a karzati közbeszólások tilosak. Mire aztán Popovics Dusán szelíden szól:

— Hát hiszen kérem, én tudomásul veszem, de szolgáljon mentségemül, hogy csak addig szólok közbe innen, amíg megint ott alant kiabálhatnak.

Mond és marad nyugodtan, miután a fizetését feiveszi.

II. Kvóta és becsület.

Ma a kvóta-vitát általánosságban elintézték. Leginkább már csak helyreigazítások, magyarázatok és személyes kérdések voltak. Széll Kálmán, gróf Apponyi Albert és Wekerle Sándor vitakoztak ellenfeleikkel. Négy horvát karatolás akadt még, de az aránylag kevés időt vett igénybe. Két óra után be volt fejezve az általános tárgyalás. Befejezve? A nagy kvóta-emelő vita, amelyről azt gondolták, hogy megrontja a karácsonyi ünnepet és elveszi a politikusok kedvét a szilveszteri malacztól, ez a vita be volt fejezve. Mintha csak egy közönséges tárgyalás lett volna, unalom-fészek és óázis nélküli sivatag, melyen antilopok futkosnak. Az emberek megdörzsölték a szemüket. Csakugyan így lenne? Most már csak a részletes tárgyalás volna hátra. S mindez elmúlnék különösebb incidens nélkül és nem volna semmi ötlet, amivel meg tudnák ünnepelni a nevezetes eseményt?

Dehogyan is nem. Itt piszkálgat kvótadolgokat a lámpavassal kapcsolatosan egy mérgesnyelvű szónok, hogy a régi felfogás szerint lámpavasra kellene emelni azt, aki a kvótát emeli és mégis inkább a miniszteri székbe estek. És Wekerle erre kinyilvánítja, hogy mostanság kétféle politikus van, egyik fajta, aki a maga becsületéből él, a másik fajta, aki a másik becsületéből él.

És ime mi történik? Polónyi Géza jelentkezik. A köpenyegét magára vette Polónyi és a miniszterelnök elé járult. Kérdőre vonta, hogy reá is értette-e azt, ami a mások becsületéből élőkre vonatkozik.

Mit felelhetett erre Wekerle? Legyintett a

kezével és mondott is valamit, Polónyi felelt rá és szépen összeveszték.

Elvégre, valamivel csak meg kell ünnepelni az eseményt, hogy a kvótaemelés általánosságban elvégeztetett.

És mily gyönyör volna, ha ebből a becsületkérdésből lovagias tárgyalások keletkeznének. Mily kárörvendve nevetnek a markukba a kevésbé heves temperamentumuak, akik nem fáznak annyira, hogy azt is magukra vegyék, ami nem köpenyeg.

Mert tulajdonképpen úgy áll a bál, hogy bizony-bizony a fórumon és a közéletben általánosságban a becsületesség színezetét igen sokan szerzik meg és tartják meg aképpen, hogy a mások becsületességét a maguk becstelen céljaira használják fel. Avagy a mások tisztességében gázolnak, nehogy az övéket firtatni eszükbe jusson a figyelőknek.

És ha ezek most mind felkelnének, hogy felelősségre vonják Wekerlét, előbb határozatképes számura kellene összecsengetni a képviselőházat, hogy egy-egy pár segédet kapjanak.

Ezenkívül fellendülne a tintafoyasztás a t. Házban és külön irnokokat kellene alkalmazni, akik a jegyzőkönyveket írják.

Az újságíróktól — a kvóta-vita befejezéseig.

— A képviselőház ülése. —

Budapest, december 19.

A kérvényi bizottság előadója a Ház elé terjesztette a bizottságnak az újságírók ösmertes kérvényére vonatkozó haározatát — ezzel kezdődött a Ház mai ülése. S azzal végződött, hogy a kvóta-javaslatához fölíratkozott szónokok sora elfogyott. Közül pedig annyi minden történt, hogy egy ugynevezett nagy ülés sem valott volna vele szégyent.

Mindenekelőtt Popovics Dusánt tizenöt napra kizárták a Házból, mert a minap renitenskedett az elnökkel szemben. Supiló Ferencz is renitenskedett, de nem olyan nagyon és ezért csak a Ház megkövetésére ítelték. Ez a két ítélethozatal elég nagy zaj közepette esett meg. A horvátok kézzel-lábbal tiltakoztak a kemény fenyítés ellen; lármáztak, ordítottak, az elnök pedig egymásután rendreutasította őket. Az elkerülhetlent még se tudták megakadályozni: Supiló nyomban meg is követte a Házat, de olyan zsvájban, amit ünnepélyesnek csak bajosan lehetett volna mondani.

Supiló azzal akarta ellensúlyozni a Ház ítéletét, hogy a házszabályokhoz szólván, szembeállította a két alelnököt és az elnököt; az alelnökök nem engedik meg, hogy horvát nyelven beszélhessenek a házszabályokhoz, míg az elnök megengedi. Maga a miniszterelnök válaszolt ezekre az izléstelenségekre. Újból hangsúlyozta, milyen nagy jogokat biztosít a magyar nemzet a horvátoknak és a horvátok erre rut hálátlansággal válaszolnak. Igenis lehet a házszabályokhoz szólni; de ezt a jogot nem lehet arra fölhasználni, hogy a parlament munkálkodását megakadályozzák és, hogy ezáltal idegen célokot szolgáljanak.

— Hát ezt nem fogjuk tűrni! — kiáltotta a miniszterelnök, a Ház osztatlan tetszésétől kisérvé.

— Hiába erőlködnek a horvátok — folytatta — hogy az elnökségben vizsályt hintsenek el; végzetes kísérletük nem fog sikerrel járni. A többség kitörő lelkesedéssel fogadta Wekerle nyilatkozatait. A horvátok erőlködtek ugyan, hogy ellensúlyozzák hatását, de sikertelenül.

Alig csillapodott le ez incidens, Széll Kálmán reflektált Polónyi minapi beszédére. Kör-

mönfontnak, tekervényesnek, izléstelennek mondotta Polónyi okoskodását.

— Nem is akarok vele vitába szállani! — szólott Széll Kálmán.

Polónyi ekszkuzálta magát, de úgy, hogy tovább vádaskodott. Magához a kvóta-javaslatához, a horvátokon kívül, Vázsonyi Vilmos beszélt. Ő volt a kvóta-vita utolsó szónoka. Csipős, ingerkedő beszédét mondott s főképen a függetlenségi pártot gunyolta. Ez a körülmény arra készítette Apponyi Albertet, hogy megvédelmezze a függetlenségi pártot. Megdönthetetlen argumentumokkal bizonyította be, hogy a függetlenségi párt soha következetesebb nem volt elveihez, mint mikor átvette az ország kormányzását. Ez a párt nem hogy nem hagyta cserben elveit, de egyenesen halad azon az uton, amely az elvek megvalósításáig elvezet. A függetlenségi pártot minden cselekedetében csak a haza jól felfogott érdeke vezeti. A többség, természetesen, tüntető óváccsióval jutalmazta Apponyit.

A kvóta-javaslat általános vitája befejeztvén, Wekerle Sándor összegezte a javaslat ellen fölhozott kifogásokat, minden valamirevaló érvert megérintett és mindegyikről kimutatta, hogy alaptalan. De nemcsak az érvekkel szállott szembe a miniszterelnök. Foglalkozott az a politikával, mely a hazafiatlanságtól és a nemzetellenességtől inspirálva, lépten-nyomon gáncsot vet a nemzeti kormányzásnak. Hát az ilyen politikát össze kell morzsolni és meg kell semmisíteni azokat is, kik az ilyen politika mögött állanak. Ezekről a politikusokról szólván, érdekes megjegyzést tett a miniszterelnök:

— Vannak politikusok — mondotta — kik saját becsületükből élnek és vannak olyanok, kik mások becsületéből élnek.

Ez a megjegyzés nagy mozgást támasztott. Sokat beszéltek róla, sokat glosszázták, személyes felszólalások is támadtak nyomában, sőt még a folyosón is fölszított egy incidens.

Ez a részletes tudósításunk:

A képviselőház ülése.

— Kezdődött d. e. tíz órakor. —

Elnök: Justh Gyula.

Jegyzők: Hentz Károly és Szentkirályi

Az elnök: Megnyitja az ülést.

Herman Ferenc, a kérvényi bizottság előadója, beterjesztette a parlamenti hirlaptudósítók kérvényének bizottsági tárgyalásáról szóló jelentését.

A Ház a jelentést kinyomatja és napirendre tűzi.

A renitens horvátok.

Popovics Dusán és Supiló Ferencz mentelmi ügyéről szóló jelentés tárgyalása következett.

Hédervári Lehel, a mentelmi bizottság előadója, terjesztette be a bizottság jelentését Popovics Dusán és Supiló Ferencz mentelmi ügyében. Részletesen ismertette azon ülést lefolyását, amelyen a két horvátot a mentelmi bizottság elé utasították, mert renitensek voltak az elnökkel szemben. (Nagy zaj a horvátok soraiban.)

Felkiáltások: Nem igaz! Mi nem voltunk renitensek!

Hédervári Lehel: Minthogy az általa ismertett tényállás valóságát kétségbevonják, felolvassa a naplóból az arra vonatkozó részleteket. (Nagy zaj a horvátok soraiban.) A mentelmi bizottság javasolja, hogy Popovics Dusán tizenöt napra zárassék ki a Ház üléseiről, Supiló Ferencz pedig utasítsassék arra, hogy kövesse meg a Házat. Végezetül nem hagyhatja szó nélkül annak konstatacióját, hogy a horvátok milyen kétkelt politikát folytatnak. A bizottság előtt sinák, alázatosak, bocsánatért esedezők, a Házban pedig renitensek. Sainálattal látja, hogy hietek megakasztják a horvátok az ország munkáját. Kell, hogy a Ház tanácskozásának rendje és az elnöki méltóság megóvassék. (Helyeslés.)

Banjanin János: Ez nem mentelmi bizottság! Ez Wekerle-bizottság! (Nagy zaj.)

Az elnök: Banjanint rendreutasította.

Mazuranics Bogoszlávot, a különvélemény előterjesztőjét illette a szó. Horvátul beszélt. (Nagy zaj.)

Felkiáltások: Magyarul beszéljen! Nem hallgatjuk meg!

Mazuranics Bogoszláv tovább beszélt horvátul. **Az elnök:** Ugy értesülök, hogy a képviselő ur azt mondotta a mentelmi bizottságra, hogy politikai tendenciából terjesztette most elő ezt a jelentést. Ezért rendreutasítom.

Szokoly Tamás: Már előbb kellett volna! (Nagy zaj. Derültség.)

Az elnök: Majd ha Szokoly Tamás képviselő ur lesz az elnök (Derültség.), akkor intézkedhetik a rendreutasítások fölött. Addig azonban nem. Rendreutasítom. (Helyeslés.)

Mazuranics Bogoszláv tovább beszélt, majd befejezte felszólalását.

Az elnök: A képviselő ur beszéde végén újból támadta a mentelmi bizottságot. Ezért rendreutasítom.

Az elnök: Felteszi a kérdést, elfogadja-e a Ház a mentelmi bizottság jelentésének Popovics Dusánra vonatkozó részét Mazuranics Bogoszláv különvéleményével szemben.

A Ház elfogadta a mentelmi bizottság javaslatát: Popovics Dusánt december huszadikától január ötödikéig bezárólag időlegesen kizárta a Ház üléseiről. (Zajos helyeslés a baloldalon. A horvátok gunyosan tapsolnak.)

Supiló megkövette a Házat!

A Ház elfogadta a mentelmi bizottság jelentésének Supilóra vonatkozó részét: utasította, hogy ünnepélyesen kövesse meg a Házat.

Supiló Ferencz szólásra áll fel.

Az elnök: Milyen czimen kíván szólni? (Zaj.)

Supiló Ferencz: A házszabályokhoz. Horvátul megmagyarázza, hogy eleget akar tenni a Ház határozatának s megköveti a Házat.

Az elnök: Tessék!

Supiló Ferencz horvátul kezd beszélni. (Nagy zaj.)

Felkiáltások a baloldalon: Nem beszélhet horvátul!

— Nem hallgatjuk meg!

— Magyarul beszéljen! (Nagy zaj a horvátok soraiban. A baloldalon a padokat csapkodják. Az elnök folyton cseget.)

Priblcevic Szvetozár: Beszélhet horvátul a házszabályokhoz! (Nagy zaj a baloldalon.)

Somogyi Aladár: Ne óvógass!

Felkiáltások: Nem beszélhet horvátul!

Vlád Aurél: Návay elnöklése alatt négy horvát követte meg horvátul a Házat!

Supiló Ferencz horvátul beszélt; rövidesen befejezte felszólalását.

Az elnök: Jelenti, hogy Supiló Ferencz a Ház határozatának eleget téve, ünnepélyesen megkövette a Házat. (Helyeslés.)

Supiló Ferencz: Miután érdekes dologról akar beszélni — ugymond — magyarul beszél, hogy megértsük. Szóba hozta Magdics Péter tegnapi felszólalását, aki a házszabályokhoz szólva panaszkodott, hogy az ő és Popovics mentelmi ügyéről miért nem terjesztik elő a mentelmi bizottság jelentését. Az elnök ur erre kijelentette, hogy ezzel az eljárással a házszabályok nem sértettek meg s erről őket meg is győzte. De azt kifogásolja, amit az elnök e felszólalás kapcsán kijelentett, hogy t. i. ő ugyan megadta a jogot, hogy Magdics horvátul beszéljen a házszabályokhoz, de ez nem érinti az alelnökök helyes gyakorlatát, akik ilyen esetekben a szót nem adják meg. Szembeállítja már most az így keletkezett helyzetet. Návay alelnök (Zugó éljenzés) mindazokat, akik horvátul szólnak a házszabályokhoz, renitencia miatt a mentelmi bizottsághoz utasítja. Justh ellenben azt mondja, hogy joguk van horvátul szólni a házszabályokhoz. Az elnöknek ez a szolidaritása komédia...

— Kucséber!

— Megijeszték!

Gróf Batthyány Tivadar: Ne üljetek fel, a bécsi komédiát akarják itt megismételni!

Supiló Ferencz ezután azt fejtegette, hogy nekik joguk van itt horvátul beszélni. Ha kellemetlen a többségnek az ő beszédük, távolítsák el a konfliktus okait.

Beszédét horvátul fejezte be.

A miniszterelnök válasza.

Wekerle Sándor miniszterelnök: T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) Az elnöki jogok gyakorlata tekintetében alapvető, kardinális tétele házszabályainknak, hogy azok egy korlátot ismernek: hogy az elnök a házszabályokat a Házal egyetértőleg gyakorolja: gyakorolja az adott esetben úgy, amint a házszabályok és a tanácskozási rend fenntartása azt okvetlenül megkívánja. A házszabályokhoz való hozzászólásnak arra azt célozza, hogy a tanácskozási rend minden irányban megóvassék és rendes mederben tartassék.

Addig, míg valaki ezzel a czélzattal szól a házszabályokhoz, szabadon gyakorolhatja jogát. De ha azt látjuk, hogy a házszabályokhoz való hozzászólás nem azért gyakorolatik, hogy a tanácskozási rendes mederben tartsa vagy terelje, hanem hogy ezt a tanácskozási lehetetlenné tegye; akkor, bocsánatot kérek, minden eszközt fel fogunk használni egyes adott esetekben arra, hogy ezt a tanácskozási

rendet és a tanácskozási szabadságot itt megóvjuk. (Élénk helyeslés.)

A t. képviselő urak megint egy nyelvi sérelemmel állanak elő. Hát én minden igazságérzettel bíró emberre merek provokálni, hogy hónapok óta nem oly szabadsággal használják-e ezt, (Nagy zaj a jobb-középen. Ugy van! A jobboldalon.) amely példátlan a népek történetében, (Igaz! Ugy van!) mert akkor is szabadon használják nyelvüket, midőn ezt — merem mondani — tisztán visszaélési czélzattal használják. (Igaz! Ugy van!) Hiszen valósággal külön országgyűlést tartanak itt az országgyűlés termében! (Igaz! Ugy van!) Hiszen valósággal annyira merészkednek menni, hogy amint ezelőtt tiz percczel látták — a nagy többség határozatával szemben gunyos magatartást tanúsítanak. (Igaz! Ugy van!)

Nem a nyelv használatának jogáról van itt szó. Megengedem, hogy öntudatlanul, de öntudatlanul exponensei önök egy olyan áramlatnak, amely a magyar állam egysége, a magyar állam integritása ellen irányul. (Ugy van! Taps.) Ennélfogva itt ne kicsinyes nyelvi kérdésekről vitatkozzunk, hanem ezt a mérenyület, ezeket az ellenünk törő hullámokat, bármilyen magasra csapkodjanak is azok, úgy verjük vissza, hogy azok a magyar állam integritásán sérelmet ne ejtsenek. (Élénk helyeslés és taps.)

Miért hozza fel a képviselő ur megint ezt az elvi kérdést? Lehet-e ezt itt tisztázni? Megint azt akarja, hogy ezáltal is megbontsa sorainkat (Igaz! Ugy van!) és megakadályozzon bennünket abban, hogy visszaverjük azokat a támadásokat, amelyeknek, ismétlem, ők legjobb meggyőződésük szerint — egyet megengedek: öntudatlanul — itt megnyilvánuló exponensei. (Ugy van! Közbeszólás balfelől: Nem öntudatlan!) Bocsánat, ezt feltételeznem kell.

En azt hiszem, t. képviselőház, itt nem lehet nagy elvi vitákat provokálni arra nézve, hogy a házszabályok miként egészítettessenek ki, vagy interpretáltak. Az adott egyes konkrét esetekben a Házal egyetértőleg minden elnök, aki szabadon gyakorolja is jogát a Házal egyetértőleg, legjobb meggyőződése szerint fogja azokat alkalmazni. (Élénk helyeslés.)

Ha a t. képviselő ur a házszabályokat ki akarja egészíteni, ám tegyen erre nézve indítványt. De bocsánatot kérek, ilyen elvi kérdések felvetésével tanácskozásaink menetét megzavarni nem engedjük. (Zaj. Helyeslés.)

En csak úgy fogom fel a dolgot, hogy a t. képviselő ur itt egy egyéni állapotot is fejezett ki, de az a czélzat, hogy ezáltal megbontsa a mi sorainkat, sikerre vezetni nem fog. (Zaj. Élénk helyeslés.)

Kérem a t. Házat, térjünk egyszerűen napirendre e felett a kérdés felett. (Élénk helyeslés és taps.)

Supiló Ferencz horvátul a házszabályokhoz beszélt. (Nagy zaj a baloldalon.)

Gróf Batthyány Tivadar: Ne üljetek föl neki!

Supiló Ferencz minden incidens nélkül befejezi beszédét.

A Ház áttér a kvóta-javaslat folytatolagosa tárgyalására.

Polónyi és Széll.

Széll Kálmán: Személyes kérdésben szólok föl, mert Polónyi súlyosan megtámadta egyéni becsületében és köztisztességében, amikor kétségbe vonta a kvótabizottság jegyzőkönyvének a hitelességét. Mint a bizottság elnöke, tüzetesen bizonyítja, hogy a bizottság eljárása mindenben helyes, szabályos és törvényes volt. (Élénk ugy van! kiáltások.)

De a képviselő ur még tovább megy — folytatta Széll — mert megosztályozza a bizottsági tagokat, még pedig függetlenségi pártiakra, alkotmánypártiakra és néppártiakra. Hát megint az én parlamentáris felfogásomnak hódolok, amikor azt mondom a t. képviselő ur ellenében, hogy ebben a Házban és különösen ebben a bizottságban akármiféle párt vagy pártárnyalat küld oda be képviselőt, az egyenlő joggal áll ott, egyenlő súlyal bír és azt nem lehet osztályozni olyan szempontból, hogy az illető függetlenségi, alkotmánypárti, vagy néppárti-e? (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon.)

De miért kellett a képviselő urnak ez az osztályozás? (Halljuk! Halljuk!) Azért kellett, hogy most már, mivel ilyen világos volt, hogy hat meg őt az tizenegy, keresse, hogy az nem jöhetett ki. Valahol azt hallotta, hogy volt egy a bizottsági tagok közül, aki az ülésekből halaszthatatlan dolgai miatt eltávozott. Kereste, hogy ki lehet és megtalálta gróf Batthyány Tivadart. Akkor felállítja a tézist: vagy jelen volt gróf Batthyány Tivadar, — amihez melleleg a képviselő urnak semmi köze — vagy pedig nem volt. Megint egy kornutus, hanem mesterséges kornutus, mert azt mondja: ha jelen volt, akkor bizonyosan úgy szavazott volna s akkor nem lett volna őt szavazat a kvótaemeléssel ellen, hanem lett volna ellene hat szavazat. Vagy nem volt jelen, akkor meg nem volt meg a 11 szavazó, hanem csak 10. (Derültség.) És ha nem volt jelen, akkor az elnök bizonyosan döntött a maga szavazatával a saját indítványa mellett, ez pedig a jegyzőkönyvben nincs benn: tehát újabb törvénytelenység. (Derültség.) Állítom, hogy ebből egy betű se igaz.

No hát, az ilyen mesterséges, tekervényes, körmönfont (Ugy van!) egy perbeszédbe való, (Ugy

van! Derültség!) de egy ily kérdés parlamenti tárgyaláshoz nem illő bírálatot én magam részéről sem jogosultnak, sem pedig izlésesnek nem tarthatok. (Élénk helyeslés! Ugy van!)

Nagy György: Hát hogy történt akkor?

Széll Kálmán: Ugy történt, amint a jegyzőkönyv eladja. A képviselő ur ennek folytán rám süti, hogy vagy szavaztam, — hozzájárulva kétszer a kisebbség szavazatához — és ugy emeltem azt többségre, vagy pedig dirimáltam egyenlő szavazatok ellenében. Egyik sem helyes. Nohát egyik sem történt meg. Hanem az történt, hogy, mint tegnap Földes Béia előadó ur mondta, akit a képviselő ur megkérdezett itt a Házban, hogy adjon neki felvilágosítást — persze, a választ be sem várta, hanem előre megalkotta a maga véleményét...

Zlinszky István: Csavart egyet!

Széll Kálmán: Nem volt teljes a jelen voltak névsora, mert még jelen volt a felhozottakon kívül Nagy Ferencz is és jelen volt Ugron Gábor is. Különböző mára a képviselő ur beszédének folyama alatt a miniszterelnök ur részéről — de, azt hiszem, Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter ur is mondta, — elhangzott az a közbeszólás, hogy Nagy Ferencz is jelen volt. A képviselő ur erre sem jött zavarba. Mit neki Hekuba! (Derültség.) Erre is meg volt a válasza és azt mondta: Miután az, hogy Nagy Ferencz is jelen volt, a jegyzőkönyvben nincsen benne, törvénytelen a jegyzőkönyv egész tartalma, az meg van hamisítva. (Derültség.)

Ezek azok az okoskodások, amelyekből a t. képviselő ur azt a vádat látta jónak emelni ellenem és az egész bizottság ellen, hogy mi helytelenül és törvénytelenül jártunk el, megtevésztettük a közvéleményt és a Házat és hamis jelentést tettünk, mert a dolog nem úgy történt, amint szabályszerűleg történnie kellett volna, hanem úgy, amint a képviselő ur ilyen körmönfont okoskodással magának megalkotta és kikomponálta. (Zaj.)

Nagy György: De hát hogy történt?

Széll Kálmán: Már mondtam, be is bizonyítottam, hogy 6 szavazattal 5 ellen fogadtatott el. Én Polónyi képviselő ural semmi egyéb vitába nem bocsátkozom. Csak egyet vagyok bátor kijelenteni (Halljuk! Halljuk!) azt, hogy neki, mint nagy kriminalistának tudnia kellene, hogy egyszerre vádló is, meg bíró is, senki sem lehet. (Igaz! Ugy van!) Ha a képviselő urnak valami kételye volt, joga volt azt felemlíteni, megtenni. De meggyőződhetett volna egy egyszerű kérdéssel magánaton — akármelyik bizottsági tag felvilágosította volna, — hogy miként történt a dolog. Különböző a bizottság — és ezt is kell tudnia — november 20-iki ülésében az elfogadott elnöki indítvány alapján létrejött határozatot, illetőleg nuncziutumot egész létejében hitelesítette. Meggyőződhetett volna arról is, ha meg lett volna benne az a bizonyos — hogy is mondjam — köteles előzetkenység s objektivitás, hogy a kritika és meggyanúsítás előtt érdeklődjék a tényállás iránt. (Igaz! Ugy van!) A képviselő ur azonban ezt nem tette, hanem egyszerre előállt mint vádló és megállapította a vádrendszert. És nyomban bírálatot is mondott.

Ez a kettő nem futja együtt. (Igaz! Ugy van!) Ha valaki vádló, akkor ne bíráljon, ha pedig bíró akar lenni, akkor előre ne vádoljon. (Élénk helyeslés.) A képviselő ur megvádolt és azt mondta, hogy ez a kvótaemelés bünbűn fogamzott, mert a törvénytelenségek egész légiója történt a bizottságban.

Hát a képviselő urnak lehet bármi a nézete ennek a kérdésnek érdeméről — ehhez joga van, de ahhoz joga nincs, hogy mesterséges, körmönfont okoskodással és alaptalan feltevésekkel megkonstruáljon egy igazságtalan vádat, amelyet ezennel, mint alaptalan, teljes indignációval visszautasítok. (Helyeslés.)

Brics Vratoszláv, Supló Ferencz, Grahovác Mirkó és Banjanin János horvátul a javaslat ellen beszél.

Polónyi Géza: Széll Kálmán kijelentéseivel szemben a maga igazát bizonyítja s azt mondja, hogy az újabb feltárt adatok csak megerősítik az ő fejtegetéseit. Eszéágában sem volt Széll Kálmán egyéni becsületét s köztisztességét meggyanúsítani; ezt a fel fogást visszautasítja.

Az utolsó szónok.

Vázsonyi Vilmos: Egy függetlenségi vezér egykor azt mondotta, hogy a kvóta-emelés a lámpavasra vezet. Ugy látja, hogy a vezérnek nem volt igaza, mert a kvótaemelés ime, a miniszteri székbe visz. A magyar kormány elvesztette azt a nagy erőt, amelyet régente a nemzeti s a függetlenségi párt képviselt.

Csizmazia Endre: Ott van most a császári demokráta párt!

Vázsonyi Vilmos: A képviselő ur ama nemzeti küzdelem produktuma, amelyben én is részt vettem.

Csizmazia Endre: Csakhogy én meg is maradtam az egyenes uton.

Vázsonyi Vilmos: Hosszasan bizonyítja, hogy az önálló vánterület nem közjogi vívmány. A nemzeti küzdelem sikertelensége után alig lehet valakinek komoly meggyőződése, hogy a következő tíz év alatt megszűnnek a közös ügyek.

Egy hang a néppártból: De remény lehet

Vázsonyi: Csakhogy a remény imádságos könyvbe, nem politikai programba való! A kvótáról szólva, azt mondja, hogy az átmeneti idő nem jogosítja fel a függetlenségi pártot a kvótának tíz évre való felemelésére. Nem szavazza meg a javaslatot.

Az elnök: Senki sem lévén feliratkozva, a vitát berekeszti.

Apponyi Albert nyilatkozata.

Gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter: T. képviselőház! Nem az én feladatom, hogy a vitában elhangzott beszédekre válaszoljak és az egész kérdéssel a maga kiterjedtségében, különösen előttem szóló képviselőtársamnak apró malicziákból összerakott beszédével a maga egészében foglalkozzam, csak az az én feladatom, amelyet a függetlenségi és 48-as pártnak most történetesen távollevő vezére helyett kell teljesítenem, hogy t. i. azokra reflektáljak, amik a függetlenségi pártot, mint olyat, érintik.

A t. képviselő ur, hogy úgy mondjam, gyermekjártékként akarja feltüntetni Bizony Ákos t. barátom által felvetett azt a kérdést, amely a kvótának tíz esztendőre való megállapítását a függetlenségi párt szempontjából akarja tisztázni és azt a választ, amelyet arra a miniszterelnök ur adott. (Halljuk! Halljuk!)

A t. képviselő ur ezt a kérdést és a választ abból a szempontból iparkodik guntyárgyává tenni, hogy hiszi-e valaki, hogy tíz éven belül a közös ügyeket meg fogjuk szüntetni, hogy továbbá igen ártatlan szóiáték az, — ami magától értetődik, — hogy ha megszűnnek a közös ügyek, akkor megszűnnek a közös költségek is.

Nem is egy ilyen truízmusnak kifejezésre juttatása volt Bizony Ákos t. képviselőtársam felszólalása és a miniszterelnök urnak adott válasza, hanem egyszerűen az, hogy mivel a függetlenségi párt csak átmenetileg vállalkozott és csak az átmeneti időre, arra a feladatra, hogy a fennálló 67-es alapon vigye az ország kormányzását, azt a félreértést akarta eloszlatni, mintha a függetlenségi párt azzal, hogy hozzájárul a tíz évre megállapítandó kvóta megszavazásához, ezen tíz éven belül lemondana arról a törekvéséről, hogy a maga programját keresztülvigye. Ez volt Bizony Ákos barátom felszólalásának célja és annak a konstatálása, hogy azok, akik a függetlenségi párt köréből meg fogják szavazni tíz esztendőre a közös ügyek költségeinek fedezésére a kvótát, ezzel korántsem mondanak le azon törekvésükről, hogy a maguk programját a maga teljes kiterjedésében megvalósítsák. (Élénk helyeslés.) Hogy ennek a törekvésnek ezen tíz éven belül lesz-e, lehet-e sikere, a felett jóslásokba nem bocsátkozom, hanem igenis konstatálni kívántam az ország előtt azt, hogy ezzel a szavazással arra a tíz évre nem függesztettük fel álláspontunkat és nem mondtunk le a törekvéseink megvalósításáról. Ezeket kívántam csak megjegyezni.

Wekerle Sándor beszéde.

Wekerle Sándor miniszterelnök: A felhozott ellenvetésekre felel. Lehetetlen a reciprocitást fenntartani akkor, amikor a másik fél határozottan kijelenti, hogy ezen reciprocitás tartama alatt csakis azt a megkötöttséget ismeri el magára nézve kötelezőnek, amely megkötöttséget a külföldi szerződések szabnak eleje, a többire nézve pedig fentartja szabad kezét. Ez a reciprocitás, azt hiszem, egy háboru kezdete lett volna, amely okvetlenül a mi inferioritásunkkal végződött volna. Ezt a reciprocitást gazdaságilag fenntartani, azt hiszem, nem áll érdekében és ezért kellett meghoznunk minden áldozatot azért, hogy legalább tíz esztendőre az együttélésnek olyan szerződéses biztosítékai legyenek kezünkben, amelyek gazdasági fejlődésünket, ha munkálkodni fogunk, lehetővé teszik. (Helyeslés.) Én mindig azt mondtam, hogy a tulajdonképeni alap, amely szerint a hozzájárulás megállapítandó lenne: a teljesítési képesség. (Ugy van!)

Midőn beleegyeztünk a kvóta-kulcsba, igenis azt mondtam — mondtam itt a Házban is és mondom ma is — hogy ha bár más alapon, a teherviselési alaphoz kiindulva állapítjuk is meg ezt a kvótát, mégis, ha azokat az egyoldalú előnyöket számba vesszük, amelyeket Ausztria élvez, ha azokat az egyoldalú előnyöket tekintjük, amelyeket ebből Ausztria pénzügyi kincstára is nyer, akkor azt merem mondani, hogy elérkezettünk addig a határig, ahol a kvóta további felemeléséről akkor sem lehet szó, ha nem ezt az alapot, hanem a népesedési kulcsot vesszük kiindulási pontul. (Igaz! Ugy van! Helyeslés.)

A második ellenvetés az, hogy a kvóta emelése ellenértékét képezi bizonyos közjogi vívmányoknak. Bocsánatot kérek, mellest mi is mondjuk azt, hogy ez a szerződés nemcsak közjogi, hanem egész határozottsággal mondhatom, gazdasági, államjogi és közjogi vívmányokat is rejt magában, amennyiben kétségtelen, hogy államjogi helyzetünk ebben határozottabban s úgy jut kifejezésre, amint állami önállóságunk az eddigi kiegyezésekben kifejezésre még nem jutott, azt hiszem, hogy ezt senkisé tagadhatja. De másodszor azt a biztosítékot rejt magában a gazdasági lekötöttség tekintetében, hogy 1917-re szabad

rendelkezési jogunk szerződésileg minden irányban tökéletesen biztosítva van.

Meg volt a szabad rendelkezési jogunk eddig is, de tökéletesen tisztázatlan volt a szerződések, például a határidőhöz nem kötött szerződések felmondása tekintetében. Ezt határozottan biztosítottuk most magunknak. Kiküszöböltük a szerződésekben az automatikus meghosszabbítás klauzuláját, amely mindegyikben benne volt. Hát ezek nem olyan biztosítékok, amelyek eddig nem voltak meg és amelyeket ezen szerződésben biztosítottunk?

Kifogásolják, hogy a kvótát összekötésbe hoztuk a gazdasági kiegyezéssel; törvénytelenül jártunk el akkor, midőn köteleztük magunkat, hogy befolyásunkat olyan irányban fogjuk érvényesíteni, hogy 2 százalékkal emelni fogjuk a kvótát és törvénytelenül jártunk el ugyanazon esetben, hogy ha a kvótabizottságok meg nem egyeznek, arra köteleztük magunkat, hogy egy törvényjavaslatot fogunk ezen emelés iránt a képviselőház elé terjeszteni. Hát bocsánatot kérek, az 1867. XII. t.-cikk nemcsak biztosítja, hanem köteletségévé teszi a kormányt azt, hogy a kvótadeputációk a kormány befolyásával működjenek. A kormányt egyenes kötelessége, hogy irányító befolyást gyakoroljon arra a működésre.

A harmadik objeekció, amelyet felhoznak, hogy mi összekötésbe hoztuk e kérdést a gazdasági kiegyezéssel. Ez a kvótajavaslat egy szóval sem foglal többet magában, mint a korábbi kiegyezés. Ha megmértóztatik nézni a kvótára vonatkozó 1887. XXIII. és az 1878. XX. t.-cikket, ennek utolsó szakaszában szószerint megtaláljuk ugyanazt az összekötést a gazdasági megegyezéssel, amely összekötésbe mi hoztuk ezt az előterjesztett javaslatot. Tehát olyan nagy bünt, amelylyel vádol, hogy ez nagy közjogi lecsuszamlás, amelybe estünk, ezt, bocsánatot kérek, el nem ismerhetem.

A miniszterelnök ezután helyes világításban mutatja be a kvótabizottság tárgyalását, majd így folytatja:

Ha valaki kalmárszerűen akarja megítélni a helyzetet és garast garas ellenében hoz fel, hogy pénzügyileg kiszámítható, hogy mennyit adok és mennyit kapok, akkor megengedem, hogy a kalmárszerű számítással nem találjuk meg majd annak indokoltágát, hogy politikai szempontból emeljük föl a kvótát. De ha valaki egész közgazdasági helyzetünk biztosítását veti a mérlegbe, akkor látja, hogy igen nagy gazdasági előnye vannak, amelyek végigvonulnak ezen az egyezésen. Így először az, hogy a fogyasztási adó tekintetében szabadabb rendelkezésünk van, ami megint, megengedem, hogy közjogi szempontból jogunk, de ha két fél egyezkedéséről van szó, akkor a feltételeket kölcsönösen állapítják meg e tekintetben. — Másodszor, ha látja valaki, hogy az egész kiegyezésen az vonul végig, (Halljuk! Halljuk!), hogy állami hitelünket és közhitelünket sikerüljön biztos alapra fektetni és megszilárdítani ezen kiegyezés által; hogy számtalan intézkedés van, amely iparunk fejlődésének szabadságát és erősebb alapokra való fektetését biztosítja (Igaz! Ugy van!), ha tekintetbe veszi, hogy egy fogyasztási piacot biztosítottunk oly termények részére, amelyeknek elhelyezése, ha nem biztosítjuk szerződésekkel, majd nem lehetetlen lett volna, hogy egy önszirkba fulladtunk volna, ha tekintetbe veszi, hogy ezen gazdasági tevékenységnek, biztos fejlődésünk előfeltételét képezi a kiegyezés, akkor nem a kalmárszerű mérlegelésbe fog bocsátkozni, hanem el fogja ismerni, hogy ezen jelentékeny anyagi áldozatok, amelyek túlzottan 8 milliót tesznek, holott a legmesszebbmenő számítással nem halad meg 5 és fél milliót, még ha a rendkívüli hadi szükségleteket veszem is tekintetbe, közgazdaságunknak sokszorosan fognak megtérülni, nem szólván azon financiaiis előnyökről, amelyek a blokknál, fogyasztási adóknál fognak nyilvánulni, s amelyeknek közvetlen megtérítését is föl lehetett volna hozni.

A petroleum-adó és monopól behozatalának kérdésével foglalkoztunk akkor, mikor egy illetéktelen kartelnyereség mód nélkül megdrágítja a petroleumot és akkor a célunk az volt, hogy ezt a kartelnyereséget monopól utján az államnak biztosítsuk, anélkül, hogy ezáltal a népre újabb terheket háríthatunk volna. (Helyeslés.) Minthogy azonban a piaci viszonyok időközben változtak, kijelentettem, hogy nem foglalkozom azzal oly értelemben, hogy megint a legszegényebb emberekre akarom a terhet hárítani, hanem mindig úgy foglalkoztam vele, mint egy szükséges kisegítőeszközzel.

Általában én azt a szerepet, hogy itt valaki, mint népboldogító és velünk szemben, akik a demokratikus intézmények behozatalát, a szociális igényeknek kielégítését, a nép nag y tömegeinek a politikai életbe való bevezetését, azok politikai és társadalmi életének biztosítását tüztük ki feladatul, úgy szerepeljenek, mint a népnek jótévoí, szó nélkül nem hagyhatom. Egy beteg iskola van minálunk, t. Ház. (Halljuk! Halljuk!) Meg kell különböztetnünk olyan politikusokat, kiknek egyedüli törekvésük az, hogy saját becsületükből éljenek, saját tetteikre, saját törekvéseikre, saját programjukra és cselekvéseikre alapíthassák politikai tevékenységüket és fájdalom,

mindinkább látunk olyan politikusokat előtérbe tolni, akik nem saját tevékenységükre, hanem másoknak becsmérésére. (Igaz! Ugy van!) másoknak kibebizására alapítják politikai működésüket, akik nem saját becsületükből, hanem mások becsületéből akarnak megélni. (Élénk tetszés és taps.)

En nem akarok ennek a témának, ennek az újabb iránynak hosszabb fejtegetésébe bocsátkozni, csak azt konstatació, hogy mi saját becsületünkkel akarunk megélni és tisztán saját felelősségünkre ajánljuk a jelen helyzet között ezen javaslatnak elfogadását. (Helyeslés.) Remélem, hogy aki méltányolni tudja ezt és nem mások ócsárlásából, mások becsületéből él, az, ha ellentétes állást foglalt is el, legalább nem azon indokok alapján fogja elfoglalni, amelyekkel ellenünk és különösen azon párt ellen, amely — ismétlem — politikai mérsékletének és belátásának most szolgáltatja legnagyobb bizonyítékát, használják ki ezeket a gyenge fegyvereket. (Élénk helyeslés, éljenzés és taps.)

Személyes felszólalások.

Polónyi Géza: Személyes kérdésben szólalt fel. Kijátszhatnak bennünket az osztrákok a szerződésnek azon rendelkezésével, hogy 1917-ig lekötöttük magunkat. Megköszöni a miniszterelnök védelmét.

Wekerle Sándor miniszterelnök: Két dolgot kíván megjegyezni Polónyi válaszára. Az egyik az, hogy Polónyi valószínűleg résztvett a függetlenségi párt értekezletén, amelyen a kvótafelemelést politikai okokból megszavazandónak határozták el.

Polónyi Géza: Nem.

Wekerle Sándor miniszterelnök: A másik pedig az, hogy amikor én azt mondtam, hogy vannak politikusok, akik a mások politikai reputációjainak megsértéséből élnek, Polónyi képviselő urat sem akartam érintetlenül hagyni.

Mezői Vilmos is személyes kérdésben visszatartja Wekerle azon megjegyzését, hogy ő mások becsületének meggyalázásából él. A miniszterelnök őt népboldogítóknak is nevezte. Ezt a nevet elfogadja. A kormány magáról ezt nem mondhatja. (Nagy zaj.)

Vázsonyi Vilmos félreértett szavait magyarázza meg. Azt mondja, hogy miután a régmúltban ez a rezsim soknak tartotta a kvótát, azt remélte, hogy most le fogják szállítani!

Az elnök ezután megállapította a holnapi ülés napirendjét s az ülés 3 órakor véget ért.

Budapest, december 19.

Változások a főispáni karban. Félhivatalosan jelentik, hogy a király K a b d e b ó Gergelynek, Temes vármegye és Temesvár sz. kir. város főispánjának betegség indokából kért szabadsága tartamára a temesvármegyei és Temesvár sz. kir. városi főispáni teendőket ellátásával N á v a y Tamást, Csanádmegye főispánját bízta meg. Értesülésünk szerint Csilla György árvamegyei főispán a legközelebbi napokban elhagyja állását. Utódja hirtelen szerint Beniczky Odón néppárti képviselő lesz. — Változás lesz a nyitrai főispánságban is, a mennyiben — mint jelentik — Markhó Gyula főispán a mai tisztújítás eredménye következtében beadta lemondását.

Az újságírók kérvénye. A képviselőház kérvényi bizottsága nevében *Hermán Ferencz* előadó a Ház mai ülésén a következő jelentést terjesztette be:

Az 1848. évi IV. törvényzikk 10. szakaszának és a házszabályok 283. szakaszának rendelkezése szerint a Ház ülései nyilvánosak lévén, ezen üléseken jogában áll a közönségnek a számára felfogható tartalommal megjelenni. A törvény a hírlapíróknak országgyűlési tudósítóival különleges rendelkezést nem tartalmaz, nyilvánosság kérdésében e tudósítókat is ugyanazon jog illeti meg, a milyen a többi hallgatóság. A házszabályok 285. szakasza a hírlapírók részére külön helyet rendel, miután a sajtónak nemcsak joga, de hivatás kötelessége is az 1848. évi XVIII. törvényzikk 14. szakaszának szem előtti tartásával az országgyűlés nyilvános üléseit hiv szellemben és igazán közölni. Ezen hivatás könnyebb, zavartalanabb teljesíthetése okából van a hírlapok országgyűlési tudósítói részére külön hely fenntartva. A sajtó és a közönség megjelenési joga oly törvényes jog, amelytől a nyilvánosságban rejő alkormányjogi ellenőrzés, tehát a parlamentáriszmus megsértése nélkül a képviselőház el nem tekinthet, annyival kevésbé, mert hiszen a nyilvánosság kizárásával a képviselőház úgy az 1848. évi IV. törvényzikk 12. és 13. szakaszának, mint a parlamentáriszmusnak szelleméből, valamint a házszabályok 291. szakaszából és a 223. szakaszának tiltó rendelkezéséből kifolyólag még határozatot nem hozhat; törvényhozási működést annál kevésbé gyakorolhat. Mindezekből önként következik, hogy a képviselőháznak törvényes kötelességében áll az így értelmezendő nyilvánossági jogot az 1848. évi IV. törvényzikk 11-13. szakaszainak és a házszabályok 257. és 291. szakaszainak figyelembevételével, mint a törvényhozás egyik elen-

gedhetetlen kellékét, a parlamentáriszmust és az alkotmányosság szempontjából is megvédelmezze.

A kiegyezés az Urakházában. Az osztrák Urakháza mai ülésén a kiegyezési törvényjavaslatok tárgyalására került a sor. Gróf Kuefstein a kiegyezést közjogi szempontból ellenzi, mert a jogegység feladását látja abban. Szerinte a legkisebb közjogi vívmány értékesebb minden anyagi engedménynél. Utal a Magyarországon tapasztalható önállóságra való törekvése, mely mindenekelőtt Ausztria ellen irányul. Békésen kell együtt munkálkodnunk a magyarokkal a birodalom egysége érdekében. Gróf Thun Ferencz meglepődéssel látja a kiegyezésnek a képviselőházbani gyors elintézését, ami a parlamenti viszonyok javulásának jele. A kiegyezés gazdasági részéről szólván, kifejti, hogy a kormány hálá és elismerés illeti. A bank kiválása Magyarországra járna nagyobb kárral, ami azonban nem felel meg a mi érdekeinknek sem. Behatóan foglalkozik a kiegyezés közjogi részével és bár abban sok aggasztót talál, következményeiben nem megy oly messzire, mint előtte szóló. Gr a b m a y e r köszönetet mond a kormánynak, hogy oly súlyos viszonyok közt létrehozta a kiegyezést, melynek formájára nem fektet súlyt, tekintve, hogy a szerződés generalizálása a szövetség fogalmának.

A megjelenésben akadályozott miniszterelnök képviselőházban Korytovski pénzügyminiszter kijelenti, hogy az urakháza, mint egyenértékű törvényhozó tényező a kiegyezés elfogadásával hozzájárul ahhoz, hogy a birodalom gazdasági viszonyainak sokáig tartó számos megrázkódtatással járó periódusa véget ért. Ma azonban Magyarországhoz való viszonyunk revíziója majdnem be van fejezve és az eredmény, hogy bár egyes dolgokat megváltoztattunk, az alap ugyanaz maradt és ezt annál is inkább biztosítottunk látjuk, mert itt is, ott is azok, akik eleinte tagadtak és nemet mondtak, böles államférfiúi belátásuknál fogva az igenre határozták el magukat. Ily harczból az állam erőszake és a népek önzete megerősödve került ki. A legnagyobb nyereség, hogy megvetettük gazdasági alapját ama pragmatikai közönségnek, amelyen véderünk és a monarchia nagyhatalmi állása nyugszik. (Élénk helyeslés.) A többi szónokok is elismerik a kiegyezésnek nagy fontosságát, a két állam közötti viszonyban. A ház ezután az összes olvasásokban elfogadja a kiegyezési törvényjavaslatot, valamint a kvóta-törvényjavaslatot. A legközelebbi ülés szombaton.

Orvosok az igazságügyminiszternél. Dr. Günther Antal igazságügyminiszter ma az Országos Orvos-Szövetség küldöttségét fogadta, amelynek nevében Kétyl Károly udv. tanácsos, elnök azon igazságügyminiszteri rendjeit megváltoztatását kérte, amelyvel Pauler igazságügyminiszter még 1874-ben szabályozta a törvényszéki orvosi munkálatok díjait. Az Országos Orvos-Szövetség kéltlen megokolt kérelmével már 1903-ban fordult az akkori igazságügyminiszterhez, aki a szövetség javaslatait véleményezés céljából kiadta a kir. ítélőtáblának és ügyészségnek, amelyek valamennyien helyeslőleg nyilatkoztak azokról. Günther Antal igazságügyminiszter igen szívélyesen fogadta a küldöttséget; kijelentette, hogy az orvosok kívánságait ismeri és hogy azokat lehetőleg méltányolni fogja.

Beszámoló. Gróf Somssich Tihamér, a szántai kerület képviselője. Kővágószőlősen tegnap részletesen beszámolt a választópolgárság előtt a politikai helyzetről. Parkas József indítványára bizalmat szavaztak a kormánynak és képviselőiknek. A gyűlés alkalmából Kossuth Ferenczet táviratilag üdvözölték.

AZ EGYETERTÉS

szereksztősege és kiadóhivatala

VI. Eötvös-utca 32. sz. alatt van

A szerkesztőség telefonja 788. szám.

A kiadóhivatal telefonja: 706. szám.

A nyomda telefonja: 23 45. szám.

A vallás- és közoktatásügyi tárca.

— A pénzügyi bizottság ülése. —

Budapest, december 19.

A képviselőház pénzügyi bizottsága ma délután öt órakor tartott ülésében folytatta a költségvetés tárgyalását. Széll Kálmán elnöklet mellett jelen voltak a bizottság tagjai kívül Wekerle Sándor miniszterelnök, gróf Apponyi Albert miniszter, Tóth János és Molnár Viktor államtitkárok és Teleszky János. Napirenden volt a vallás- és közoktatásügyi minisztérium költségvetése.

Sághy Gyula előadó alapos és részletes beszédben ismertette az egyes tételket.

Issekutz Győző a költségvetést legnagyobb örömmel fogadja el, mert abban egy erőteljes és határozott irányu magyar nemzeti politika alapjait látja lerakva. Érdekes, hogy míg az általános költségvetésnek rendes kiadásai a múlt évihez képest csakis 9%-al, addig a kultusztárca rendes kiadásai közel 22%-al növekednek. Ez a leghasznosabb befektetés, amelyet a nemzeti állam kiépítésére fordítunk.

Buzáti Ferencz a katolikus kongrua rendezést sürgeti. Foglalkozik a nem katolikus lelkészek kongruájával. Az utóbbi időkben sok olyan lelkészt találunk, akik a magyar államtól kongrua kiegyezést kapnak és ennek dacára államellenes magatartást tanúsítanak. Ezekről a segélyt elvonná. A katolikus autonómia megvalósítását is a miniszter figyelmébe ajánlja.

Bizony Ákos foglalkozik azokkal a támadásokkal, amelyekkel protestáns részről illették a minisztert. Mint jó református kötelességszerűen konstatálja, hogy még akkor sem tapasztaltak a protestánsok részéről annyi figyelmet és méltányosságot, amikor protestáns miniszterelnökök voltak, mint ma, mikor a klerikálisnak kikiáltott gróf Apponyi Albert il a kultuszminiszteri székben. Köszönettel konstatálja, hogy az 1848. XX. t.-cz. is mindinkább közeledik a megvalósuláshoz. Óhajtáná, hogy magyar gör. katli. és gör. kel. püspökségek felállítatának. A nem katolikus lelkészek kongruáját nem tartja ma már kielégítőnek, különösen azért, mert sok helyt a tanítóknak több a fizetésük. A vidéki színészet ma már több erkölcsrontó darabot hoz színpadra, mint hazafiast. A maga részéről csak azokat a színészeket segítené, akik tisztességes, hazafias színműveket adnak elő.

Nagy Ferencz elismeréssel emeli ki, hogy a kultuszminiszter a tanítók fizetésének emelésével óriási mértékben vitte előre a népnevelés ügyét. Óhajtáná, hogy a felsőbb oktatás is fejlesztésük az egyetemek szaporításával, mert a jelenlegi állapotok, pl. a budapesti egyetemen tarthatatlanok. Kívánatosnak tartaná, ha már a jövő évben megvalósulhatna a harmadik egyetem. A muzeumot is bővíteni kívánja. A gimnáziumi oktatás jelenlegi eredménye nem kielégítő. A Nemzeti Színházról elvárná, hogy azt a hivatást teljesítse, amelyért létesítették s ez hogy a klasszikus muzsa székhelye legyen.

Hoitsy Pál felemlíti, hogy Magyarországon még nincs csillagvizsgáló. Felhívja a miniszter figyelmét arra, hogy az ékirás tanulmányozására küldjön ki egy fiatal magyar tudóst, ösztöndíjjal a külföldre.

Gróf Apponyi Albert mindenekelőtt köszönetét fejezi ki azért az elismerésért, amelyet a felszólalók fejeztek ki működése iránt. Sok dolog elmaradását az utolsó hónapok politikai eseményéből folyó zaklatottságnak tudja be, amelyből ő kis kivételt részesít. Reméli, hogy ha a dátumhoz kötött javaslatok elfogadhatnak, több idő marad a cselekvésre abban az irányban, amelyet tárcaája körében teljesíteni kíván. Külön elismerését és háláját fejezi ki a pénzügyminiszternek, hogy tárcaája dotálása tekintetében mindent megtesz, amit tehet, de az az emelkedés, amelyet csaknem az összes felszólalók elismeréssel emeltek ki, a valóságban nem fordítható újabb irányu fejlődésre. Kerek összegben 4 és félmillió korona az, ami a kulturális előnyomulásra jut, de reméli, hogy 1909-ben több olyan feladatot karolhat fel, amelyet most kénytelen volt elmulasztani pénzügyi tekintetéből. A katolikus kongrua rendezése egyelőre azokban a keretekben, mint a nem katolikus lelkészek kongruája, rendezve lett, a törvényjavaslatmár a téli ülésszak elé fog terjesztetni. Majdnem ugyanazt meri mondani a katolikus autonómia rendezéséről, amelyet szintén törvényhozási alapozással kíván megalkotni. A protestáns egyházak segélyezéséről kész a javaslat, mely a segélyezést alapítványyszerűleg megállapítja és ez az 1848. XX. t.-cz. 3. §-ának fokozatos végrehajtását és fontos intézkedéseket fog tartalmazni az ezen törvény 2. §-ának vagyis a jogegyenlőség és viszonyosságának végrehajtására vonatkozólag.

A vidéki színészet elleni panaszban sok igazság van, de e tekintetben a közönség is hibás. Természetes kötelességének ismeri, hogy a kirívó ledérséget mindenütt üldözze. S bár arról a Nemzeti Szin-

háznál szó sem lehet, de ott is meg lehet s meg kell válogatni a darabokat. Amiket Nagy Ferencz elmondott a felsőbb és középsikolai oktatásra, sok tekintetben tény. A harmadik egyetem felállításától azonban a tanítók fizetésrendezése miatt ez évben el kellett állania pénzügyi tekintetéből. Erős kulturális centrumokat kíván a vidéken s reméli, hogy az 1909-es költségvetésben az egyetemi kérdés rendezése meg lesz kezdve. Öt egyetemet és egy műegyetemet kíván létesíteni, de ennek keresztülvitelét nemcsak a pénzügyi tekintetek akadályozzák, hanem kellő tudományos erővel is kell azt ellátni.

A múzeumra nézve utal a költségvetésben felvett 500.000 koronás tételre. Keresi az alkalmas helyet és egy iránt már a fővárossal érintkezésbe is lépett. Arról azonban szó sem lehet, hogy a jelenlegi épületet lebontsák vagy megtoldják, legfeljebb a múzeum egyes önálló részeinek kitélepitését tervezik. A gazdasági ismétlő-iskolák ügyéről rövidesen törvényjavaslatot terjeszt a Ház elé. A tanítóképzők reformjával is foglalkozik. Minden tanítót részesíteni kíván a gazdasági és szociálpolitikai s közgazdasági kioktatásban, hogy azok a népet képesek legyenek oktatni. Ami a csillagászatot illeti, pozitív ígéretet nem tehet, míg számokat nem lát. Az ékirás tanulmányozására stipendiumot szívesen juttat. Általánosságban csak annyit mond meg, hogy mindaddig, míg a képviselőház bizalma irányában megmarad, úgy a kultúra, mint az egyházi élet terén elfoglalt álláspontjához hi marad és iparkodni fog intenzív munkát végezni, hogyha a kormány átmeneti is, legalább a nemzet és kultúra érdekében tett intézkedései ne legyenek átmenetiek, hanem maradandók.

A bizottság a költségvetést általánosságban örömmel és lelkesedéssel elfogadta.

A részletes tárgyalás során Szabó Kálmán a tanyai iskolák szaporítását ajánlja a miniszter figyelmébe, mire Tóth János államtitkár előadja, hogy a közoktatásügyi kormány legfontosabb feladatainak egyikét képezi a tanyai iskolák szaporítása.

Sághy Gyula felhívja a miniszter figyelmét a kolozsvári egyetemen az egyetemi gyűjlesztár vezetőjének a VI. fizetési fokozatba való vételére.

Issekutz Győző: A kolozsvári egyetemen a gyűjlesztáris és hatástan tanszéke évek óta betöltetlen. Az egyetemi tanács a tanszék szétválasztását és a hatástanra egy jeles szakértő kinevezését ajánlotta. Kéri a miniszter intézkedését.

Gróf Apponyi Albert kijelenti, hogy mindakét felszólalást figyelembe veszi.

Nagy Ferencz felszólalása után a bizottság a költségvetést részleteiben is elfogadta.

KÜLFÖLD.

Osztérák képviselőház. A Reichsrat mai ülésén az elnök tudomására hozza a háznak Batsinsky képviselő egy nyilatkozatát, aki megjelent nála és kijelentette, hogy az e hó 16-ikán történteket mélyen sajnálja és a háztól hocsánatot kér. A miniszterelnök átiratban tudatja a házzal, hogy az osztérák delegáció megnyitói ülése pénteken, e hó 20-án délelőtt 9 órakor lesz az alsó-ausztriai tartománygyűlési épület üléstermében. Szerb marháknak Bosznián át Ausztriába való behozatala ügyében betervezett interpellációkra válaszolva, kijelenti a földművelésügyi miniszter, hogy a tilalom dacára tényleg behoztak ily uton szerb marhát és egy ily szállítmányt októberben hivatalosan le is foglaltak. Az annak idején törvényesen lefoglalt állatok kérdésében a bíróságok fognak dönteni. A ház azután folytatja a költségvetési vita tárgyalását.

A költségvetési provizórium folytatódagos tárgyalása során a miniszterelnök hangsúlyozza, hogy a kormány rekonstrukciójának az a célja, hogy a választások folytán a pártalakításokban beállott egyes változások figyelembe vételessenek.

A kormány mindenekelőtt a lengyel-kérdést kívánja megoldani. A trónbeszédnek megfelelően a kormány teljes komolysággal kíván a nemzetiségi kérdéssel foglalkozni, hogy ha bár esetleg csak ideiglenes, de megnyugtató megoldáshoz jusson. A végleges rendezés csak a közgazdasági reorganizációjával lehetséges, a kerületek helyes beosztásával kapcsolatban.

Egyben az iparpártolás érdekében is munkálkodik a kormány. A legalább is 10 évre számított program keresztülviteléhez elsősorban konszolidált viszonyokra van szükség. Ha nem hosszú terminushoz kötött politikát üznénk, 1917-ben készületlenek lennénk. Végül a Ház pártfogását kéri a nagy cél érdekében kifejtett munkáiban. A miniszter beszédét nagy tetszéssel fogadták.

Dini Zulut elfogták. Dini Zulu zulukirályt, a felkelő zuluk vezérét elfogták és a pieter marézburgi fogházba szállították.

A perzsa forrongás. A sah megígérte a külföldi követeknek, hogy igyekezni fog, hogy a fővábbi vérontásnak elejét vegye. A parlament elnöke kijelentette, hogy a helyzet komoly ugyan, de a liberálisoknak kedvező. Az elnök naponként táviratot kap a vidékről, amelyekben helyeslik a parlament viselkedését; ha a sah azt mondja, hogy a harcot akarja, a nép el van rá készülve. A parlament hívei a jobb elemekből alakultak, holott a sah csupa megbízhatatlan emberekre támaszkodik. Ha nyílt harczra kerül a dolog, akkor sok fog függni a kozákoktól, de ezek többnyire megbízhatatlanok.

A sah ma éjszaka a kozákbrigád parancsnokának azt az utasítást adta, hogy lövesse a parlamentet és az épület körül gyülekezőket, akik a parlamentet védelmezik, irgalmatlanul támadja meg. A sah parancsának általános vérfürdő lett volna következménye, de az utolsó pillanatban az orosz parancsnok visszaríadt, mert uem bizott csapatában. A kozákok, akik egytől-egyig perzsák, megtagadták az engedelmességet és nem akartak a parlamenthez vonulni. Ilyen körülmények között a sah engedékenységre határozta el magát és megparancsolta, hogy hívei és a katonaság vonuljanak el a parlament előtti elterülő térségről, ha az ellentábor is ugyan ezt teszi. Csak-hogy egyik fél sem bizik a másikban s azóta farkasszemet néznek egymással.

A parlament most a sahnak ama kívánsága fölött tanácskozik, hogy új miniszteriumot nevez ki. A veszedelem még mindig igen nagy, mert a sah és hívei a fővárosba csöditették a környékről a csöcseléket, amely gyilkolni és rabolni akar és minden autoritás megszűnt.

Muley Hafid megadja magát. Egy tengeri távirat azt a megerősítésre szoruló hírt hozza, hogy Muley Hafid ellenszultán értesítette testvérét, Abdul Aziz szultánt, hogy megadja magát, ha a szultán elbocsátja miniszteriumát, főképpen azonban a Tazzi testvéreket.

Haldane az angol hadseregről. Haldane hadügyminiszter Hullban a hadsereg tervbe vett szervezéséről mondott beszédében nyilatkozott, hogy senki sem kívánja kétségtelebűl a békét, mint a német császár. A császár azonban, tekintettel arra, hogy a békét csak az erő biztosítja, szaporítja a szárazföldi és tengeri hadierőt. Beszéde további folyamán Haldane lehetségesnek mondta, hogy egy százezer emberről álló sereg az angol flotta megkerülésével váratlanul partraszállhatna a szigetbirodalomban. Hogyan járna akkor Anglia, ha rendes hadiereje, tízenegyhadosztály és három dandára még a világ más részein volna? Angliának mindenestre hét hadtesttel kellene bírnia az anyaországban.

A дума és a pálinka. A dumában napirenden van 39 képviselő által benyújtott javaslat, amely a nép józanságának felügyeletére hivatott szervek megszüntetését kívánja. Az indítványozók azt állítják, hogy a felügyelőségek nem teljesítik a rájuk bízott feladatot. Az az állítás, hogy az orosz nép most kevesebb alkoholt fogyaszt, mint a nyugat-európai népek, valótlán. A pénzügyminiszter hosszas fejtegetéseiben a javaslat ellen szól és kifejti, hogy az alkoholizmus elleni hivatalos küzdelemre kétségkívül szükség van. A maga részéről a leghatározottabban támogatna oly javaslatokat, amelyek nagyobb eredménnyel kecsegtetnek, mint amilyet a fennálló népijózansági felügyelőségek elértek. Nem azért nehéz az alkoholizmus elleni küzdelem, mert az állam nem mondhat le a pálinkamonopóliumból befolyó bevételekről, hanem, mert az az emberi természetben gyökerezik. Az alkoholizmus elleni küzdelem kérdése a legnehezebbek közé tartozik és majdnem megoldhatatlan. Az államkincstár az alkoholizmus leküzdését soha sem akadályozta. A pénzügyminiszter határozottan ellene mond azon véleménynek, hogy az államnak mindenestre szüksége van a pálinkából eredő bevételekre. A pálinkamonopólium behozása óta a kormány mindenkor megmutatja, hogy távol áll tőle a pálinkajövedelem mesterséges emelése és a pálinkából csupán más jelenségek, különösen a forradalom befolyása alatt nagyobbodott a fogyasztás és így az állam jövedelme.

Az amerikai flotta útja. Evans admirális a flotta tisztikarának utközben azt mondta, hogy az atlanti-óceáni hajóhad a kelet-ázsiai vizekről a Suez csatornába fog menni és onnan visszatér Amerikába.

A Beniszenassen-törzs. A marokkói külügyminiszter a szultán nevében sajnálkozásának adott kifejezést a francia követségen a Beniszenassen-törzs magartatása felett. A miniszter szigorúan megintette a törzset. A szultán azzal a gondolatlalt foglalkozik, hogy hasonló események megismétlődésének megállítására a trifiasi síkságra helyettesít küld. Beniszenassen törzsre kivetett hadisarcz 850,000 frankot tesz ki. Ennek egy harmadrésze 1908. anuár 5-éig fizetendő, Ha a Beniszenassen törzs

szegénységére hivatkozik és nem szolgáltatná be az összeget, akkor területükön különböző pontoknál megszállva fognak tartani. Azt hiszik különben, hogy a sarcz nagy részét nemsokára le fogják fizetni. Egy befolyásos kaid azon fáradozik, hogy a szükségelt összeget megszerezze. A hadisarcz csak természetben szolgáltatható be.

A visszautasított kongójavaslat. A belga képviselőház tegnapi egyhangu határozata, amely kimondja, hogy a kamara visszautasítja a Kongójavaslatot, válságosra fordította a helyzetet. Alig számíthat a kormány harmincnál több szavazatra és miután a király kijelentette, hogy elment az engedékenységre határáig, a kormány pedig kötelezte magát a királylyal szemben a javaslat megszavaztatására, kétségtelen, hogy a kormány lemond és a válság kitör.

MEGYÉK ÉS VÁROSOK.

Restauráció Pestvármegyében.

— Tisztújító közgyűlés. —

Budapest, december 19.

Pestvármegye ma tartotta tisztújító közgyűlését, melyre a megye székházának disztermét zsufolásig megtöltötték a törvényhatósági bizottság tagjai. Tíz órakor lépett a terembe Gulner Gyula főispán a tisztikarral. A főispán és Fazekas alispán magyar diszben volt.

Gulner Gyula főispán szíves szóval köszöntötte a törvényhatósági bizottság tagjait, akik az önkormányzati jogok egyik legfontosabbikának, a tisztviselők megválasztásának gyakorlására ily nagy számban gyűltek össze. Ezzel a főispán megnyitotta a közgyűlést, s az ügyészi teendő végzésével dr. Székely György tisztí főügyészt, a jegyzőkönyv vezetésével dr. Viczián Antal bizottsági tagot bízta meg.

Fazekas Agoston alispán utalt a lefolyt hat esztendő nehéz alkotmányos küzdelmeire. Szerencsére sikerült a vármegye ellen intézett összes támadásokat visszaverni. Kijelenti, hogy úgy őt, mint tisztviselő társait mindenkor az igazság és az önös érdekétől immunis pártatlanság vezette. Ma lejárt a mandátumuk. Köszöni a szíves jóindulatot és bizalmat és a mikor a vármegye ősi pecsétjét a törvényhatósági bizottság kezébe visszateszi, kéri, hogy az ő tisztársai működéséről méltányos ítéletet mondjon a törvényhatóság.

Az alispán és az összes tisztviselők ezután kimentek a teremből, mire a főispán megalakította a szavazatszedő bizottságokat, majd pedig tudatta, hogy a kijelölt választmány tegnap elvégezte munkáját.

Alispánnak a kijelölt választmány Fazekas Agostont jelölte. (Lelkes éljenzés.) A főispán erre Fazekas Agostont Pestvármegye egyhangulag megválasztott alispánjának jelentette ki.

Az alispánért gróf Keglevich Gábor vezetése alatt küldött ment. Rádó éljenzés fogadta az alispánt, a mikor néhány perccel utóbb ismét a terembe lépett. Gulner főispán tudatta vele az egyhangu választást, mire az alispán lette az esküt. Azután a főispán melegen köszöntötte az alispánt, kijelentvén, hogy másfél évi alispánága elég biztosítékot nyújtott arra, hogy a vármegye közigazgatása jó kezekben van. Fölemlítette, hogy az alispán előljárt az alkotmány tántoríthatatlan védelmében. Üdvözli őt, visszaadja neki a vármegye pecsétjét és becsületes hűségére bizza.

Fazekas alispán hálás szóval köszönte meg a bizalmat. Ígérte, hogy állhatatos, rendületlen hive lesz a megye önkormányzatának, mert az önkormányzat egyenlő a szabadsággal, a szabadságot pedig nem pótolhatja sem anyagi jótét, sem dícsőség, sem semmi egyéb a világon.

A közgyűlés ezután egyhangulag megválasztotta a következő tisztviselőket: Főjegyzővé: Agoraszó Tivadart; első aljegyzővé: Kemény Kálmánt; második aljegyzővé: Szabó Gézát; harmadik aljegyzővé: Erdélyi Lorántot; negyedik aljegyzővé: Morlin Adorjánt; ötödik aljegyzővé: Madarász Elemért; hatodik aljegyzővé: Krakker Kálmánt; hetedik aljegyzővé: Balogh Zoltánt. Tisztí főügyészszé: dr. Székely Györgyöt, tisztí ügyészszé: dr. Zolnay Jenőt.

Az árvaszéki elnöki állásra, a mely Dalmady Győző nyugalomba vonulásával megüresedett, két jelölt volt: Tökés Gyula és Lángos Kálmán. Mindkettőnek nagy pártja lévén, az elnök elrendelte a névszerinti szavazást. A szavazás eredménye az lett, hogy Lángos Kálmán 235 szavazatot, Tökés Gyula pedig 154 szavazatot kapott. A vármegye új árvaszéki elnöke tehát Lángos Kálmán lett.

Az árvaszék első ülnöke Tökés Gyula lett; második ülnök Bicskey Kálmán, harmadik ülnök Hirkó Béla, negyedik ülnök dr. Zsolnay Kornél, ötödik ülnök Zudits Pál, hatodik ülnök Halász Bálint dr. Hetedik árvaszéki ülnöknek 334

szavazatból 190 szavazattal Hirkó Ferenczet választották meg.

Árvaszéki aljegyzők lettek dr. Baky Ferencz és dr. Pünig Gyula.

Az abonyi járás főszolgabírája dr. Madarász Adorján, az alsódbasi Teszary László, a bial Geréby Imre, a dunavecsei Csikay Imre, a gödöllői dr. Heyder Ödön, a kalocsa Helle János, a kiskőrösi Melczér Gyula, a kiskunfélegyházi dr. Endre Zsigmond, a kunszentmiklósi Martinovich László, a monori Földváry Bertalan, a nagykáti Dezsőffy Emil, a pomázi Almási Sándor, a ráczkevei Rudnyánszky László és a váci járás főszolgabírája Ivánka Pál lettek.

Szolgabírákká választották: Tóth Kálmánt, dr. Halász Móriczt, Szánthó Pált, Kiss Tibort, Romeiser Vilmost, Kopa Károlyt, Gács Rezsőt, dr. Holló Bélát, Décsy Józsefet, F. Szabó Rezsőt, Ney Gézát. Meskó Rudólfot, dr. Katona Lajost, Sárkány Benőt, Némethy Jenőt, Asztalos Istvánt, Szupen Gézát és dr. Föister Lajost.

Ezután Gulner főispán a következő tiszteletbeli tisztviselőket nevezte ki:

Tiszteletbeli főjegyzőknek: Hajós Kálmánt, Kemény Kálmánt és Szabó Gézát.

Tiszteletbeli főügyészeknek: dr. Darányi Ferenczet, Bellaágh Imrét, Fazekas Kálmánt, Kassay Istvánt, Suhajda Istvánt, Iványosi Szabó Lászlót, dr. Szabó Márton, dr. Zlinszky Jánost és dr. Zolnay Jenőt.

Tiszteletbeli főorvosoknak: dr. Nagy Albertet, a Hirlapírók egyesületének orvosát és szakíró, továbbá Kéty Károly tanárt, Bárony János tanárt, Kuzmik Pált, Terray Pált, Hainiss Gézát, Andreaszky Jenőt, Batizfalvy István Zoltánt, Borsay Sándort, Cséby Antalt, Szénási Csillag Kálmánt, Dolcskó Jánost, Gubódy Ottót, Héderváry Sámuel, Horváth Ákóst, Krajsik Rezsőt, Kramberger Józsefet, Mayer Árpádot, Nagy Armin, Ringenbach Rezsőt, Dabasy Ödönt, Roediger Bélát, Szabó Mihályt, Szilárd Bertalant, Tichy Józsefet és Vecsey Gyulát.

A tiszteletbeli tisztviselők kinevezése után Gulner főispán a közgyűlést berekesztette, amely alkalmat a bizottsági tagok felhasználták, hogy a főispán és alispán mellett lelkesen tüntessenek.

A vármegyei tisztújítások.

Budapest, december 19.

Az ország minden részéből ma is seregestől érkeznek a vármegyei tisztújításról szóló tudósítások. Ma a következő híreket kaptuk:

Szatmárvármegye tisztújító közgyűlését dr. Falussy Árpád főispán nyitotta meg. Egyhangúlag megválasztották alispánná Illosvay Aladárt, főjegyzővé Péchy Istvánt, árvaszéki elnökké Illosvay Ferenczet.

Kolozsvármegyeben is ma volt a tisztújítás. Jórészt a régi tisztviselőket választották meg újra. Horvay Béla árvaszéki elnök nyugalmába vonulván, helyét Rohonczy Lajossal töltötték be. A választás eredménye ez: Alispán lett: Dózsa Endre, főjegyző: Csizsár Gyula.

Vasvármegye ismét régi, kipróbált tisztviselőit választotta meg a ma tartott tisztújító közgyűlésén, amelyen dr. Bezerédy István főispán elnököt, alispánául egyhangúlag Herbot Géza, a volt alispán lett. Főjegyző lett dr. Radó Gyula. A különböző bizottságokba és a választmányba kivétel nélkül a koalíció jelöltjei kerültek be egyhangúlag.

Nyitra vármegyében szintén ma volt a tisztújító közgyűlés, amelyen Markhot Gyula főispán elnököt. A függetlenségi és néppárti bizottsági tagok nem vettek részt a közgyűlésen amiatt az ismeretes összekülönbözés miatt, amely a pártok és a főispán között éppen a tisztújítás körül keletkezett. Egyhangúlag megválasztották alispánául Turchányi Ödönt, főjegyzőnek dr. Gyurky Gézát, árvaszéki elnökké Winkler Gyulát.

Alsófehérvármegyében a tegnapi tisztújító közgyűlésen a koalíció teljes győzelmet aratott a független vármegyei párt ellen. Mindkét párt teljes erővel ment a küzdelembe és a független vármegyei párt a románokkal szövetséget kötött, hogy biztosítsa győzelmét. Erőfeszítésük azonban mindhiába volt, mert az összes állásokra a koalíció jelöltjeit választották meg. Alispán lett báró Bánffy Kázmér szemben Szász Józseffel, az eddigi alispánnal, aki botrányos manipuláció miatt jelenleg is fegyelmi vizsgálat alatt áll. Főjegyző dr. Lengyel György, főjegyző dr. Garda Kálmán, árvaszéki elnök dr. Jeney Elek.

Trencsénvármegyében Baross Jusztin orsz. képviselőt ma dr. Schwertner Antal volt alispánnal szemben 177 szavazattal 33 szavazat ellenében Trencsénvármegye alispánjává választották.

Komáromvármegye törvényhatósági bizottsága ma délelőtt tartotta Kálmán Rudolf főispán elnöklésével tisztújító közgyűlést. A régi tisztviselőket újra megválasztották. Alispán lett Ghyczy Dénes, főjegyző Asztalos Béla. A főispán Royko Bélát tiszteletbeli főszolgabíróvá nevezte ki.

Kis-Küküllő vármegye törvényhatósági bizottsága ma tartotta meg tisztújító közgyűlését. A közgyűlés ritka egyértelműséggel, a pártpolitikai tekintetek mellőzésével folyt le. Megválasztották: Alispánául Csató Gábor, főjegyzővé Fekete György.

Gömör-Kis-Hont vármegye ma Fay Gyula főispán elnöklésével Rimaszombatban tartotta tisztújító közgyűlését. Az új megyebizottsági tagok igazolása után megejtették a választásokat. Alispánául egyhangúlag Bornemissza Lászlót, főjegyzővé Lukács Gézát, főjegyzővé Kubinyi Ferenczet, árvaszéki elnökké Szakáll Vinczét választották meg.

Dr. Bartók György meghalt.

Az erdélyi református püspököt szívszéllhüdes érte.

Budapest, december 19.

Férfikora és tettergje tetőfokán hirtelen halállal halt meg ma este az erdélyi református egyházkerület püspöke, dr. Bartók György. Váratlanul és megdöbbentően hat az a kolozsvári távirat, amelyik szűkszavuan előadva a tényeket, ezt jelenti. A késő éjjel érkező értesítés szerint Bartók püspök még ma egész délelőtt vidámkedvű volt s tíz órától egész fél kettőig báró Bánffy Dezsővel, a ref. egyházmegye igazgatótanácsának elnökével konferált a délutánra kitűzött gyűlés tárgyairól. Semmi sem sejtette, hogy fölötte egy komor végzet készül beteljesedni. A püspök fél két óra után ebédelni ment. Ebéd közben hirtelen rosszul lett és elszédült, mire orvosokért küldtek. A csakhamar megjelenő orvosok megállapították, hogy a püspöknek agyvérzése van. Az orvosok minden segítségével dacára este fél hét órakor a püspök halála bekövetkezett.

Közben báró Bánffy Dezső a délután négy órára kitűzött gyűlésen megjelent s miután a püspök nem volt ott, kevés várakozás után azt meg is nyitotta. Az ülés végén, amikor már az igazgatótanács az ügyeket csaknem letárgyalta, jelentették a püspök halálát, amire a gyűlés részvétét nyilvánította és ezt báró Bánffy Dezső indítványára jegyzőkönyvbe is foglalták. Azonnal intézkedtek a temetést illetően. Bartók püspök temetése vasárnap délelőtt 11 órakor lesz. Az elhunyt püspök helyettese Kenessey Béla egyházkerületi főjegyző. A temetésen Kenessey Béla, Antal Gábor püspök és Nagy Károly fognak beszélni.

Bartók György egyike volt a protestáns egyház legagilisabb, legképzettebb s legrokonszenvesebb főpapjainak. Szász Domokost követte a püspöki széken s évtizedes pályafutása alatt rendkívül sokat tett egyházkerülete érdekében.

Az elhunyt püspök székely családból származott, a háromszék megyei Málnáson született 1845-ben. A hírneves nagyenyedi református kollégium diákja volt, ahol csakhamar kitűnt s állandóan az első eminensok közt szerepelt. A gimnáziumi osztályok elvégzése után egy évig tanítószkodott, azután 1872-ben külföldre ment, ahol tanulmányait folytatva, a tübingeni egyetemen bölcsészettudori címet nyert. 1872 őszén hazajött s az erdélyi református püspök titkára lett. Ebben a hivatalában kiválóan szorgalmas volt s hamarosan megismerkedett az egyházkerület belső életével s maga is részt vett a közigazgatási ügyek intézésében. Ugyanekkor a kolozsvári egyetemen megszerezte a bölcsészettanári képesítést. 1876-ban Nagyenyedre hívták meg lelkészül és itt a teológián — mely csak azután költözött át Kolozsvárra — mint helyettes tanár működött. 1892-ben Szászvároson lett második lelkész, innen hívták meg Szász Domokos halála után a püspöki székbe.

Dr. Bartók György, amikor legszebb férfi korában ebbe a díszes pozícióba került, nagy elhanyagoltságban találta az egyházkerület ügyeit. Az egyházkerület, melynek hívei Magyarország legszegényebb vidékén oláh és szász szigetek közé szétszórva laktak — ebben az időben nagy anyagi veszteségek is érték. Bartók György báró Bánffy Dezsővel, a kerület főgondnokával karöltve erélyesen látott hozzá,

hogy a zilált viszonyok közt rendet teremtsen. Mint adminisztrátor, Bartók erős kezű ember volt s ez számos összeütközés forrásává lett Erdélyben, ahol az egyház speciális ősi szervezete az alacsonyabb rangú egyházi testületeknek is tág befolyást biztosít az ügyek intézésére. Voltak, akik hevesen támadták, de mások, akik belátták, hogy működése áldás az erdélyi viszonyok közt, annál jobban ragaszkodtak hozzá. Kiváló szerepet játszott Bartók az egyházi élet felsőbb fórumain, a konventen és a zsinaton is, ahol tanácsaival és nagy tudással és előrelátással megszerkesztett javaslataival tevékeny részt vett az új egyházi törvények megalkotásában.

Bartók gyümölcsöző munkásságot folytatott az egyházi irodalom mezején is. Kisebbségi tanulmányai és cikkei az Egyházi Reformban, az Erdélyi Prot. Közlönyben és a Protestáns Egyházi és Iskolai Lapban jelentek meg. Önálló munkái: Bodola Sámuel élete és Az erkölcsi élet főkérdései a magyar egyházi irodalom legértékesebb darabjai.

A király csak bölcs lehet.

Hogy királyság és köztársaság között valami nagy különbség nincsen, mindenki tudja. Valamely állam jóléte vagy boldogtalansága majdnem független attól, öröklődik-e az államfői tiszttség, vagy nem. Megszámlálhatatlan az argumentumoknak sokasága, mely e tétel igazságát megtámogatja.

Az öreg, szakállas republikánusoknak van egy utolsó titok-kártyájuk:

— Igen — mondják — mindez igaz. De mit szólnak ahhoz, mikor a trónra egy tökfilkó kerül? Lehetséges, hogy egy normális agyú király se nem árt, se nem használ; de hátha az a koronás fő ostoba, vagy éppen beteg? Itt van például a szerb trónörökös. Ez a fiatal ember fölpofozza a segédtestjeit, mellbe vágja a külföldi követeket és ha az asztalos nem készíti el a csónakját idejére, elmegy az asztalozhoz és amugy isten igazában fölpofozza a lusta segédekét. De ez még mind semmi. Ez a fenséges ur, ez a jövendő király, egyszer ünnepélyesen kijelentette, hogy egy jó lovat nem ad oda huszonhat szép asszonyért. Hát józan ember-e ez? Nem kell-e attól félni, hogy mindent fenekestől fölfogat, ha koronát tesz a fejére?

Nem. Ez a szeleburdi fiatal ember éppen oly jó király lesz, mintha kanállal ette volna a tudományt. Lám, a mostani angol királynak trónörökös korában (nagyapa volt már akkor) desszertképpen óriási ezüst tálczákon bájos leányokat szervíroztak fel... de azért az angol közvélemény most azon tanakodik, hogy a történelemben a VII. Edvárd név mellé melyik jelzőt bigyessze: a „bölcs“-et, vagy a „becsületes“-t.

Egyáltalában a mult nem garancia a jövőre. A szakállas republikánusok megvádolhatnak egy elnököt, kinek multja tiszta, mint a ma leestő hó — a bölcsesége pedig akkora, mint egy gönczi hordó. De mit csinálnak, ha elnökségének negyedik esztendejében az elnök ur egyszer csak elkezd részegeskedni és a leányok után futkosni? Az elnököt nem lehet elesapni, míg az ideje le nem telik! Épen úgy tűnni kell, mint akármelyik „tiranust!“

Megnyugodhatnak a republikánusok: ez sem baj. A népek sorsa nem függ a királytól vagy az elnöktől. Sohasem függött tőlük. Ezt csak a régieskedő történelmi könyvek tanítják. Messze vezetne annak taglalása, milyen ellentmondó hazugságok rejlenek a történelmi könyveknek ilyfajta kifejezései mögött: „IV. Izidor bölcs uralkodása következtében az ország jóléte föllendült, a birodalom megnagyobbodott és a művészetek öröndetes fejlődésnek indultak...“ de azért megnyugodhatnak a republikánusok abban, hogy az elnök is, a király is csak bölcs, csak okos ember lehet. Akármilyen bolondok a valóságban, azon a helyen, a hova kerülnek, csak okosak lehetnek. Legalább a közvélemény mindig azt mondja róluk és ha véletlenül másképpen vélekednék, azt nem mondja meg, hanem úgy tesz, mint a hogy boldogult Sándor szerb királyllyal tett.

A Moltke Harden pör.

— Harden a bíróság előtt. —

Budapest, december 19.

Nehéz bundába burkolózva, betegen és összetörve, ma megjelent Harden a bíróság előtt, daczára annak, hogy maga a törvényszéki orvos is annak a véleménynek adott kifejezést, hogy a súlyos mellhártyagyulladásban szenvedő ember a legnagyobb veszedelemnek teszi ki ez által magát. Ez az erély és ez a szívtósság, amelylyel önként áll bírái elé, nem tévesztette el hatását sem a bírakra, sem a közönségre, ami mindjárt megnyilvánult abban a mérvben, ahogy a bíróság Hardent fogadta. A tárgyalás a védők illetékességi kifogásának elvetésével kezdődött, azután Harden kihallgatására került a sor. A tárgyalás érdekesnek ígérkezik, bárha Berlinből érkező hírek szerint nem lehetetlen, hogy gróf Moltke Kuno eskü alatt való kihallgatása után a pörös felek között mégis sikerülni fog az ügyet kölcsönös nyilatkozatokkal elsimitani. Ha azonban a békéltetés nem járna eredménnyel, akkor folytatják a tárgyalást, amely esetleg karácsonyig fog húzódni.

Részletes tudósításunk a következő:

Harden Miksa már jóval a tárgyalás megkezdése előtt megjelent a bíróság termében. Nagyon halovány és beteg ember benyomását teszi. Azonnal meglátszik rajta, hogy beteg s hogy nagy erőfeszítésbe kerül, hogy a tárgyaló teremben megjelenjen. Az elnök félreismerhetetlen jóakarattal kérdezi tőle, vajjon kibírja-e a tárgyalást. Harden azt felelte erre, hogy reméli, de nem állhat jól érte. Lehmann elnök megígéri neki, hogy mindent el fog követni, hogy kimélje. Elsőbben is megengedi neki, hogy a védők asztalánál védői mellett helyet foglalhasson s hogy tilve felelhessen, a mikor fáradságába kerül, hogy felkeljen. Kleinholz védőügyvéd fölolvass egy tegnapi keltezett orvosi bizonyítványt, a melyen az orvos a következőket mondja:

Az én véleményem szerint Harden mostani egészségi állapotában nem lesz holnap képes a bíróság előtt megjelenni, a nélkül, hogy egészségét a legnagyobb veszedelemnek ki ne tegye.

Ezután megkezdődött a tanak fölhevítése. Megjelentek a többi közt Wartensleben és gróf Wedel tábornokok. Az elnök kijelenti, hogy herceg Eulenburg Füllöpöt csak akkor fogja megidézni, ha kihallgatása elkerülhetetlennek látszik. Mint szakértők Hoffmann törvényszéki orvos, Kleiberg titkos egészségügyi tanácsos, Moll egészségügyi tanácsos, Eulenburg tanár titkos tanácsos és Hirschfeld Magnus vannak megidézve. Heida szakértő, akire gróf Moltke hivatkozott, ma kimentette elmaradását s holnap fog megjelenni. Ott vannak továbbá Treskov és Kopp büntető bírósági biztosok.

Az elnök kérdéseket tesz Hardenhez személy viszonyairól s a vádlott azt feleli, hogy 1861. október 20-án Berlinben született, evangélikus vallású, nős; a francia gimnáziumot látogatta, amelyet személyes okokból elhagyott, azután szabadságvágytól ösztökélve, színész lett. Három év múlva lemondott a színpadról s 1888-ban kezdte meg írói pályafutását. 1892-ben alapította a Zukunft-ot.

Illetékességi kifogás.

Az érdemleges tárgyalás megkezdése előtt Kleinholz védőügyvéd fölolvassa a bíróság illetékessége ellen való kifogásait. Ezeket a kifogásokat a büntető perrendtartás 16-ik szakaszára alapítja. A harmadik büntető kamarának a főtárgyalás megartásáról szóló határozata 1908. november 20-án kelt; ennek a határozatnak föltétele azonban az, hogy a vádat megengedélt módon tették, még mielőtt az elsőbíróságnál az eljárást befejezték volna. Azonban a mostani tárgyalás vét az ellen az alapelv ellen is: ne bis in idem. Ezért nem engedhető meg a mostani tárgyalás s minthogy Hardent elvonták rendes bírjától, indítványozza a mostani eljárás megszüntetését.

Bernstein igazságügyi tanácsos csatlakozik Kleinholz fejtegetéséhez. Nem akar részletesebben foglalkozni a bíróság illetékességének kérdésével, de határozottan magáévá teszi a kifogást. Előadásának végén, különösen Harden egészségére való tekintettel kéri, hogy a bíróság mielőbb határozzon a kifogások dolgában.

Erre a főügyész szólalt föl és hosszabb szakaszerű magyarázás után azt igyekszik bebizonyítani, hogy az ügyesség teljesen korrekt módon járt el és hogy a védők kifogásai tárgytalanok.

A bíróság ezután visszavonult, hogy a védők indítványai dolgában határozzon. Hosszas tanácskozás után az elnök kihirdette a határozatot, hogy a bíróság elvetette a védők kifogásait, illetőleg indítványait s hogy a bíróság ennél fogva belemegy a tárgyalásba.

Ezután megkezdődött a vádhatározatnak és az inkriminált cikkeknek fölolvassása.

A haragos Harden.

A kihallgatás során Harden egyre temperamentumosabb lett és nagy erővel védekezett a vád ellen. Az elnök utalt arra a cikkre, amelyben „egy meleg zugocskáról“ van szó és azt mondja, hogy olyan nagyműveltségű emberismerőnek tudnia kellett, hogy e szavai legalább is kétértelműek.

Harden így válaszolt:

— Tekintetes Törvényszék, tisztelt elnök ur, gamadával tudok a Zukunft füzeteiből olyan cikket előzedezni, amelyekben a „meleg“ kifejezés előfordul, anélkül, hogy kétértelműség volna benne, vagy a homoszexualitásra való legcsekélyebb célzást lehetne is belőle kiolvasni.

Utolsó szavainál Hardent a régi hevesége fogta el és nagyot csapott öklével a védői asztalra.

Lehmann elnök rendre utastotta a vádlottat, de bár kiméletesen tette, a megrovás határozott hangú volt. Harden türtöztette magát attól fogva és nyugodt hangon beszélt tovább.

E jelenet után az elnök felolvastatott a Zukunftból egy hosszabb cikket.

A délutáni tárgyalás.

A délutáni tárgyaláson az inkriminált cikkek fölolvassása után az elnök összegezte a vádat, mire Harden kijelentette, hogy nem volt szándékában Moltket sérteni s meggyőződése szerint nem is sértette.

Elnök: Utal ezzel szemben Harden egyik cikkére, amelyet a magáénak ismert el az első tárgyaláson is és amely arról szólt, hogy a természetellenes urakat minden áron el kell távolítani a császár környezetéből, nehogy továbbra is beleártsák magukat a politikába. De említi azt a levelet is, amelyet Harden egy préposthoz intézett s amelyben azt írta, hogy gróf Moltke természetellenes hajlamu. Nos, hát, mi mást jelenthet a természetellenes hajlam, mint homo-sexualitást. Aki olvasta, nem is gondolhatott másra.

Harden: Folyóiratomnak nem lehet az a célja, hogy azoknak, akiknek ezekről a dolgokról fogalmuk sincsen, külön megmagyarázza, mi az a természetellenes hajlam és nem lehet tekintettel olyanokra, akik mást értenek természetellenes hajlam alatt, mint amit jelent. A homo-sexualitás kifejezését nem is említettem. Ha később előfordult ez a szó cikkeimben, azért használtam, hogy előbbi cikkeimet és a nyomukban támadt félreértéseket interpretáljam. Cikkeim megjelenése után hosszabb idő telt el, míg azok legfelsőbb helyen szóba kerültek, aztán következett a párbajra való kihívás és az egész tollharcz. Erre válaszolva jelentetem ki, hogy azt, amit cikkeimből némelyek kiolvasnak, nem írtam.

Elnök: Mit ért tehát ön természetellenes hajlam alatt?

Harden: Véleményem szerint minden olyan érzés, amely normális férfiak érzésével ellentétes, természetellenes. Ha férfiak egymás iránt különösen nagy vonzalmat éreznek, ha becézgető neveket adnak egymásnak, ha édeskészen és érzelgősen beszélnek egymáshoz és barátságuk odáig fajul, hogy egymás nélkül ellenni nem képesek, akkor azok a férfiak természetellenesek.

Elnök: A nagyközönség azonban nem ért az ilyen pontos megkülönböztetésekhez; ön ter-

mészetellenes hajlamokról irt és mindenki homo-sexualitást értett alatta. Jó lett volna világosabban írnia, akkor nem támadt volna félreértés belőle.

Harden: Véleményem szerint az én olvasóközönségem nem olyanokból telik ki, akiknek közelebbi magyarázatokra van szükségük.

Elnök: Ha a törvényszék arra a meggyőződésre jut, hogy ön csakugyan homoszexualitással vádolta a sértett felet, tud-e bizonyítani?

Harden: Bizonyítani nem kívánok. Egyáltalán nincs szándékom bizonyítani. Itt állok a törvény előtt. Cikkeket írtam, de nem azt, amit a vád nekem tulajdonít. Nézetem szerint szolgálattal teszek az országnak, ha nem bolygatom fel a dolgokat. Az akták és a cikkek a törvényszék előtt vannak, nyugodtan várom az ítéletet. Az első tárgyaláson azért mentem bele a bizonyító eljárásba, mert ugyszólván bele kergettek. Megszenvettem érte én is, de gróf Moltke Kuno is. Én nem sértettem, bizonyítani nem akarok és nincs mit bizonyítanom. Ha úgy találja a törvényszék, hogy elítélendő vagyok, ám ítéljen el, állom.

Isenbill főügyész fölteszi a kérdést, hogy mit akart elérni cikkeivel Harden? Az volt-e a szándéka, hogy gróf Moltket közmegegyezésnek tegye ki, avagy gyarapítani akarta talán irányában a tiszteletet?

Harden: Semmi okom sincs, hogy a sértett fél iránt tiszteletet gerjeszsek, aminthogy megvetésre sincs okom. Egyszerűen politikai cikkeket írtam, amelyeknek az volt a céljuk, hogy bizonyos szereplő férfiakat a politikai szereplés teréről leszorítsanak.

Elnök: Az eredmény az volt, hogy gróf Moltke Kuno levetette a tisztí egyenruhát.

Harden: Mikor cikkeim megjelentek, ő még viselte az egyenruhát.

Elnök: De kénytelen volt lemondani a városi parancsnoki állásról.

Harden: Az a kérdés még nincs tisztázva, hogy miért mondott le.

Elnök: Olyan okok miatt, amelyek mindenestre szorosan összefüggnek az ön cikkeivel.

Harden: Véleményem szerint elbocsátásának más volt az oka.

E kihallgatás után Kleinholz és Bernstein védők csatlakoztak felük nyilatkozatához, Isenbill főügyész pedig kifejtette, hogy ha a védők az első tárgyaláson is ekként viselkedtek volna s ők is arra az álláspontra helyezkedtek volna, hogy a vádlott nem sértett, akkor most a közbád képviselőtében egyszerűen arra kérte volna a maga részéről a törvényszéket, hogy vonuljon vissza ítélethozatalra. De mikor az első tárgyaláson Hardent azzal vádolták, hogy megsértette gróf Moltke Kunot, azt felelte: Nem volt célom, de ha azt állítják, kész vagyok bizonyítani. Azután a vádlott előhozakodott mindenféle lehetetlen dologgal, én tehát tiltakozom most az ellen, ha azt mondja, hogy a bizonyítást ráerőszakolták. Ő keverte ebbe az ügybe a sértett fél válpörének eltemetett aktáit.

Sello igazságügyi tanácsos, gróf Moltke jogi képviselője kívánja a vádlott részéről a bizonyítást minden irányban és elsősorban Elbené kihallgatását követeli.

A tárgyalást holnap délelőtt folytatják.

TÁVIRATOK.

Uj olasz katonai attasénk.

Bécs, december 19. (Saját tudósítónktól.) A római osztrák-magyar nagykövetségen még ebben az évben katonai attasét fognak kinevezni. Eddig ennek az állásnak ügykörét ideiglenesen egy tengerészeti tiszt látta el. A kreálendő attaséi állásra zilahi Remy-Berbenskovics László sorhajóhadnagyot fogják kinevezni, aki egy év előtt a trónörökös mellé volt beosztva parancsnokságot gyanánt.

Közigazgatási táviratok.

New-York, decz. 19. Terménytőzsze. Gyapói. New-Yorkban 11.70, decz.-re 11.05 márc.-ra 10.58. New-Orleansban 11.42, Petroleum stand withe New-Yorkban 8.75, Filadelfiában 8.70, raffined in cases 10.90, Cred-Balances of oil City 11.90. Zsir. Vestern Steam 8.50. Rohe testvérek 8.75. On 26.—26.87 Réz 13.—13.25. Csiikagó, decz. 19. Gabonátőzsze. Zárlat. Buza irányzata engedő, decz.-re 98.42—98.25 K., májusra 105.—104.87 K. Tengeri engedő decz.-re 59.25—57.42 K. Csiikagó, decz. 19. Terménytőzsze. Zsir januárra 7.67, tegnap 7.75, májusra 7.77, tegnap 7.82, Szalonna short clear 7.06, tegnap 7.18. Sertéshus májusra 12.97, tegnap 12.10.

Mozgó képek.

Szinlapok drámája.

Azcélkék égről hideg sugarakat küldött le a teli hold. A néptelen utca néma volt. Csak a hirdetősi oszlopra tapasztott szinlapokon volt élet. Suttogtak. És suttogásuk elárulta, hogy a szinlapoknak is van szíve, hogy ők is szeretnek és mint azok a bizonyos Azrák, szerelmükben ők is meghalnak.

„Romeo és Julia“ szerelméről volt szó. Montechiék fiát Capuleték leányával a betűszedő egyesítette a szinlapon. És mégis, mennyi ármánykodás állt boldogságuk útjában.

Már is ott leselkedett a „Vetélytárs“, aki kivette hálóját a szende szép leányra. Segítőtársa „Az ördög“ azt sugta fülébe, hogy szerelme, „Gretchen“nek udvarol.

A „Vig özvegy“ pedig Romeoért bolondult, s Mefisztóval szövetségelt, hogy hozza hirbe Juliát az „Aczélkirály“-lyal.

Az ördögösen kieszelt cselszövés megtermette gyümölcsét. Azon a táncmulatságon, melyet Shakespeare olyan szépen leírt, Romeo és Julia együtt táncszolta a „Varázskeringő“-t.

Mindenki csak őket nézte:

— Julia a „Bákirálynő“!

— Bájós pár mondta az egyik.

— Valóságos „Tündérszerelme“! mondta a másik.

De akkor már a fiatal szívekben dolgozott „A babona“ és a féltékenység.

Romeo gunyosan sziszegte:

— Ugy-e, többet ér „A pénz ő felsége“, mint egy ilyen szerelmes legény?

— Hallgasson Romeo — zokogta Julia — ugy látszik, önnek „Nincs elvámolni valója!“

„A Tánc“ közepén szétváltak és mindegyik fúzzogva vonult vissza.

Több se kellett a „Napamasszony“-nak és az „Apósok“-nak, akik ugysis rossz szemmel nézték szerelmüket.

Capuleték elhíresztelték, hogy Romeo veszedelmes „Forradalmár.“ Montechiék ráfogták Juliára, hogy csak amolyan „Tiszti fruska“... „Eladott menyasszony“...

Ilyen körülmények között lehetetlen volt a kibékülés. Pedig szerették egymást, jobban, mint valaha.

— Mikor derül ki „Az igazság!“ sóhajtott a szegény leány.

— Jön-e a „Mégváltás“ órája! tépelődött a legény.

Szomorú pillanatok voltak ezek. Hasztalan léptek elő a nemes, jó barátok. A „Bölcs Náthán“ Romeo-ra iparkodott hatni. Az „Arany ember“ Juliát békítgette. Makacszkodtak, egyik sem engedett.

„A dada“ az „Éjjeli szállás“-on beszélte a „Vereshaju“-nak, hogy a szerelmesek már az öngyilkosságra gondolnak. „Kerülő uton“ indultak el... Romeo az „Ingovány“ felé, Julia a „Tenger“-hez.

Baljóslatu szárnyuhogtatással repült arra egy „Denevér“ és vinyogta:

— Megtörtént!

Mire a többiek megborzongva dörmögtek:

— Ez a „Fátum!“

Megvirradt. Jött a plakátragasztó és egy nedves seprővel lemosta a szinlapokat, mert:

— „Rendnek muszáj lenni!“

Rosta.

EGYHÁZAK.

— (Római katolikus püspöki konferencia) Vaszary Kolos biboros hercegprimás elnöklésével ma volt ez évben az utolsó püspöki konferencia, a hercegprimás budavári palotájában, ahol őket dr. Kohl Medárd püspök fogadta. Vaszary Kolos biboros hercegprimás tíz órakor megnyitván az értekezletet, üdvözölte a püspöki kar tagjait, az ég áldását kérve munkájukra. Majd megható szavakban emlékezett meg ama súlyos veszteségről, mely Desseffy Sándor csanádi püspök halálával a katolikus egyházat és a püspöki kart érte. Az őszinte részvét kifejezéséhez hozzájárult az egész püspöki kar. Ezután a primás

a jegyzőkönyv vezetésére dr. Prohászka Ottokár székesfehérvári püspököt kérte föl. A püspöki konferencia délután egy órakor ért véget és első sorban dr. Várossy Gyula kalocsai érsek a kiküldött bizottság elnökének előterjesztése alapján végleg letárgyalta és megállapította a kongrua szétosztásának módjait. Ezután gróf Maillath Gusztáv erdélyi püspök előadása alapján az egységes hitoktatás és a nem magyar ajkú iskolák tantervének egyöntetű tanítási eljárására vonatkozólag hoztak végleges határozatot. Végül megállapították a pápa jubileuma alkalmából kiadandó közös főpásztori levél szövegét.

UJDONSÁGOK.

A szomorú ember könyvei.

* * *

Élt kevéssel ezelőtt egy szomorú ember, aki egyre-másra írta a borús hangulatu, szomorú könyveket. Minden írásán, ami a keze alól kikerült, bánatos szignáció, lemondó keserűség vonult végig, mintha valami rossz szellem megbabonázta volna azt a pápaszemét, amelyik sohasem hiányzott sok éjszakázásban elromlott szeme elől, hogy azon keresztül sötétben lássa a világot. Vagy talán igazán lássa? Lehet, hogy a világ csakugyan nem különb, mint amilyenek ezekben a bus írásokban visszatükröződött. Ennek a megítélése temperamentum dolga és mindannyian, kik e földi térségeken járunk, viselünk valamilyen üveget a szemünk előtt, szerencsénk szerint ki rózsaszínűt, ki szürkét, ki feketét. Egy azonban bizonyos: ez a Thury Zoltán nevezett szomorú ember a maga tompított színeket mutató szemüvegén keresztül jól megfigyelte az életet. Élő, hús-vér-alakok pattantak ki a tolla alól, nehéz sorsukkal csatázó, küzdő, nyomorgó, szenvedő emberek, akik rogyó inakkal, verejtékező homlokkal czipeltek az igát. A meglátás és megrajzolás ekkora művészete, isten ritka kegyes adománya, de Thury Zoltán pazarul bővelkedett ezekben a legértékesebb írói erényekben.

Talán azért, mert mialatt a szomorú könyveket írta, ő is végig élte kedvencz hőseinek, a szárnyaszegett vergődő emberek egész kálváriafutását. Nála értékteletlenebb, üresebb emberek, akik jobban értettek az érvényesülés művészetéhez, gyors-siklón szaladtak fel a hir, kereset, érvényesülés tetőfokára, ő azonban minden lépésért küzdve, a maga erejéből gyalogosan indult föl a meredéken. Talentum vol csak, de nem üzletember, pedig aki a mai túlekedésben előre akar törni, az mind a kettő legyen. Az értsen a pajtáskodás, a kölcsönös reklámcsinálás művészetéhez, az lesse el, mi a mi kis igényű, sekélyes izlésű irodalmi piacunk aznapi igénye? Vidám snájdig történet kell-e a népnek, vagy szentimentális romantika, hazafias görögütz, vagy inycsiklandozó kaviár? Ügyes üzletember, amikor ír, az olvasóra gondol, a Lipótváros raffinált idegzetű dámáira, a sápkóros jegyzőkisasszonyokra, a pipaszó mellett olvasó urambátyámékra, mert ez a társaság egyenként és összevéve az a társaság, akik a pennaforogató embereknek népszerűséget s ezzel együtt busás kiadói honoráriumokat s tantiemeket adományozni kegyesek. Thury Zoltán nem volt ilyen ügyes üzletember, csak művész volt, a maga szükségletét írta és nem a publikumét, így hát egy intim, meghitt társaságon kívül szélesebb körökben soha sem lett népszerű, amiből következik, hogy a honoráriumok és tantiemek is vékonyan cseppentek. Gondterhes, agyonhajszolt dolgozó életet élt, hogy becsületesen eltarthassa családját, meghalt fiatalon, vagyontalanul s szegénységben hagyta hátra azokat, akiket olyan nagyon szeretett. A szomorú könyvek szomorú végzete üldözte.

A szomorú könyvek szomorú fátuma azonban a siron tul is tovább tart, amint ezt ma olvasom egy panaszlevélből. A panaszlevelet a meghalt író egy családtagja írta, abból az alkalomból, hogy Thury hátrahagyott és összegyűjtött műveiből a két első kötet elhagyta a sajtót. Ezeknek a könyveknek a kiadásából az író özvegye remélt egy kis jövedelmet, némi ajándékot, amit azt elhunyt

apa örökéletű zseniálitása nyújt a zavaros életben magukra hagyott szegényke árváinak. De azt írja a panaszos levél, hogy ez a jövedelem aligha el nem marad, az előfizetők — daczára a szerényen megszabott díjaknak — gyéren jelentkeznek a jövedelmet jó részben fölemészti a nyomda kiadás.

A szomorú könyvek keserű fátuma ime nem elégedett meg, hogy az apát sujtotta, a gyerekekre is áterjed. Szegény Thury Zoltán érző, szerető szíve számára ez lenne a legkegyetlenebb tapasztalás. Ha tudna róla. Szerencse, hogy a sirban porladó néma emberek már nem törődnek ilyesmivel. Ben.

Naplirend. Napjár. Péntek, december 20. — Római katolikus: Teofil vértanu. — Protestáns: Teofil. — Görög-orosz: december 7. Ambrusea. — Zsidó: Teb. 15. — A nap kel reggel 7 óra 46 perczkor, nyugszik délután 4 óra 8 perczkor. — A hold kel délután 4 óra 55 perczkor, nyugszik reggel 8 óra 6 perczkor.

A kereskedelmi miniszter fogad délután 4 órakor. — A belügyminiszter fogad délután 3 órakor. — A földmívelésügyi miniszter fogad délután 2 órakor. — A közoktatásügyi miniszter fogad délután 4 órakor. — A belügyi államtitkár fogad délután 2 órakor. — A közoktatásügyi államtitkár fogad 12-2 óráig. — A kereskedelmi államtitkár fogad délután 4 órakor. — A képviselőház elnöke fogad fél kilenczről fél 10-ig. — A képviselőház délelőtti üz órakor. — A fővárosi rendkívüli közgyűlésé délután 4 órakor az Ujvárosban. — Az Országos Közgyűlési Egyesület ülése délután 6 órakor Múzeum-körút 4. szám alatt. — A Természettudományi Társulat népszerű felolvasó estélye 6 órakor Múzeum-körút 4. szám alatt. — Szabad Egyetem. Dr. Vámosy Zoltán esti fél 7 órakor előad „A bennünket környező mérgekrol“ az egyetem középponti épületében. — Az Országos Erdészeti Egyesület igazgató-választmányának ülése délután 5 órakor Alkotmány-utca 6. szám alatt. — Jasek vonóségyes hangversenye a Royalban. — Bemutató a Népszínház-Vigoperában Szüretkerül a Tündérszerelme. — Az „Eötvös-Alap“ választmányi ülése 5 órakor a Ferencz József tanítóházában. — A Képzőművészeti társulat téli tárlata a Múcsarnokban nyitva 9-3 óráig. Belépődíj 1 korona. — A Nemzeti Szalon karácsonyi vásárlja nyitva 9-6 óráig. Belépődíj 1 korona. — Ujváry Ignác zvjátményes kiállítása a Könyves Kálmán-műintézetben (Nagyzejté-utca 37-39.) nyitva egész nap. Belépődíj nincs. — Az Uj Művészeti Szalon (Kecskeméti-utca 36. szám alatt) nyitva egész nap. Belépődíj nincs. — Az Uránia Kigvő-téri szalonja nyitva 9-8-ig. Belépődíj 20 fillér. — Az Amatőr Műgyűtők kiállítása és a Karácsonyi Bazár az Iparművészeti Múzeumban nyitva 9-8-ig. Belépődíj nincs. — A Nemzeti Múzeum régiségtára nyitva 9-2-ig. — A Szépművészeti Múzeum nyitva 10-2-ig. — A Mezőgazdasági Múzeum nyitva 10-1-ig. — A Néprajzi Múzeum zárva. — A Fővárosi Múzeum zárva. — Az Iparművészeti Múzeum zárva. — A Földtani Múzeum zárva. — A Közlekedési Múzeum zárva. — A Technológiai Iparmúzeum nyitva 9-1-ig és 6-8-ig. — Az Aquincumi Múzeum nyitva egész nap. — A Nemzeti Múzeum könyvtára nyitva 9-4-ig. — Az Akadémia Könyvtára nyitva 9-7-ig. — Az Egyetemi Könyvtár nyitva 9-12-ig és 3-8-ig. — A Kereskedelmi Múzeum könyvtára nyitva 9-2-ig és 6-8-ig. — A Pedagógiai Könyvtár és Tanszerkiállítás zárva.

— A király a Burgban. A rossz időjárásra való tekintettel lemondtak a bécsiék arról a tervről, hogy a királynak szombaton, betegsége óta első kikocsikázása alkalmából iránta érzett hódolatuknak az iskolás gyermekek kivonulása által kifejezést adjanak. Csupán a városi tanács tagjai fogják, élükön Lueggerrel a királyt a Burg kapujánál üdvözölni.

— Kltüntetés. A király Megyery Géza kurial birói czimmal és jelleggel felruházott nyiregyházi törvényszéki elnöknek saját kérelmére történt nyugdíjazása alkalmából sok évi buzgó szolgálatában szerzett érdemei elismerésül a Lipót-rend lovagkeresztjét díjmentesen adományozta.

— A német császár betegsége. Vilmos császár egészségi állapotáról a legkülönbözőbb és legellentétebb hírek vannak elterjedve. Csak mi-nap érkeztek tudósítások arról, hogy a császár Angliában hirneves orvosprofesszorokkal konzultált. Most pedig Berlinből ennek éppen az ellenkezőjét jelentik. A jelentés szerint a császár angliai útja óta teljesen egészséges. Bülow herczeg birodalmi kanczellár kedden estét adott, amelyen Vilmos császár is részt velt. A vendégeknek általában föltűnt, hogy a császár egészsége teljesen helyreállott. Hangja ércesebb, mint valaha és arcának színe frissebb, mint bármikor. Vilmos császár az egész estén fesztelenül beszélgetett különböző emberekkel.

— A spanyol királyi pár hazatérése. Alfonz király és neje, Viktória Eugénia királyné, angolországi utikból végre visszatértek hazájukba. Az udvari körök eseményeiben rendszerint tájékozott angol lapok ebből az alkalomból megírták, hogy Edvárd király a jövő tavasszal meg fogja látogatni a spanyol királyi párt, ha ugyan, teszik hozzá rejtelmesen, az ifju királyné egészségi állapota megengedi abban az időben a látogatás elfogadását. A titok nyitja most kiderült. Ugyanis az ifju királyné állítólag néhány hónap mulva bekövetkező családi eseménynek néz elébe és az angol lapok titokzatos utalásai erre az eshetőségre vonatkoztak.

— Kltüntetett kántortanító. A király Bobory János monori róm. kat. kántortanítónak s községi iparostanoncziskolai igazgatónak, a népoktatás terén szerzett érdemei elismerésül az arany érdemkeresztet adományozta.

— **Udvari ebéd Miklós czár tiszteletére.** Bécsben Miklós czár nevenapja alkalmából udvari ebéd volt, amelyen Ferencz Ferdinánd főherceg, Urusov nagykövét a nagykövetség személyzetével. Báró Aehrenthal külügyminiszter, gróf Zichy Aladár ő felsége személye körüli miniszter és a katonai főméltóságok vettek részt. A király az orosz czárra mondott felköszöntőt.

— **Kinevezések.** Kossuth Ferencz kereskedelmiügyi miniszter a m. kir. központi statisztikai hivatal személyzeti létszámába Péter Sándor IX. fizetési osztálybeli statisztikai hivatali főtitkár VIII. fizetési osztálybeli statisztikai hivatali főtitkár, báró Podmaniczky Horáczy statisztikai hivatali főtitkár IX. fizetési osztálybeli statisztikai hivatali főtitkár, Pernesz Károly IX. fizetési osztálybeli statisztikai hivatali főtitkár X. fizetési osztálybeli statisztikai hivatali főtitkár, végül Balogh Andor statisztikai hivatali gyakornokot XI. fizetési osztálybeli statisztikai hivatali főtitkár, továbbá a személyzeti létszámába dr. Kenedi László fizetésnélküli miniszteri segédfogalmazót fizetési miniszteri segédfogalmazóvá nevezte ki. — Kinevezte a kereskedelmiügyi miniszter Wister Hugó kir. ipari segédfelügyelőt a IX. fizetési osztály 3-ik fokozatába, Vértess Vilmos István és Braun István okl. gépészmérnököket a X. fizetési osztály 3-ik fokozatába, továbbá Felner Arnold, Barabás Sándor, Szabóky Károly, Halmay István és Kocsis István okl. gépészmérnököket fizetésellen ipari segédfelügyelőkké.

— **Oszkár király temetése.** Ma délután volt Oszkár svéd király ünnepes temetése. A koporsót először az elhunyt király szárnysegéde, azután matrózok vitték a hatfogatu gyászkocsira. A menet azután a Riddamholmen templom irányában elindult. A csapatok a gyászjelvényekkel gazdagon díszített utcákon sorfalat állottak. A koporsó mögött haladtak a svéd és a dán király, a svéd királyi hercegek, Henrik porosz herceg, Frigyes főherceg, Ferdinánd spanyol infáns, Franciaország küldötte, Artur conaughti herceg, Konstantin nagyherceg, a román trónörökös, Törökország küldötte, Miksa badeni herceg, viedei herceg és a többi rendkívüli küldött. A svéd és a dán királyné kocsin hajtattak a templomhoz. Az özvegy királyné betegsége miatt nem vehetett részt a temetésen. A tüzérség 42 lövésből álló sortüzet adott. A gyászszertartást a templomban az érsek végezte.

— **Lueger kintünetli.** Sillinger indítványának és az ismeretes szavazásnak kapcsán mindenfelé azt híresztelték, hogy az osztrák kormány lemond és hogy Lueger meg a pártja kegyvesztett lett legfelsőbb helyen. Mind a két híresztelés alaptalan. Báró Beck miniszterelnöknek eszé ágában sincs lemondani, ami pedig Luegerrel illeti, legmagasabb helyen elismerik, hogy elsősorban neki köszönhető a választói reform és a kiegyezés gyors parlamentáris elintézése. Jó forrásból értesülünk, hogy a korona kellőképpen méltányolja Luegernek azt az eljárását, melylyel Ausztria nagyfontosságú kérdéseiben sohasem engedte magát személyes hangulattól vezetetni, hanem úgy a választói reform, mint a kiegyezés ügyében is valóban államférfiúi és nagy célokhoz méltó magatartást tanúsított. A korona Lueger irányában az elismerésnek látható jelét is kívánja adni s ezért a kiegyezésnek törvényerőre való válása után Lueger megkapja a titkos tanácsosságot. Ő lesz Bécsnek első polgármestere, aki ebben a kintünetésben részesül. Azt is rebesgették, hogy Weiskirchner megválik a képviselőház elnöki állásától és a közmunkaügyi minisztériumban osztályfőnökké fogják kinevezni. Ez a híresztelés magán viseli a koholmány bélyegét és felesleges rá szót vesztegetni. Weiskirchner szintén magas kintünetést fog kapni.

— **Carmen Sylva a magyarok ellen.** Bukarestből különös hírt jelent tudósítónk: A Wunderling-féle régensburgi könyvkiadó cégnél nemrégiben Ducura Dumbrava czímmel egy regény jelent meg, amelynek hőse Chiano Janku, egy román bockoros nemes, akiből aztán hajdu lesz és a népért harcra a bojárok ellen. A regény magasztalja Horát, a magyarok esküdt ellenségét. Állítólag Erzsébet román királyné az írója a Ducura Dumbrava-nak. Ezt a feltevést valószínűvé teszi az a körülmény is, hogy a román királyné regényeinek legnagyobb része a Wunderling-czég kiadásában jelent meg, de az is, hogy Ducura Dumbrava ugyanannyit jelent, mint Carmen Sylva. E két szláv szó a román nyelvben is meghonosodott, Ducura annyit jelent, mint

ének, Dumbrava pedig: erdő. — Majd csak elviseleük valahogy egy regényíró fantasztikus vádjait is, mi szegény magyarok.

— **A Lipótvárosi Casino estéje.** A Lipótvárosi Casinóban ma fényesen sikerült est volt, amelyet Heltai Jenő, a kitünő író humoros felolvasása nyitott meg. Heltai megkapó közvetlenséggel beszélt el párisi élményeit, szépen festette le életének e bohémkorszakát s érdekesen jellemzte ama írói és művészi társaság alakjait, akikkel jó sorsa összehozta. A nagyszámú hallgatóság, amelyben irodalmunk számos előkelősége foglalt helyet, mindvégig figyelemmel és élvezettel hallgatta a felolvasást, akit felolvasása után zajosan megéljenzett. A felolvasást követő lakoma során dr. Rózsa Vilmos, a kaszinó igazgatóságának tagja, köszöntötte fel Heltait. Felköszöntőket mondak még dr. Ballai Lajos, a kaszinó alelnöke, Berczik Árpád miniszteri tanácsos és Heltai Jenő. Végül hangverseny következett, amelyen Wenzel Árpád, a m. kir. Opera tagja énekelte Stefanidesz karnagy kísérete mellett.

— **Schönherr Gyula meggyógyult.** Dr. Schönherr Gyula, a kiváló történelmtudós, a Magyar Nemzeti Múzeum igazgató őrje és a Múzeumok és Könyvtárak Országos Felügyelőségének főtitkára egy évvel ezelőtt súlyos idegbaja miatt visszavonult a közszereplés teréről. A beteg tudós hazament Nagybányára, ahol gondos ápolás mellett egészsége teljesen helyreállt, úgy, hogy most friss egészségben visszatért a fővárosba. Felgyógyulása öröme Szalay Imre min. tanácsos, a Nemzeti Múzeum igazgatója ebédet adott, amelyen jelen voltak többek közt Fraknói Vilmos püspök, Fejérfalvy László udv. tanácsos, Szász Károly kultuszminiszteri osztálytanácsos, az irodalmi osztály feje s a múzeum főtitkárjai. A meggyógyult tudóst barátai és tisztelői nagy számban üdvözölték.

— **Stössel pöre.** A haditörvénytörés tegnap tárgyalásán Kuropatkin érdekes vallomásokot tett. Port-Arturról azt mondta, hogy nagyon gyöngén volt megerősítve, mindössze hatvan ócska ágyuval volt felszerelve. Egy kiváló tüzérségi szakértő, Schwartz kapitány számítása szerint az erődöknek normális védelmére 190 millió rubelre lett volna szükség, de ilyen összeget nem lehetett előteremteni. Szerencsétlen gondolat volt Dalny alapítása, mert ez kitünő bázisul szolgált később az ellenségnek és Port-Artur jelentőségét csökkentette.

Azt is elmondta Kuropatkin, hogy ő Dalnyt és Port-Arturt a vasutal együtt 250 millió rubelért Kinának akarta eladni s ezzel a tervvel a pénzügyminiszter is, a külügyminiszter is egyetértett. Ezen az összegben azután megfelelően lehetett volna megerősíteni északi Mandzsúriát. De mind a két terv meghiúsult.

— **Grófból soffőr.** Az sem mindennapi metamorfózis, különösen, ha olyan grófról van szó, aki egy nagy birodalom trónörökösének ifjúkori barátja volt s így minden alkalma meg lett volna az emelkedésre. Berlinből jelentik, hogy gróf Hochberg János Ferdinánd, a német trónörökös ifjúkori barátja, lemondott grófi rangjáról és a polgári Baroness nevet vette föl. Gróf Hochberg már régebben szüleinek akarata ellenére nőül vett egy üzleti elárústót, azután pedig Amerikába vándorolt ki, ahol mint *automobilvezető keresztekenyerét*. Most visszatért Berlinbe és hogy rokonainak kellemetlenségét ne okozzon, megváltoztatta a nevét.

— **A karácsonyi munkaszünet.** Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter ma értesítette a Fővárosi kereskedők egyesületét, hogy a fogyasztó közönség érdekeire való tekintettel a 1891. XIII. t.-c. 3. §-ában biztosított jogánál fogva megengedi, hogy a december 22-ére eső vasárnapon az ipari és kereskedelmi árusítás, illetőleg árusítás és házhoz szállítás kivételesen déli 12 óráig végezhető legyen. A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara a miniszternek e rendelkezéséről értesítette az érdekelteket azzal a figyelmeztetéssel, hogy a munkaszünet fölfüggesztése nem terjed ki az irodai munkákra.

— **Munkás-szerencsétlenség.** A szaplonczai Vereshegy-forrásnál lévő erdőből Sajovits Jakab fakitermelő az erdei vasuton, amely csak fa-szállításra van berendezve, harmincz munkást akart este Hosszmezőre hazaszállítani. Sajovits nem értett a fékezéshez, mire a lejtős pályatesten haladó kocsi kiugrottak és a pályatest mellett árokba zuhantak. A kisiklás következtében husz munkás súlyos sérüléseket

szenvedett, míg Barcske László 14 éves munkásfiu fejét a kerekek lemetszették.

— **Gyermek-ünnepély.** Van Budapesten egy intézet, amely csendben működik, zaj és lármá nélkül dolgozik, de működése annál meghatóbb, annál áldásosabb. Az Országos Gyermekvédő Egyesület ez. Célja és feladata ennek az egyesületnek, hogy az elzülles veszélyének kitétt gyermekeket felkarolja, megmentse az élet és a társadalom számára. Az Országos Gyermekvédő Egyesület működése odairányul, hogy a támogatásra és istápolásra szoruló gyermekeket az ipari és kereskedelmi pályára képeztesse ki. S miután ez a hivatása ennek a humánus egyesületnek, kell, hogy minden érző lelkű, a jó és nemes iránt fogékony ember a maga képessége szerint támogassa és pártolja. Hisz nincs szebb jótékonyosság, mint az, amelyet védtelen, az élet viharainak kitétt gyermekeken gyakorolunk. Erre a támogatásra most mód és alkalom van. December 25-én, szerdán, karácsony első napjának délutánján négy órakor, a Vigadó nagytermében az egyesület gyermekünnepélyt rendez. Karácsony amugy is a gyermekek ünnepe. Hadd részesüljenek a jótékony áldásaiban azok, akik a szülői áldozatkészségben nem részesülnek. Lesz sétahangverseny, az 52. számú gyalogezred zenekarának közreműködésével; lesz gyermekelőadás, tombola, mozgókép-mutatvány és a gyermekek mulattatására alkalmas sokféle tréfás játék. Belépti díj egy korona. Vajjon mely jótékony lélek ne áldozna készségesen ennyit ily nemes célra.

— **A mentők Szilvesztere.** A fővárosi kávéház-tulajdonosok és vendéglősök tudvalevőleg elhatározták, hogy Szilveszter éjszakáján, az újév első órájában gyűlést indítanak vendégeik körében a mentőegyesület javára. A mozgalom élénk visszhangra talált és máris egymásután jelentkeznek a gyűjténi akaró vendéglősök és kávéosok, a mentőegyesület segítő osztályánál, mely irodáját a mozgalom rendelkezésére bocsájtotta. A mozgalom iránt különben a kávé- és vendéglős-ipartestületek is érdeklődnek és azok elnökei: Néhai Antal és Gundel János a legmelegebben pártolják ezt a szép és nemes eszmét. A mozgalom azonban már szélesebb rétegben is kezd érvényesülni. Több magyar magán-család kijelentette a mentőegyesület vezetőségéről, hogy Szilveszter éjjelén ők is gyűjtést indítanak azoknál a családoknál, ahol ez időben tartózkodni fognak. Ugyancsak ilyen jelentések érkeznek a fővárosi orvosok részéről is. Ezeket kívül eddigelő tíz egyesület tudatta a mentőkkel, hogy az általuk rendezendő szilveszteresti mulatságon a rendezőség hölgyek utján gyűjtést indít. Szóval a szép tervet általános jóindulattal fogadják és az eredmény meg fog felelni a hozzája fűzött várakozásnak. Erre pedig igen nagy szükség van, mert — amint értesülünk, a mentőegyesület alig képes azokat a terheket viselni, melyek a balesetek számának folytonos növekedésével az egyesületre hárulnak.

— **Házasság.** Dr. Rigócz Kálmán ügyvéd, fővárosi bizottsági tag Pirocska leányát Földes Nándor, Mariskát pedig Hecht Béla eljegyezte.

— **Letartóztatott betörők.** A múlt hónap 20-án Heltai Jenő Lázár-utca 20. szám alatt levő üzletében ismeretlen betörők jártak, akik mintegy három ezer korona készpénzt vittek el a kézi pénztárból. A rendőrség erélyes nyomozás után ma végre kézrekerítette a betörőket. Hipp Alajos, Glantz Ignác és Singer József többszörösen büntetett notórius tolvajok személyében. A rendőrségen Hipp és Singer konokul tagadják, hogy részük lenne a Lázár-utcai betörésben. Glantz azonban töredelmes vallomást tett. Elmondta, hogy őt Hipp bírta rá a betörésre, akivel november 19-én találkozott a Révay-utczában és hevenyében mindjárt elmondta neki a betörés tervét. Singerral aztán ő közölte a dolgot másnap, tehát 20-án és még akkor éjjel el is követték a tettet.

Glantz mozgalmas multjáról is beszámolt a kihallgatásnál. Elmondta, hogy lopásért egy évet ült Bécsben, betörésért ugyanott négy évi fegyházat és Illaván három évet rablógylósság kísérlete miatt. Glantz két társa ellenben makacsul tagad. Semmit sem akarnak tudni a Glantzal való barátságáról. Glantz azonban megnevezte azt a két orgazdát is, akikkel összeköttetésben álltak. A rendőrségről dektiveket küldtek ki a két orgazda letartóztatására.

— Az ezredorvos rejtélyes halála. Tegnapelőtt éjjel dr. *Mészáros Etele* harminczkétéves kecskeméti születési honvédeezredorvos — mint már megírtuk — hirtelen meghalt a Városmajor-utca 27. szám alatt levő lakásán. Halála pillanatában egyedül volt, de néhány percczel előbb egy lefátyolozott hölgy távozott tőle, aki igen fölindultnak látszott és szinte futott ki a házból. Többeknek föltűnt ez a látogató és akadtak, akik összefüggést kerestek az ezredorvos halála és a látogatás között. A haláleset dolgában megindította a nyomozást a rendőrség is. A titokzatos hölgy látogató értesülvén a történetekről, ma délelőtt maga jelentkezett a főkapitányságon, hogy vallomást tén, elejét vegye minden gyanúsításnak és mende-mondának. Elmondotta, hogy ő egy budapesti magánhivatalnok felesége. Fülbaja van s azért járt *Mészáros* drhoz, hogy gyógykezeltesse magát. Tegnapelőtt délután megint ott volt. Az ezredorvos éppen jobb fülét vizsgálta, amikor egyszerre fölkiáltott és a szívéhez kapva, fakó arccal hanyatt esett a pamlagon. Páciense hozzálépett s látván, milyen rosszul van, párnát akart a feje alá tenni. Az ezredorvos azonban rászólt:

— Ne bántsa asszonyom. Érzem, hogy itt a végem. De ön siessen el innen, nehogy kompromitálja magát.

Az asszony nyomban el is távozott. A rendőrségen jegyzőkönyvbe vették vallomását. A boncolás kiderítette, hogy az ezredorvost szívszélhűdés ölte meg.

— A pénztáros nem osztozik. Ma este megjelent a rendőrségen négy iparosmester, névszerint *Jávorka Engelbert*, *Dornau Gusztáv*, *Demmer József* és *Barola István*, akik elmondották, hogy a múlt év elején, negyven iparostársukkal egy takarékbetét egyesületet alapítottak. Jövähagyott alapszabályaik nem voltak, de a megállapodás az volt, hogy a heti befizetésekből összegyűlő tőkét, az év végén fölosztják maguk között. Az egylet elnöke *Jávorka Engelbert*, jegyzője *Dornau Gusztáv*, pénzbeszedője *Demmer József* és pénztárosa *Szabó László* vendéglős volt, akinek *Bérekocsis-utca 19.* szám alatt létező vendéglőjében az egyesület értekezleteit is tartotta.

A pénztárban a mai napig 2857 korona gyűlt össze és a megállapodások szerint ma este kellett volna az osztozkodásnak is megtörténnie. Össze is gyűltek a tagok valamennyien, a *Szabó-féle* vendéglőben. Ott azonban az egylet pénztárosát hiába várták. *Szabó László* pénztáros nem volt sehol, amikor az elnök, *Jávorka*, hosszú várakozás után a pénztárládkát a tagok jelenlétében feltörette, azt teljesen üresen találta. A korcsmában alkalmazott csaposlegény azt mondja, hogy *Szabó* vendéglős, ma délelőtt a feleségével együtt elutazott. Hogy hová, azt nem tudja.

A károsultak sikasztás czimén emeltek panaszt *Szabó László* ellen, s a rendőrség a feljelentés következtében körözölevelet adott ki ellene. Érdekes, hogy *Szabó László* jómodu ember, *Ujpesten* háza van, *Bérekocsis-utcai* korcsmája pedig kitünően megy, úgy hogy maguk a följelentők sem értik, hogy mi szükség volt neki, ilyen jeletéktelen összeg miatt bajt szerezni magának.

A madarak életkora. Az állatok közül talán a madár a leghosszabb életű. A hatyru, némelyek szerint, 300 esztendeig is él. *Naumann* német tudós erre példát is emlit. Ilyen nagy kort ér még meg a sas és a keselyű. Egy keselyű, melyet 1706-ban kerítettek kézre, 1824-ben dögölt meg, tehát 118 évig élt a fogságban. *Naksonál*, *Laaland* szigetén, 1881 április 15-én egy királysast ejtettek el, melynek nyakán érczlánczsal odafűzött kis bádognalaczkot s ebben czédulát találtak, dán nyelven írt következő följegyzéssel: Elfogták és ismét szabadon bocsátották: 1792-ben *Andersen R.* és *C. Bölo* a *Falsteren*, *Dánia*. A holló is igen hosszú életű, szájhagyomány szerint élél 200—300 évig is. A kanári madár, mely nálunk egész szobai madárrá lett, itt élél 14—19 évig, de valódi hazájában, a *Kanári-szigeteken*, sokkal tovább. A szabadban élő madár sokkal tovább él, mint a fogságban levő. Ez különösen azokra a madárfajokra áll, melyeknek a szabadban olyan életmódjuk van, hogy a megfelelő legszükségesebb életföltételeket a fogságban egyáltalán nem, vagy csak fogyatékos mértékben adhatjuk meg nekik. Ilyenek például a fecskék, továbbá a kuszók rendébe tartozó madarak. Általában a rovarévké nehezebben élnek meg a fogságban, mint a husevők és a magevők.

— Magyar bányászok katasztrófája Amerikában. Adtunk hírt a közelmúlt napokban arról a rettenetes bányaszerencsétlenségről, amely a *Mononghela-völgyben* történt. Már az első tudósításokban benne volt az, hogy a szerencsétlenül járt bányászok közt sok lehetett a magyar. Ezt most a „*Bevándorló*“ czimű amerikai magyar lap megerősíti, mert mint legutóbbi számában olvasuk, a *Naomi* bányában, mely az *United Coal Company* tulajdona, történt szerencsétlenségél 27 magyar bányász lette halálát. A robbanás vasárnap történt, amikor csak kevesen tartózkodtak a bányában, mert ha hétköznap állott volna be a katasztrófa, legalább is 500 ember esett volna áldozatul. Így azonban csak 50 ember dolgozott a *Naomi* bányában és közülök csak egy került élve a föld felszínére. A szerencsétlenségél a következő magyarok estek áldozatul: *Nagy János*, *István*, *Bocsor Ferencz*, *Országos László*, *Mura János*, *Varga József*, *Rádi Sándor*, *Menyhért Antal*, *Macho István*, *Zámbó János*, *Muha Simon*, *Demeter Károly*, *Bihari György* és 25 éves fia, *Hegedűs József*, *Jäger Mihály*, *Rebres István*, *Kleba Simon*, *Nagy Ferencz*, *Somsics János*, *Bajzát János*, *Komjáthy Károly*, *Vitovics János*, *Riskeá Ferencz*. A robbanást állítólag az okozta, hogy az egyik bányamunkás nyitott lámpával lépett a tárnába.

— A férj szakállá. Mulatságos pörpatvarral foglalkozott a minap egy amerikai rendőrbíróság. Egy fiatal asszonyka bepanaszolta az urát, hogy elhanyagolja őt, azonkívül pedig — engedetlen. A többi közt sirva mesélte, hogy az ura a minap lenyiratta a szakállát, holott ő, amikor pénzt adott neki borbélykötségekre, egész határozottan megparancsolta, hogy a szakállt épségben maradjon. Hogy e parancs megszegése minő bubánatot okozott neki, azt el sem mondhatja, mert az ura úgy szakállasan nagyon tett neki. A bíróság mosolyogva bár, de mégis hozott ítéletet az ügyben: a férjet utasította, hogy ne veszsze meg ismét a szakállát.

— Halálozás. Rémi Róbert szállodatulajdonost ma délután nagy részvét mellett temették el a Népszínház-utca 12. sz. alatti gyászházban. A rossz időjárás daczára nagyszámu gyászoló közönség gyűlt egybe, hogy az egykor nagy szerepet vitt férfinak a végtisztességet megadja. A Józsefvárosi Kör tagjai testületileg jelentek meg ezkor elnöküknek temetésén. Ott voltak többek között: *Berzeviczy Albert*, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke, dr. *Nagy Dezső* orsz. képviselő, *Bárczy István* polgármester és *Vasziievits János* alpolgármester, dr. *Rózsavölgyi Gyula* alpolgármester, botfai *Hüvös József* udvari tanácsos, *Hamvai Sándor* és *Toperczer Péter* kerületi előlárók, *Kállay Jenő* anyakönyvvezető, *Huszka Lajos* honvédealezredes, dr. *Kliima Miklós* egészségügyi felügyelő, dr. *Kiss József*, dr. *Grauer Vilmos*, *Petanovics József*, *Glück Frigyes*, *Simonovits Béla*, *Császár Jenő*, *Márkus Ignác*, *Wellisch Alfréd* és *Arnold*, dr. *Földes Árpád*, *Szabó József*, *Groszman Miksa*, botfai *Hüvös Iván*, *Tihanyi Károly*, *Brandstädter Izsák* és dr. *Reichfeld Izor* fővárosi bizottsági tagok, dr. *Havass Rezső*, a józsefvárosi népkör elnöke és még igen sokan mások. A beszentelést *Kriszán Mihály* pápai kamarás, józsefvárosi apát-pébános, az elhunyt megbítt barátja végezte fényes szedéttel. A beszentelés után föltették a nehéz alpakka koporsót a hatlovas díszhintóra és kivitték rákoskeresztúri temetőbe, ahol a családi sírboltban helyezték örök nyugalomra.

Kisroszi és máscai *Csernovics Pál* nagybirtokos e hó 16-án *Temesvárot* meghalt. 17-én a *temesvári görög-katolikus székesegyházban* nagy pompával beszentelték. 18-án pedig a *Csernovicsok* családi kriptájában eltemették.

— Halálítélet. Eszékől jön a híradás, hogy a felsőbíróság jóváhagyta az alsóbíróság ítéletét, mely szerint *Rasnovics Stevo* parasztot, aki szomszédját rablási szándékkal megölte, kötél áltau halálra ítélte.

— Tűz egy mozgószínházban. Tegnap este az *Apollo* mozgószínház-színházban tűz támadt, amely azonban nem okozott nagyobb kárt. A színházban most kokszkályhákat állították föl s az egyik kályhát annyira befűtötték, hogy áttűzsedett és felgyújtotta a körülötte levő faburkolatot. A közönség a láng és a füst látására ijedten menekülni kezdett, a színház alkalmazottai pedig nyomban hozzáfogtak az oltáshoz s egyuttal értesítették a tűzörséget is. Néhány vödör vízzel sikerült elfojtani a veszedelmet úgy, hogy a tűzoltóságnek már ki sem kellett vonulnia. A színházat kiszéllítették, azután folytatták az előadást.

— *Fratelli Deisinger* fiúmei czég *Budapest*en a királyi bérszolgálatban árulja a létező legjobb kávét 3 korona 90 fillérért.

FERENC JÓZSEF KESERÜVIZ

páratlan
HASHAJTÓSZER

x A gyógytudomány pontos megfigyelés és ekszakt kísérletek alapján ma már oly színvonalra emelkedett, hogy képes a természet romboló elemei ellen sikerrel harezolni és a szervezet ellenálló képességét növelni. Különösen érvényesül ezen haladás egy új gyógymódban, melynek megalapítója magyar orvos. Dr. *Kovács Izsó* fővárosi orvos majdnem két évtizedre terjedő tapasztalataiból merítve megállapította, hogy a vér alkalicitása a legjobb védőszer és a leghatalmasabb természetes gyógyszer. Ezen elsőrangú gyógytényezőt nagyban emeli speciális gyógymódjával, mely által a vér ártalmas állati fehérjeanyagoktól megszabadul és erősen alkalikus lesz. Közel 5000 beteg — különösen olyanok, kik asthma, köszvény, görvélykór, szív-, gyomor-, epekő- és ideggyógyászati szenvedtek — vette igénybe ezen új gyógymódot, többnyire oly fényes és tartós eredménnyel, hogy ezen gyógymódnak lelkes apostolai lettek. Dr. *Kovácsnak* e czélra berendezett gyógyintézete van *Budapest*en, VI., *Váci-körút* 18. alatt.

x Legújabb kötött *Berliner* bluz, *figaro* és *paletoz* *Roslernél*, *Budapest*, V., *Harminczad-utca* és *József-tér* sarkán.

x *Védőpajzs* a különféle bajok ellen a legjobb, a legnagyobb erőt rejlő *Alföldi* fehérkeresztes *Sós-borszesz*, melyet az *Első Alföldi Cognacgyár* r.-t. készit *Kecskeméten*.

x *Zászlók*, *czimerek*, minden kivételben kaphatók *Linhart* színházi festőnél és díszítőnél *Budapest*, VIII., *Hunyadi-utca* 27. szám. Árjegyzék ingyen.

x *Bob-hashajtó* a legkellemesebb, 10 fillér.

x *Fodor-féle* vívóterem a *Koronahereczeg-utca* 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívóterme. Különös gond fordították a gyermektorna és vására.

x *Házilipari* czikkék karácsonyi vására. A házilipari czikkék *Árucarnoka* *Vadász-utca* 7. szám alatti helyiségében izléses vásárt rendezett, hol karácsonyi ajándékokul alkalmas művészeti himzési zubonyok, asztalterítők, futók, csipkék, szőnyegek, népies agyag-, köedény- és játékaruk stb. nagy választékban kaphatók.

SARBO
Koronahereczeg-utca 5.
TELEFON.

A Hau-pör epilógusa.

— *Molitor Olga* pöre. —

A *Hau* pörből nőtt ki az az izgalmas bűnpör, melyet *Molitor Olga* indított *Lindenau* ellen. Az előzmények ismereteseik.

1906. november 6-án történt *Baden-Badenben*, hogy *Molitor* német, aki leányával, *Olgával* a faszoron át a postára menit, egy revolvergolyó megölte. A vizsgálat aztán feltárta a *Molitor-családnak* borzalmas titkát és a gyilkosság gyanuja a megölt *Molitor* német vejére, *Hau Károly* amerikai ügyvédre terelődött, aki állítólag szemet vetett szép sógornéjára, a vörös *Molitor Olga*ra, sőt a *baden-badeni* nyaraló cselődségének tanuvallomása szerint meghitt viszonyban is volt vele. Közel egy évig tartott a vizsgálat, aztán lezajlott a szenzációs végítárgyalás *Karlsruheban*, amely *Hau Károly* halálraítélésével végződött. A bűnpör során több röpirat jelent meg, amelyeknek szerzői *Molitor Olga* leánybecsületét pellengérezték ki és felűnt a színen egy új szereplő, a *karlsruhei* titokzatos „báró” *Lindenau Károly*, aki egy időre új fordulatot adott a *baden-badeni* gyilkosság bonyodalmis kutatásainak.

A pör aktái közé ugyanis egy levél került, amelynek írója szerelmét vallott *Molitor Olga*nak és megfenyegette, hogy ha nem lesz a felesége, akkor jelentkezik a törvényszéken és kézzelfoghatóan bizonyítja, hogy nem *Hau Károly*, hanem ő lötte agyon *Molitor* német a *baden-badeni* faszoron. Az anonyim levél szemet szurt dr. *Dietz*nek, *Hau* védőjének; emlékezett az írásra és a saját ügyvédi irodájának aktái között meg is találta a névtelen vádaskodó írásának mását: így tudódott ki, hogy „báró” *Lindenau* a kérdéses levél küldője.

A *karlsruhei* tragédiába ez az új szereplő

mulatságos elemet vegyített. Kiderült róla, hogy egy mainzi elszegényedett nemesi családnak utolsó sarja, kikopott katonatiszt, aki saját szakállára adományozta magának a báróságot. Mert a szakállá csakugyan nem közönséges: hosszú, koromfekete, szépen ápolt, bársonyos szakállá van, de ez aztán minden vagyona. A foglalkozása pedig — házasságközvetítés, sőt olykor-olykor a házasság-ígérés. Egy karlsruhei jámbor vargánál volt hónapos szobája, amelynek betört ablakait papirossal ragasztotta be. Innen írogatta leveleit, bocsátoita világgá kihirdetéseit, hogy:

Egy régi bárói család utolsó sarja, jávakorában levő, deli férfi ezuton keres élettársat, aki jelentékeny vagyonnal rendelkezik, hogy leendő férjének bárói koronáját megaranyozza.

A báró a vizsgálóbíró elé került. Eleinte csakugyan úgy látszott, hogy az ő vallomása világosságot fog deríteni a titokzatos bűnesetre, mert el tudta hitetni, hogy ő volt az a „magas, szürkülő szakállu osztrák ur“, aki a baden-badeni faszorban Molitorné és leánya mögött ment; de később bebizonyosodott, hogy Lindenau a gyilkosság napján nem is lehetett Baden-Badenben, mert akkor éppen egy házasság közvetítésével volt elfoglalva Karlsruheban. Amikor a vizsgálóbíró így rápirított, Lindenau kiesett szerepéből és leleplezte önmagát: az első tárgyaláson látta Molitor Olgát. Meglátta és megszerette. Tudta, hogy anyja halála után örökség vár rá, azért írta meg a kérdéses levelet.

A karlsruhei ügyészség zsarolás és hamis vádaskodás címén pörbe fogta a jeles házasságközvetítőt, de Molitor Olga ügyvédje sem feledkezett meg róla, mikor a végtárgyalás lezajlása után sorra bevádolta azokat a lapokat és ama röpiratok szerzőit, akik becsúrlően irtak a vörös Olgáról.

Időközben Hau ügye megjárta a felebbezést, a végén a nagyherceg a halálos ítéletet kegyelemből életfogytig tartó raboskodásra változtatta, az amerikai ügyvéd a bruchsalii fegyházba került, Molitor Olgától egymásután bocsánatot kértek a bevádolt írók s ő erre visszavonta a becsületsértési kereseteket: csak a karlsruhei titokzatos „báró“ nem evickélt ki a csávából. Két pör szakadt a nyakába. Az egyiket az ügyészség, a másikat Molitor Olga indította ellene. Ez az utóbbi ma került tárgyalásra a karlsruhei törvényszék elé.

Molitor Olga huszonhárom tanut idéztetett meg, köztük Hau Károlyt is, aki már megkezdte a raboskodást a bruchsalii fegyházban.

Ebben a pörben ma volt Karlsruheban az esküdtsek nagy termében a tárgyalás. Mikor a vádlottat bevezették, sirva fakadt, majd megnyugodott, nyugodtságot erőszakolt magára és érdeklődéssel fűrkészte a megjelent tanukat és a közönséget.

Nagy feltűnést keltett Molitor Olga. Talpig gyászban jött el a tárgyalásra, arcvonásai elárulják a nagy lelki küzdelmet. Jogi képviselője mellett az emelvényen jelölt ki számára helyet az elnök. A tanuk között van Lindenau felesége is.

Sokáig tartott a vádirat felolvasása, aztán az elnök ismertette az ügyet és jelezte, hogy a vád azon két levélen alapul, amelyeket Lindenau írt Molitor Olgának.

— Ön írta a két levelet? — kérdezte az elnök a vádlottól.

Lindenau: Én.

Elnök: A vizsgálat során azt állította, hogy nem ellenséges indulat, hanem szerelme készítette a levelek írására, később már úgy tüntette fel a dolgot, hogy csak tréfát akart tüzni.

Lindenau: A Hau-ügy egészen megzavart, folyton az járt a fejemben. Ugy éreztem magam, mint az örült. Beteges képzelődések győztörtek.

Elnök: Ez mentségnek nagyon gyöngye.

Lindenau: Ha az elnök ur így fogja föl a dolgot és nem hisz nekem, akkor semmit sem fogok ezután mondani. Itéljen el. Nem bánom. Nem vagyok rossz ember, semmiesetre sem olyan rossz, mint amilyennek az elnök ur gondol.

E szavaknál Lindenau zokogásba tört ki.

Az elnök kérdésére a tárgyalás további folyamán Lindenau elmondta, hogy az inkriminált leveleket valami kényszer befolyása alatt írta Molitor Olgának és dr. Dietz védőnek, de most már nem tud magának számot adni, hogy miért tette. E szavak után ismét sirni kezdett. Az elnök újból faggatta, hogy mi volt a levelek célja. Lindenau hosszas habozás után azt felelte, hogy anyagi hasznot remélt elérni, de sem Haut, sem Molitor Olgát nem akarta megszarolni. Majd bőbeszédűen elmondta, hogy tanuja volt Baden-Badenben a gyilkosságnak, de mihelyt a lövés eldőrdült, futásnak eredt, elszaladt onnan, nehogy később a gyilkosság gyanujába keveredjen. Nem tudja már, vajon Molitor Olga lötte e agyon anyját, emlékezete cserbenhagyja, de ha első kihallgatásakor így vallott, akkor nyilván meg volt zavarodva s térden állva kér bocsánatot Molitor Olgától.

Lindenau után Molitor Olga kihallgatására került a sor. A hallgatóság visszafojtott lélegzettel figyelt minden szavára. Megelőzőleg az elnök figyelmeztette, hogy nem kénytelen vallani, de Molitor Olga élni kíván a tanuskodás jogával. Erre megkezdődött a kihallgatás.

Elnök: Ön e agyon anyját?

Molitor Olga nyugodt, szilárd hangon válaszolt:

— Nem. A lövés után láttam egy feltűnően magas férfit elfutni, bő köpenyegre repült utána.

Elnök: Mit gondolt akkor? Kire gyanakodott? Fölsimerni vélte a menekülő férfiban Haut?

Molitor: Hamarjában nem tudtam gondolkozni.

Elnök: Látta már ezelőtt valamikor azt a bőköpönyeges férfit?

Molitor: Olga: Soha.

Elnök: Látta valahol a közelben Lindenaut?

Molitor Olga: Nem láttam.

Elnök: Kire gyanakodott? Nem Haura irányult gyanuja elsősorban?

Molitor Olga: Eleinte nem gyanakodtam rá, de később, mikor megtudtam, hogy Hau hamis táviratot küldött és titokban Frankfurtból Baden-Badenba jött, akkor biztos voltam benne, hogy csak ő lehetett a gyilkos.

Elnök: Volt önök közt titokban szerelmi viszony?

Molitor Olga: (határozott hangon és hevesen felel:) Nem volt.

Elnök: Hát vonzódott önhöz?

Molitor Olga: Nem. Mielőtt nőül vette testvéremet, némi vonzalmat éreztem iránta, de az a házasság után egyszerre elmúlt.

Elnök: Haunak házassága előtt nem volt önnel viszonya?

Molitor Olga: Nem.

A megesketés után Molitor Olga vallomása ezzel véget ért.

A pör befejezése iránt az érdeklődés igen nagy. A bíróság csak holnap hoz ítéletet.

DR. HÖNIGIZSÓ

Elektrotherapiai és Röntgen-Intézete. Elektromágneses gyógyítás.
Budapest, IV. Károly-körút 24. sz. I. em. Lift.

Gyógytényezők:	Főbb javallatok:
Elektromágneses gyógyítás.	Általános idegesség (neurasthenia, hysteria.)
Röntgen sugarakkal való kezelés.	Idegyengeségi állapotok.
Magas feszültségű árammal való kezelés (Arsonvalisatio).	Almatlanság.
Kék fényvel való kezelés.	Hűdés (Paralysis).
Villamos hőfürdők (Elektrotherm).	Idefájdalmak, zsákák (Neuralgiák, Ischias).
Villamos fényfürdők.	Szívbetegségek.
Villamos massage (Vibratio).	Köszvény és csusz (Rheuma, húgysavas lerakódások, izületi és csontbajok.)
Galván, Farad és Franklin árammal való kezelés.	Székrekedés.
Villamos vízfürdők.	Anyagcserebajok. (Elhízás)
Szénsavas fürdők.	Bőrbajok Bőrviszketeg
	Hajbetegségek (Hajhullás kopaszság.)
	Aranyeres csomók.

— Rendelés d. e. 3-11-ig, d. u. 2-6-ig. — Kezelés egész napon át. — Kívánatra prospektu.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

Színházi levél.

Budapest, december 19.

Nagy hatalom a kritika, van különféle fegyvere, sisakja, mely sokszor láthatatlanná lesz, vértje, botja, kardja, sőt füttyköse is. És mindez abban a kis szerszámban, amelyet tollnak nevezünk.

Tehát ezzel a kis eszközzel vihart lehet zudítani és elcsillapítani a szívekben, könyeket lehet fakasztani és mosolyt deríteni, ki hogy bánik vele. Azért nagy a felelőssége annak, aki ezt a kis szerszámot kezeli.

Más az, nyáron, amikor a zöldben zöldet lát még a tapasztalt szem is, mikor messze Budapesttől csodálva olvasok Shakespere óta nem hallott és nem látott remekművekről, amelyekbe tódul egész Budapest s hazatérve józan őszi világításnál megnézem, s elszomorodva ballagok hazafelé. Hja, nyáron más a csillagok konstellációja, akkor minden bokor színház és e színházak primadonnái és szekunda-donnái bátran versenyezhetnek a csalógányokkal. Soha még csalógány nem nyilatkozott, nem tiltakozott, sem nyílt-térben, sem „lapunk hasábjain“, amint mondani szokás.

De hát mi közünk a nyári kritikához? Most zérus alá kuporodik a higany, s a bundás ember nemcsak melegebb alsó-ruhát, de hidegebb szívet is rejtget. Lássuk csak a téli kritikát, amely hűvösebb, metszőbb és fagyosabb, ritkábban enged föl és hamar megfagy megint.

Egy nagy baja az általános kritikának, hogy csak ünnepnapon hallatja magát premiérek, nagyobb reprizek, vagy nevezetesebb szerepváltozások alkalmával. Természetesen, a napi sajtótól nem is lehet azt követelni, még kívánni sem, hogy nap-nap után számot adjon minden színház viselt dolgairól, arra sem tér, sem idő. De van akárhány, tisztán a szépirodalomnak és kritikának szentelt folyóirat, melyek ezt kényelmesen megtehetnék, de ezek is csak a legújabb darabokról írnak, egy-egy talentum művészi fejlődését nem kísérik figyelemmel, sőt, hogy megmondjam a legnagyobb aggodalmamat: színészekről egyáltalán nem is írnak, mert a premiére kapcsán a késő éjjeli órákban való megemlékezés nem lehet játék-kritika, mert az újdonságot ismertető referensnek első célja az újdonság sikerének, vagy bukásának konstatálása, annak a megindokolása s ami ezzel összefügg: a játékok helyes vagy helytelen felfogása, amely a darabot vagy dűlőre, vagy feldűlésre vitte. Azontul egy-két szó az egyes talentumokról, de a dolog természete szerint csak futólag, mert az éjszaka előrehaladt, a nyomdagep ches és a lapot zární kell.

Színészeket kritikával lehet legjobban nevelni, igazságos, tanító és világosító kritikával. Nem csak azt kell megmondani, hogy jól vagy rosszul játszott valaki, hanem bele kell menni annak a magyarázatába, hogy mért játszott rosszul, vagy mi volt a játékában jó? Ebből tanul a színész legtöbbet, de ilyen nagy ritkán hall s ha hall is, azzal többnyire adós marad a bíró, hogy ha nem jó volt valamí: hogyan kellett volna játszani, hogy jó legyen?

Persze, ehhez nem elég kritikusknak lenni. Egy kissé a tanító szerepe is benne van. Legkönnyebb azt felelni, hogy a mi dolgunk megmondani, mi volt a jó, mi a rossz? A jót megtartani, a rosszat megjavítani nem a mi dolgunk. Ez a nagy hiba. Igenis, ha rosszalok valamit, irányt kell adnom a bíráló tárgyanak: hogyan gondolom én jónak? Ez persze személyes felelősség dolga, amelyet nem szívesen vesz magára valaki. Hadd fejlődjék a talentum magától, a mi beleszólásunk nélkül. És a hibázatóff színész keres, tapogat, próbál, maga sem tudja, hogy és mit? A direktor, meg a rendező már kibeszélték magukat a próbán, meg ha valaki nem ad a kritikuskoknak a játékról adott véleményére, hát a direktorok meg a rendezők azok. A bíráló és bíráló fel nem vevésében sokszor szolidárisak. Másban ritkán.

Ez persze nagy teher volna a kritikának. Nemcsak szindarabbal, hanem még színművészettel is foglalkozzék? Az sok lenne egy kicsit. Pedig sokszor kell. Igaz, hogy, száz eset közül kilenczvenki-

lenczben siket füleknek s csak egy esetben megszívlelés eredményével, de mégis: kell.

Természetes, hogy az idő sok ítélre rázafól. Akiről semmit, vagy nagyon keveset tartottak, észrevétlenül fellendül; azért észrevétlenül, mert a fejlődését nem kísértük figyelemmel. Máskor a nagyban dicsért fenomen köd és párává oszlik, mert a dicsőség csinált volt. Ezt is kellemetlen sokszor bevallani. De be kell vallani.

Hiszzen nemcsak színész-talentumokban csalódik a kritika, csalódhatik a literatúrában is? De még hányszor! ... Akarnak példákat? ... Ime, mit ír 1876-ban egy kiváló kritikus, Speidel a „Wiener Fremdenblatt“-ban a Wagner tetralógiájáról:

— Nem, nem és harmadszor is nem! a német népnek ehhez a muzsikálisan dramatikus majomszandalmához semmi köze?! És ha a Nibelungok hamis kincsén valaha kedvet találta: ez a körülmény magában elég lenne ahhoz, hogy kitöröljék a nyugot kultur-népeinek sorából!

(Wiener Fremdenblatt 1876 okt. 15.)

Hát Nordau Miksa mit ír Ibsenről: „Az egyetlen dolog, amelyben következetes marad Ibsen magához az, hogy teljesen képtelen egyetlen gondolatot tisztán kigondolni, egyetlen jelszavát, amelyet darabjaiban hangoztat: megérteni, egyetlen propozíciójából egészséges konzekvenciákat levonni. És ez a gonosz társadalomgyűlölő — bár szinpadai technika dolgában nagyon talentumos — „Faselhans“ (ezt nem lehet lefordítani) az, akit mint a század világpoétáját mérészteltek a pajzsukra emelni! ...“

Megolvashatók ezek az idézetek dr. Arnold Róbert bécsi professzor könyvében, amely a modern drámáról szóló felolvasásait foglalja össze. Nagy szeretettel gyűjti benne a kritika ilyen hibás és szétporló ítéleteit, amelyekért most talán röstellőzik, amelyek még él a kritikusok közül, de akkor elváltatta érte a felelősséget, életre-halálra.

És a hírlapirodalom napszamosai is belefáradnak a sisiphusi munkába, amelyben naponta fel kell görgetni a sziklát a tetőre, honnét az másnapra visszagarult és kezdhetjük előről ...

És ha előről kezdjük, azt mindenki jobban tudja nálunk, amit mi akarunk mondani ... Akár el se kezdjük, vagy úgy tegyünk, mint az a pap, aki lusta lévén prédikálni, a következőképpen bujt ki az igemondás súlyos kötelessége alól néhány szép vasárnap reggelén:

Az első vasárnap megkérdezte a hiveket, hogy: Keresztyén atyámfiai tudjátok-e, mit mondó leszek?

— Nem tudjuk!

— No, akkor nem is kezdek bele!

És elméne a prészázba.

Következő vasárnap már óvatosabb volt a község. Mikor azt kérdezte a pap: Tudjátok-e, atyámfiai, mit akarok mondani? — Egy kórusban rázugták: Tudjuk! ... Tudjuk!

— No, ha tudjátok, akkor felesleges elmondanom. És megest elméne a prészázba.

Harmadik vasárnap aztán valóságos összeesküvés fonódott ellene, s az ismert kérdésre: Tudjátok-e, atyámfiai, mit lések mondandó? — Az öregbiró szólaft meg nagy fiúkával:

— Részint tudjuk, részint nem tudjuk! ...

Mire az óvatos prédikátor:

— No, hát akkor azok, akik tudják, mondják el azoknak, akik nem tudják! ...

És végkép elméne a prészázba ...

Váradí Antal.

(*) **Operafiz.** Svärdström Valborg, a svéd vendégművész ma kreálta másodszer Margit szerepét a „Faust“-ban. A közönség ezuttal is az utolsó helyig megtöltötte az Operaházat és jelenetről-jelenetre kitörő lelkesedéssel kísérte a kitünő alakítást, melyben bő alkalma nyílik a művésznőnek, hogy teljes vonzó egyéniségét és nagy művészetét igazi érvényre juttassa.

(*) **Steiner Irén hangversenye.** Hazai művész és hozzá reklámolatlan. Eppen elég, hogy a közönséggel együtt, minden művészi izgalom reménye nélkül, sőt némi előítéllettel lépünk be a terembe, ahol már annyit művészi szenzációnak voltunk tanui. Az eseményeket rendszerint megszokta előzni némi hír, mely, ha még oly reklámolt is, hatásos és vonzó. És itt semmi, de semmi sem történt. Egy szerény

fiatal hölgy, a stereotip pózok teljes mellőzésével leült a zongorához és játszott. Hangot rótt hangra és anélkül, hogy észrevettük volna, vitt, ragadt magával a Chopin lehelletszerű pianói világába, a Wagner és Liszt mély és megrázó erotikájáig. Az első tapsviharnál kaptuk csak rajta magunkat, hogy egy nem mindennapi zenei esemény önkéntelen tényezői lettünk. Steiner Irén tényleg azok közé a szerencsés talentumok közé tartozik, akiknek semmi szükségük a reklámolásra, magányoságra vannak predestinálva és csak is így csinálhatják meg a karrierjüket. Amint ezt Steiner Irén ma fényesen bizonyította. Komoly megértés, mély és szenzibilis átérzés, a dinamikai hatások művészei raffinált felhasználása, ezek azok a jó tulajdonságok, melyek a művésznő zongorajátékát dicsérik s amelyek szinte hihetetlen fejlődés-gyorsaságról beszélnek. Ambár erőteljes fizikuma könnyen csábíthatná olcsó hatások elérésére, mindig megmarad a jó izlés határain belül, csak eszközt lát az eszközben, melyek a belső harmoniak és ritmusok illusztrálására szolgálnak. Reméljük nemsokára ismét találkozunk nevével.

—lle.

(*) **A bálkirálynő jubileuma.** Ma este került színre huszonötödösör „A bálkirálynő“, mely ezzel az első jubiláris darab a Népszínház-Vigoperában. A közönség csak mérsékelten töltötte meg a nézőtér, de azért elég szívélyesen tapsolt az egyes szereplőknek. Az előadás, bár a premier óta több szerepváltás történt, — így a herceget utóbb igen szép sikerrel Pázmán Ferencz játszotta, — elég jó volt, csak a rendező nem akar még most sem tudomást venni arról, hogy az angol lordok manzsettát is szoktak viselni, amit A bálkirálynő egyik-másik gentleméntjénél sajnálattal nélkülözünk.

(*) **Joachim-est.** Az országos királyi zeneakadémia Joachim József, a Berlinben nemrég elhunyt világhírű magyar hegedűművész emlékére nagy művészi sikert ért hangversenyt rendezett. A műsor minden egyes számát Joachim szerzeményei foglalták le, melyek az egész estét betöltve, gondos és művészi előadásban, méltóan hódoltak a mester géniuszának. Három eredeti művet adtak elő, melyek mindegyikéből kiérzett a magyar föld, a magyar levegő hatása, melyet Joachim a vérbeli művész zsenialitásával tudott a saját egyéniségével egybeolvasztani és kifejezni. Nagy hatással volt a negyedik számú magyar szerzeménye, amelyet a hegedűkirály unokahuga, Arányi Nelli adott elő zenekari kísérettel. A tizenegy esztendőes leányka fejlődött technikával és meglepő tudással interpretálta a zene-művet. A zenekarokat részint Kemény Rezső és Hubay Jenő tanárok vezették, ismert művészi kvalitásukkal. Joachimról dr. Molnár Géza tartott magvas emlékbeszédet. A széksorokat a fővárosi közönség elite-je foglalta el.

(*) **A Petőfi-Társaság új titkára.** Szana Tamás végleges visszavonulása után a Petőfi-Társaság titkári teendőit Zempléni Árpád látja el, aki már Szana betegeskedése alatt is segített a körülményes és eléggé terhes feladatokat végezni. Eppen ezért, mert a titkári teendők igen nagy goddal járnak, a Társaság tagjai körében mozgalom indult meg egy új titkár választása iránt, aki utóda lenne Szana Tamásnak. A választás, amint értesülünk, dr. Váradí Antalra, a kiváló íróra és poétára, lapunk illusztris munkatársára esett és így nagy lelkesedéssel egyhangulag fogják megválasztani. Dr. Váradí, a leendő főtitkár régi disze irodalmunknak és az olvasóközönség kiválasztott kedvence.

(*) **A Budai Zenekör** e hó 16-án rendezte ez évben első hangversenyét lelkes karnagyának, Eisvogel Ferencnek szakavatott vezetésével. A műsor első és utolsó számát a kör zenekarának meglepően összevágó játéka töltötte be. Hansen szimfonikus képeit és Mozart Divertimentóját adták elő, a nagyszámu hallgatóság élénk tetszése mellett. Közben Kalmár József, a Népszínház tagja és Szilágyi Arabella gyönyörködtek a közönséget énekelőadásaikkal. Az est fénypontja pedig a kitünően betanított női karnak éneke volt, mely zenekisérettel előadta Major J. Gyulának „Tavaszi Hangulatok“ című poétikus zeneképeit, s e mű finoman nüanszirozott, gazdagon színezett, finom előadásával lelkes tapsokra ragadta a közönséget. A női kar két nagyhatású szó-

lóját Kurz Antalné és Szenger Klára művészi esen énekeltek. A fáradhatatlan karnagy a hangverseny után zajos ovációkban részesült.

(*) **Zenedei hangverseny.** Sikertült hangversenyt rendezett ma a Nemzeti Zenede a fővárosi Vigadó kistermében. Rennebaum, Vierich, Aggházy, Baré, Várady, Hiekisch és Tomka intézeti tanárok növendékei működtek közre, kik precíz látéukkal, fejlett technikájukkal azt bizonyították, hogy kiképzésük a legjobb mesterek kezébe van letéve. Weisz Margit, Chitz Klára. Jobban Leopoldina zongorajátéukkal, Somogyi Ödön nénekével — arattak sikert. Schuller Minellát hegedűjátékáért megtapsolták.

(*) **A Kinematográf legújabb száma** a közönséget és szakköröket egyaránt érdeklő tartalommal jelent meg, a kinematográfia, amatőrfényképészet és gramofon köréből vett érdekesítő cikkeivel és hireivel. A lap e számába: dr. Hajdu Gyula, dr. Décsi Gyula, Falk Richárd, Vári Rezső és több szakírók írtak. „A Kinematográf“ Lenkei Zsigmond agilis szerkesztésében jelenik meg. Félévre 6 korona. Kiadóhivatal: Baross-utca 59.

(*) **Hangversenyek.** A Filharmonia i Társaság január hó 8-án rendkivüli hangversenyt rendez az Orsz. M. Kir. Zeneakadémia nagytermében Kerner István vezetésével Bossi Enrico zeneszerző és orgonaművész közreműködésével. A közreműködő művész „Elvesztett paradicsom“ és „Canticum canticorum“ című oratoriumait a mi közönségünk is ismeri itteni előadásokból; ez alkalommal saját orgonahangversenyt és néhány orgonadarabját fogja előadni a Zeneakadémia nagy orgonáján.

Thibaud Jacques, a híres francia hegedűművész szombaton érkezik Budapestre, első önálló hangversenyének megtartására. Műsora a legelőkelőbb izlésre vall; benne van Mozart, Bach, St.-Saens és Wieniawzsky.

A Cseh vonósnégyes első kamaraestélyét holnap, pénteken tartja meg a Royalban. Műsora Dvorak, Beethoven és Schubert 3 négyeséből áll. A hangversenyt nagy és előkelő közönség látogatja.

FŐVÁROS.

(*) **A deficit ellen.** A pénzügyi bizottság albizottsága tegnap folytatta a költségvetés tárgyalását. Ujra megvitatták a költségvetés néhány tételét s a deficitet 413.000 koronában állapították meg. Ezenkívül van a fizetésrendezés és drágasági pótlék s az a kilencszázezer korona, amit a már elköltött kölcsönalapnak akarnak visszatéríteni. A hiány megállapítása után megkezdtek a vitát a drágasági pótlékról. Preyer Hugó hosszabb beszédben elítélte a tisztviselők tegnapelőtti nagygyűlését s kijelentette, hogy a mai időt nem tartja alkalmasnak a fizetésrendezésre és az adóemelésre. Vázsonyi Vilmos tisztán csak a drágasági pótlékre nem hajlandó adót emelni, noha a tisztviselők helyzetén szeretne javítani. A kölcsönalapnak feltétlenül vissza akaria fizetni a kilencszázezer koronát, ezenkívül van a négyszázezer korona deficit. Azt a javaslatot teszi, hogy azoknak, akik száz koronánál több adót fizetnek, a községi adóját tíz százalékkal emeljék fel. A főváros adófizetőinek körülbelül huszonöt százalékát terhelné így az adóemelés s a bevétel 2.800.000 koronával emelkednék. Ebből az összegből fedeznék a deficitet, visszatérítenék a kilencszázezer koronát s másfél milliót fordítanának fizetésrendezésre és drágasági pótlékre, természetesen kisebb kulcs szerint, mint a tanács tervezi. Platthy György hajlandó megszavazni a drágasági pótléket, de meggyőződése szerint kikerül az a költségvetésből adóemelés nélkül is. Több felszólalás után elhatározták, hogy a tárgyalást ma, csütörtökön folytatják.

(*) **Hentesmesterek a vásárpénztár ellen.** A budapesti hentesmesterek Brauch Ferencz ipartestületi elnök vezetésével értekezletet tartottak, amelyen a hentesmesterek rendkívül nagy számban vettek részt. Az ülésen a hentesek a városi vásárpénztárral szemben legnagyobbfokú bizalmatlanságuknak és elégedetlenségüknek adtak kifejezést. Hosszas és szenvedélyes hangú vita után azt határozták a hentesek, hogy e hó 22-én, vasárnap délután a hentesipartestület Práter-utcai helyiségében nagy értekezletet tartanak, amelyen a további teendőket fogják megbeszélni.

(*) **A városi vásárpénztár.** A tanács ma tudomásul vette a városi vásárpénztár igazgatóságának a megalkulását. Felhívta a tanács az igazgatóságot, hogy a főváros szerződésének a jóváhagyásáig a régi díjjegyzék alapján, működését azonnal kezdje meg.

(A tanács segítsége. A tanács ma Almády Géza tanácsos előterjesztésére Szék és Kékes község tűzkárosultjainak 100—100 korona anyagi támogatást szavazott meg. — A tanács a IV. ker. községi főreáliskola tornatermét esti használatra átengedte a Műgyetemi Athletikai és Football-Clubnak.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ Drága ismeretség. Másfél hónappal ezelőtt Reichenberger Farkas németországi származású gépész ismeretséget kötött Dolni Róza és Kovács Zsuzsanna nevű foglalkozás nélküli leányokkal, akiket elvitt mulatni. Rövid idő múlva a német teljesen elázott. Ekkor mindhárman egy szállodába tértek be. Másnap reggel, mikor Reichenberger felébredt, konstátálta, hogy barátnőivel együtt eltűnt több száz korona készpénze is. Maga kezdte nyomozni a tolvaj leányokat, akikre csakhamar rá is akadt az utcán s nyomban átadta őket a rendőrnök. Lopás büntetével vádolva kerültek ma a büntető törvényszék elé. A tárgyaláson a két leány a bíróság előtt egymást szidva úgy összepörölt, hogy az elnöknök csengéssel kellett őket elhallgattatni. A bíróság Dolni Rózát, tekintettel arra, hogy lopásért már büntetve volt s hogy a főváros területéről ki van tiltva, négy havi, Kovács Zsuzsannát pedig három havi fogházra ítélte. Az ítélet jogerős.

§ Elítélt pápa. Az aradi törvényszék Popovics János berzai román papot négy száz korona bírságra ítélte igazgatás miatt. Ő volt az, aki a tömeget felbujtotta, hogy a szolgabíróval a József nádor-csatorna határ megállapításánál szembeszálljon.

§ Elvi döntés fegyelmi ügyben. A kir. Kuria kisebb fegyelmi tanácsa ma délelőtt Bernáth Géza másodelnök elnöklése alatt ülést tartott. Az ülést tárgya azon elvi kérdés eldöntése volt, hogy ha valamelyik bírót vagy bírósági tisztviselőt áthelyeznek, az előbbi alkalmazása helyén elkövetett fegyelmi vétsége fölött előbbi vagy új alkalmazási helyének fegyelmi hatósága itélkezik-e? Az ülést Pongrácz Jenő kuriai bíró előadása alapján kimondta, hogy a fegyelmi vétség elbírálására az a fegyelmi hatóság illetékes, amelynek területén az illető bíró vagy bírósági tisztviselő a panasz beadása idején alkalmazva van.

§ Az utasok fosztogatója. A tavasszal a keleti pályaudvaron napirenden volt az utasok podgyászáknak eltűnése. De az ismeretlen tolvaj különösen nagy szeretettel lopta el a kalauzok kézitáskáját is. Végre elfogta a rendőrség a tolvajt, Légrádi Sándor volt lékező személyében, aki tíz rendbeli lopás miatt került ma a büntető törvényszék elé. A vádlott tagadta, a lopást és a nála talált lopott holmira azt vallotta, hogy Pintér Zoltán vasuti géplakatos lopta. Ő a lopott holmit Krausz Nándor ószeres megbízásából, aki Pintértől vette, akarta eladni. A bíróság a vád elejtése miatt nem lopásban, hanem orgazdaságban mondotta ki bűnösnek Légrádi Sándort s négy hónapi fogházra ítélte, de ezt is kitöltöttnek vette a vizsgálati fogsággal. Az ítélet jogerős.

Nyílt-tér.

(E rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.)

Uj! Folyékony Uj!

Somatose

a legkínzóbb étvágyjavító, idegerősítő

tápláló szer

mindennemű gyengességi állapotokban.

Kapható gyógyszerárakban és drogueriakban.

28303

WIKUS TÁTRA

NYERS EVÉSRE

a legjobb tejcsokoládé

BUDAPEST, DEÁK FERENC-UTCA 17.

KÖZGAZDASÁG.

Az adóreform a budapesti kamarában.

— A budapesti kereskedelmi és iparkamara teljes ülése. —

Budapest, december 19.

A budapesti kereskedelmi és iparkamara mai teljes ülésén beható bírálattal tárgyává tette *Wekerte* pénzügyminiszternek a parlament elé beterjesztett adóreform törvény-javaslatát. Bár a teljes ülés tárgysorozatának utolsó pontja gyanánt volt felvéve az adóreform-javaslat, mégis a kamarai tagok a legnagyobb érdeklődéssel mindvégig kitarítottak az ülésen, hogy ezen a magyar ipar és kereskedelmet eminenter érdeklő nagyfontosságú kérdés tárgyalásán résztvehessen. A kamarának az adóreformra vonatkozó javaslatát már ismertették napokkal ezelőtt s megirtuk azt is, hogy a javaslat a kamarai ülésen előreláthatólag nagy és szenvedélyes vitára fog alkalmat adni. Ez ma meg is történt. Ugyyszólván az összes felszólalók egyhangú véleménye az volt az adóreform-javaslatokra, hogy azok a mai sanyaru állapotok között csak nagyon kis részben lesznek realizálhatók. A vita során az az egyhangú vélemény domborodott ki, hogy az ország mai válságos pénzügyi viszonyai között, midőn a közgazdasági életre is zsbibasztóló hatott az idej silány termés, s az összes szükségleti cikkek fokozottan drágultak, időszertlenül az adóreform ilyenképpen való megoldása, mint az a parlament előtt levő javaslatokban lefektetve van. Az élénk és tartalmas vitában elsőb Jellinek Henrik, udvari tanácsos szólalt fel, aki széles látókörrrel, kiváló szaktudással bonczolgatta az adóreformot s alapos érvelésével főképpen a kisebb existenciákra nehezedő elviselhetetlenné vált terhekre utalt. Méltánytalannak és igaztalannak tartja, hogy a reform éle leginkább a kereskedelmi és ipari vállalatoknál alkalmazásban levő kisebb hivatalnokok és alkalmazottak ellen irányul s adójukat hirtelenül, minden átmeneti idő mellőzésével hatványozott mértékben kívánja emelni. Jellinek kimutatta ennek a tervezésnek káros hatását s vehemensen szállott síkra a mellett, hogy a kisebb existenciákban újabb adóterhekkel való sújtása ellen az egész vonalon fel kell venni a küzdelmet. Végül oda konkludált, hogy a kamarai előterjesztésbe az általa fölhozott szempontok is felvétesse. Ugyancsak a reform ellen szólalt fel Székács Antal és Krausz Adolf kamarai tag is, akik a mostani nehéz viszonyok között tarthatatlannak és káros hatásuaknak jelezték a reform-javaslatokat. A teljes ülés Lánzy Leó felszólalása után a kamara előterjesztését egyhangulag magáévé tette s a tervbe vett reform ellen országos akció megindítását határozta el azzal, hogy a vita során elhangzott nagy horderejű javaslatokkal és adatokkal bővítve terjesszék fel a kamara beadványa a miniszterhez.

A teljes ülés egyébként számos fontos kérdést intézett el. A tanácskozásról az alábbi tudósításunk számol be.

A budapesti kereskedelmi és iparkamara ma délután 4 órakor teljes ülést tartott Lánzy Leó elnöklésével. A teljes ülésnek napirendjére tűzött tárgyak közül hosszabb vitát csak az adóreform-javaslat támasztott, amelynek kapcsán a legvehemensőbb módon támadták a kormányt.

A jelentések során tudatta az elnök, hogy az országos vásárok megszüntetése dolgában az összes magyar kamarák értekezletet tartottak, amelyen nemcsak a vásárok kérdése, hanem az ország gazdasági közvéleményét érdeklő összes aktuális kérdések napirendre kerültek, nevezetesen a kiegyezés, a polgári perrendtartás, a szerb kereskedelmi szerződés és a takarmányhiány kérdése. — A kereskedelmi miniszter felhívására az elnökség az országos ipartanácsba Székács Antal kamarai tagot, az országos közlekedési tanácsba pedig a kamara elnökét küldte ki. Az igazságügyminiszter beterjesztette a képviselőházhoz a perrendtartásról szóló törvényjavaslatot, mely változatlanul fentartja a kereskedőkre nézve sérelmes rendelkezéseket. Sérelmes nevezetesen a könyvkivonati illetékességre, a kereskedelmi ülnökök intézményének elejtésére, továbbá a 40 koronán aluli követelésekre vonatkozó intézkedés. Az elnökség mindezekkel szemben szükségesnek vélte felvenni amaz országos akció elejtett fonálát, amely

5 évvel ezelőtt az összes érdekelték bevonásával megindult. Az ügyben már előkészítő értekezlet is volt, amely megbizta dr. Lévy Béla kamarai levelező tagot, hogy emlékiratot készítsen. — A takarmányművek fuvardíkjedvezményeit a máv. igazgatósága ismét oly feltételhez kötötte, hogy igénybevételekiből a kereskedelmet kizárta. Az elnökség ezért sürgős felterjesztést intézett a kereskedelemügyi miniszterhez a visszásság orvoslása érdekében. — A paprikakereskedelem rendezése dolgában is szakértekezlet volt, amelyen elhatározták, hogy felterjesztést intéznek a miniszterhez. — A tüzelőanyagokról szóló szabályrendeletében a főváros figyelmen kívül hagyta a kamara észrevételeit. Ezért a fővárosi szén- és tüzifa-kereskedők megfélebbzték a szabályrendeletet a miniszterhez. A kamara ezt a felebbezést pártolta. — A munkaszünetnek a karácsony előtti valárnapon való felfüggesztése érdekében a kamara felterjesztést intézett a kereskedelmi miniszterhez.

A kamarai védjegyhivatalnak volt főnöke, dr. Fischer Imre kamarai jegyző állásáról lemondott. Az elnökség úgy intézkedett, hogy a védjegyhivatal vezetésével dr. Kemény Dezső kamarai fogalmazót bizta meg.

A kereskedelmi miniszter véleményét kért a kamarától a berlini kereskedelmi kamara ama kezdeményezése dolgában, amely a vaskereskedelem a tizedes mérték szerinti árusításnak kötelezővé tételére irányult. A szakkörök az eszmét helyeselték s a teljes ülés ma felhatalmazta az elnökséget, hogy a szakkörök véleményének megfelelően intézhesse el a leiratot. A vagonhiány okozta gazdasági bajok elhárítása érdekében a kamara egypárszor fölirt a kereskedelmi miniszterhez, természetesen eredmény nélkül. — A múlt ülés óta 123 kérvény érkezett a kamarához állami támogatásért. Valamennyit az állandó bizottság véleményezése alapján elintézték. — Az elnöki közléseket a teljes ülés tudomásul vette.

Előterjesztésre került ezután az a munkálat, amelyet a kamara irodája a folyton növekedő élelmiszer-drágaság dolgában kidolgozott. A munkálathoz dr. Salgó József szolt hozzá, aki tévesnek tartja azt a nézetet, mintha a husrágaságnak a szerb határ elzárása volna az oka. Hiszen látjuk, hogy a határzár dacára is olcsóbb lett a hus. Bittner János viszont azt fejtegette, hogy a határzár megszüntével a húst még olcsóbbá lehetne tenni. A teljes ülés különben magáévé tette a kamara munkálatát.

Ezután az elnök bemutatta az adóreform-javaslatokra vonatkozó emlékirat tervezetét. A tervezetről hosszabb és beható vita indult meg.

Az első felszólaló haraszi Jellinek Henrik volt, aki teljes elismeréssel szól a tervezetről, amely az adóreform kérdését minden oldalról alaposan taglalja s rámutat a veszedelmekre, amelyek a kereskedelmet a reform életbeléptetése esetén fenyegetik. Néhány megjegyzést mindemellett nem hallgathat el. Igen fontosnak tarja a kereskedelmi alkalmazottakról és részvénytársasági hivatalnokokról szóló rendelkezést a javaslatnak és kifogásolja, hogy a magánhivatalnokokat aránytalanul sújtja az államhivatalnokokkal szemben, akikre nézve több rendbeli kivételt statuál. Ilyen kivételek törvényjavaslatban nem foglalhatnak helyet. Ha az államhivatalnoknál csak a lakbér felét veszik adó-alapnak, akkor ezt az eljárást kövessék a magánhivatalnokokkal szemben is. Kifogásolja továbbá azt, hogy a külföldi szelvénytulajdonosokat is tőkekamat-adóval akarják sújtani, mert ennek a kivitele amugy is lehetetlen, hiszen nem lehet behajtani rajtuk. Nyilvánvaló tehát, hogy ezt az adót is a kibocsátó intézetben fogják behajtani, ami a hitelviszonyokra rendkívül káros hatású. A harmadik mozzanat, amelyre reá akar mutatni, az adókvetés mikéntje a részvénytársaságokra nézve. A részvénytársaságok adóját eddig az adókvető bizottság a nyilvánosság előtt kontradiktóris eljárás keretében állapította meg. Ezt a nyilvánosságot most ki akarják küszöbölni, holott mindenütt, ahol csak lehet, fokozni kellene. Nem barátja a zárt ajtók mögötti, titkos eljárásnak. A részvénytársaság létezésének alapja a bizalom, amely megköveteli a nyilvánosságot. Kéri az általa felemlítettnek a tervzetbe való pótlólagos fölvetelét.

A nagy tetszéssel fogadott beszéd után Székács Antal szólalt fel. Kifejti, hogy a tervezet nem elég erőlyes hangon ad kifejezést felháborodásának. Ez a javaslat a legnagyobb merénylet, amelyet munkás polgárok ellen elkövetni készülnek. Tisztán osztálypolitikát szolgál. A legnagyobb szemfényvesztése a javaslatnak a 600 koronás létminimum adómentesítése. Azonfelül teljesen hiány van a szocialpolitikai érzéknek. A kereskedelmi miniszter nemrég még úgy szónokolt, hogy meg van vetve az önálló gazdasági berendezkedés alapja, most már csak az ipart és a kereskedelmet kell fejleszteni. Hát ilyen módon akarja a kormány ezt megeselekedni? Hiszen ilyen körülmények között a legnagyobb frivolitás iparfejlesztésről beszélni. A tulmagas adó különben nemcsak a polgárok, hanem az államnak is veszedelme. Óhajtja, hogy a megindítandó országos akció keretében népszerű iratokkal világosítsák fel a népet az ellene készülő merényletről.

A tervezethez hozzászóltak még: Ullmann Emil, Krausz Adolf és mások.

Lánczy Leó elnök ezután a vitát bezárta és köszönetet mondott a felszólalóknak értékes észrevételeikért, amelyeket az előterjesztésbe pótlólag fel fognak venni. Székácsnak ama kifogására, hogy az előterjesztés hangja nem elég erőteljes, megjegyzi, hogy ez izlés dolga. Hivatalos előterjesztésekben argumentumokkal és nem frázisokkal kell és lehet eredményt elérni sokkal inkább, mint hogy ha élesebb akcentusokkal még jobban elmérgesítik a viszonyt, amely a kamara és a kormány között fennáll. Elismeri, hogy a javaslat egyes részeiben talán egyszerűsíti az adórendszert, de végeredményben mégis csak a kereskedői és ipari osztály, valamint a polgári középosztály megterhelését jelenti. Nem kételkedik abban, hogy a miniszterelnök, akinek érzelme van a kereskedelmi és ipari érdekek iránt, meg fogja hallgatni a fölmerült kívánalmakat. Az országos akciózt egyébként ő is szükségesnek tartja.

Ezután még a következő ügyeket intézték el: A budapesti VII. ker. előjáróság megkeresésére a kamara azt a véleményt adja, hogy konvencziós uradalmi iparos gazdasági alkalmazottnak tekintendő és mint ilyen, iparigazolvány váltására nem kötelezhető. — Egy fővárosi cégnek azt a javaslatát, hogy a vasúti szállítmányok megérkezéséről szóló értesítéseket a felelősek kerékpárossal küldőnczök kézbesítsék, a kamara megfontolásra érdemesnek tartja. — Végül Holczér Sándor indítványát, hogy a levélbélyegekre hasonlóan az okmánybélyegekre perforálás is megengedtesse, a teljes ülés pártolja.

Az Osztrák-Magyar Bank főtanácsulása. Az Egyetértés volt az első, mely már jóval ezelőtt jelezte, hogy a jegybank e hó 19-én főtanácsulást tart. Ezt az ülést ma tartották meg Bécsben s általunk annak idején jelzett tárgyakban határoztak. Az idei üzleteredmény feletle kedvező a bankra. 1905-ben 70.50 korona, 1906-ban 90.40 korona volt az osztalék, míg az idén előreláthatólag körülbelül 107 korona fog a részvényeseknek jutni. A kedvező eredmény főleg a leszámítási üzletben érvényesült drágább kamatlábnak tudható be. A bank igénybevétele ebben az évben 9 millióval nagyobb, mint az elmúlt évben. A bruttó hozadék 45.7 millióra tehető, úgy hogy 29.6 millió tiszta nyereség várható. A lefolyt zavaros viszonyok dacára a bank nem szenvedett veszteséget. A főtanács foglalkozott a rendkívüli közgyűlésen a bankszabdalom meghosszabbítása érdekében a 30-án tartandó rendkívüli közgyűlésen előterjesztendő javaslattal is. Végül az alkalmazottaknak 15% drágasági pótlékot engedélyeztek. Azonkívül Pranger vezértitkár referált a neizetközi pénzpiac állásáról és kifejtette, hogy a viszonyok a legutóbbi ülés óta nem változtak. Az ülésről a következő közleményt adták ki:

Az Osztrák-Magyar Bank főtanácsa ma délután Bilinski lovag kormányzó elnöklésével ülést tartott. A kamatláb megváltoztatására vonatkozólag ez ülésen indítvány nem tétetett. Rohonczy Pranger József udvari tanácsos, vezértitkár jelentésében többek között megemlítette, hogy az idei üzleti eredmények alapján az osztalék körülbelül 107 koronára tehető. A főtanács ezután a folyó igazgatás ügyeinek egész sorát intézte el, közt a szokásos félévi előléptetéseket is. A bank közgyűlésének 30-ik rendes évi ülést, melynek 999 tagja van (105 magyar és 894 osztrák), 1908 február 3-ára tűzték ki Bécsbe.

A Wiener Bankverein fióktelepének új igazgatója. Ismeretes, hogy a Wiener Bankverein magyarországi fióktelepének igazgatóját, Weiner Sándort a bank igazgatósága a bécsi központba rendelte be. Azóta az itteni fióktelep első igazgatójának állása betöltetlen. Az első igazgató Schwarz Alfréd lett, aki már eddig is mint második igazgató működött. A második igazgató állásra vonatkozólag több kombináció merült fel s a fővárosi pénzügyi és kereskedelmi körökben újabban Pirnitzer Gyula, a kir. keresk. muzeum igazgatójának nevét emlegetik, mint komoly jelöltet. Pirnitzer korábban hosszabb ideig tartózkodott a Keleten és mint a kiviteli viszonyok alapos ismerője közismert egyéniség. E szemlélyváltások alkalmával szó esett arról is, hogy Popper Bernátnak, a bank vezérigazgatójának fia is vezetői pozícióba kerül a magyarországi fióktelepnél, ez azonban eddig nem valósult meg, mert nevezett pusztán a könyvviteli osztályban működik és a magyarországi fióktelep ügyvitelét tanulmányozza.

Elvi döntés a tejhamisítás kérdésében. A földmivélségi miniszter egy felmerült ügyből kifolyólag elvi jelentőségű döntéssel kimondta, hogy tejhamisítás kérdésében az üzlettársak, kik egyformán folynak be az üzlet vezetésébe, az 1895. évi XLVI. t.-cz. alapján személyenként büntetendők és a termelő kihágása súlyosabb elbírást igényel.

Az adóreform és a pénzügyintézetek. Ismeretes az új adóreformnak az az intézkedése, hogy mindazon pénzügyintézetek, melyek 8%-nál többet szednek kamat és mellékjárulék címén, akkor, habár csak egy esetben lépne át e maximumot, a nyilvános számadásokra kötelezett vállalatok 10%-os adóján kívül további 5%-ot köteles fizetni. Ez a javaslat pénzügyi körökben élénk eszmecsere adott és ad nap-nap után okot, és így — többek közt — a kamara mai ülésen Jellinek Henrik is állást foglalt a tervezet ilyen reformja ellen. A Magyarországi Pénzügyintézetek Országos Szövetségének legutóbbi közgyűlésén is sérelmesnek tartották ezt az intézkedést s úgy értesülünk, hogy a szövetség elnöke mándi Mándy Lajos miniszteri tanácsos a szövetség állásfoglalásán kívül érintkezésbe is lépett a pénzügyminiszterrel, aki — hír szerint — hajlandó e tekintetben a pénzügyintézetek álláspontját akceptálni és a szóbanforgó 5% bekövetelésétől eltekinteni.

Fizetési képtelenségek. Az Apollo vegyészeti gyár fizetési zavarokba jutott. Hitelezőitől négyhónapi moratóriumot kér. A hitelezők valószínűleg megadják a kért moratóriumot. — Schwarz Ignác és Társa budapesti női ruha-divatárúüzlet (Deák Ferenc-utca 9.) fizetési képtelen. Árukért 60.000 koronával tartozik. A cég készpénztartozásának összegét még nem állapították meg. — Auch budapesti divatárúkereskedő (Király-utca 21.) fizetési képtelen. Tartozása 70.000 korona. — A bécsi hitelezői vegyesület a következő fizetési képtelenségeket közli: Horovitz Soma kereskedő Budapest, Lipót-tér 2; Händler Nánán kereskedő Nagybányán; Weltner Dezső kereskedő Pápa; Kolb Mayer kereskedő Szatmárnémeti; Ungár Ignác kereskedő Vaiszó; Michels József kereskedő Temesvár; Auch Dezső kereskedő Budapest; Rubinstein Farkas butorkereskedő Versecz; Schwarz Rudolf kereskedő Kapronca; Schwarz Vilmos kereskedő Kapronca.

Hüvös József a Városi villamos vasut alelnöke. A Budapesti városi villamos vasut társaság igazgatósága tegnap dr. Falk Miksa elnöke mellett tartott ülésén az imént elhunyt Kohner Ágoston helyébe Hüvös József udvari tanácsost, a társaság érdemes vezérigazgatóját választotta meg a társaság alelnökévé.

A faüzlet köréből. Egy bécsi konzorcium, mely nagyobb fatereskedelmi cégekből áll — amint értesülünk — tárgyalásokat folytat Sturdza Mihály Demeter herceggel néhány romániai erdő kihasználására vonatkozólag. A szóbanforgó erdőterületekért a herceg 20 millió frankot kér. A tárgyalások folyamatban vannak.

A petroléumipar köréből. Mai számunkban megemlékeztünk a nagyobb petroléumfinomítók újabb árfelemeléséről, melylyel november vége óta már harmadszor örvendeztetik meg a fogyasztókat. Emlegettük, hogy a finomítók a kereslet növekedésével motiválták az újabb áremelést. Ma szakkörökben azt az információt kaptuk, hogy ez a hivatalos indoklás nem fedi éppen a tényeket. Az áremelés ugyanis abból az okból történt, hogy a kis finomítók a pénzügyi drágaság folytán — mint amint azt már egy alkalommal megemlégtünk — nagymértékben redukálták üzemüket s mivel a nagyfinomítók a kisgyárak versenytől, ami annak idején a kartell is szétugrasztotta, megszabadultak, vagy legalább is kevésbé vannak feszélyezve, így szabadabban vihetik keresztiül az áremelést. A Vacuum Oil Co. versenye is megszűnt, mert ez a gyár, mely a Rockefeller-féle csoport (Standard Oil Co.) magyarországi fiókvállalata, nagy kötecsket csinált és termelésének nagyrészt eladta, úgy hogy ettől a versenytől is megszabadultak a finomítók. A kisgyárak helyzete egyébként nem valami biztató, sokan közülük annyira redukálták az üzemet, hogy havonta csak egyszer desztillálnak, ezt is azért, mert ez a minimum az engedélyben ki van kötve. Az is megkönnyíti a belöldi és osztrák finomítók ármegdrágítását, hogy ez az iparág Amerikában alig érezte meg a konjunktúra nagy fordulatát, ami azonban részben a Standard Oil Co. nagy külföldi üzleteinek tulajdonítható, mert az export számára nagy mennyiségeket dolgoz fel, különösen ez a gyár. Szakkörökben a nevezett társaság exportját a termelés 50%-ára becsülik.

Az osztálysorsjáték mai húzásán a következő nyereseményeket sorsolták ki:
10.000 koronát nyert: 108038,
3000 koronát nyert: 21914,
2000 koronát nyert: 18610,
1000 koronát nyertek: 7740 14783 17523 28129 120067.

500 koronát nyertek: 6790 50752.
300 koronát nyertek: 696 6894 12048 26648 37573 48560 52509 55571 62824 71737 82593 87882 97848 102240 104278 107043 109743 109685 124206 124937.
Kiss szerencsése Nagy! Az osztálysorsjáték mai húzásán a 10.000 koronás főnyereményt Kiss Károly és Társa (IV., Kossuth Lajos-utca 13.) bankháznak szerencsés vevői nyerték a 108038-as számú osztálysorsjeggyel.

A bor vámjának leszállítása. Egyes borvidékeken azt híresztelik, hogy a kormány a bor vámját leszállítani s ezzel a bor behozatalát lehetővé tenni szándékozik. Illetékes helyről vett értesülésünk szerint ezek a híresztelések minden alapot nélkülöző, légből kapott koholmányok s céljuk kizárólag a szőlősgazdák félrevezetése, hogy eladandó boraikon a kínált olcsó áron tulajdonok. A szőlősgazdák óvakodjanak attól, hogy ily híreszteléseknek hitelt adjanak.

A Tisza szabályozásának folytatása. A Tisza szabályozásának hathatósabb mértékben való folytatását — mint ismeretes — elhatározta a földmivélségi ügyi kormány annak a nagy programnak effektuálásával, melyet az ország főbb folyóin folytatólag végrehajtandó szabályozási munkálatokra nézve a pénzügyminiszterrel egyetértőleg tervbevitte. Az új vízi beruházásokra előirányzott 192 millió koronából a Tiszára és mellékfolyóira közel hatvanhét millió korona esnek. Tudvalevő ugyanis, hogy az 1895. évi XLVIII. t.-cz. hatálya ez év végével már lejár s az ezen törvényben vízszabályozási célokra engedélyezett összegek is kimerülnek: csak helyeselni lehet tehát a pénzügyi és földmivélségi miniszterek azon elhatározását, hogy a Tisza és mellékfolyóinak további szabályozására ily jelentős összeget irányoztak elő, mert a mai nehéz közgazdasági és pénzügyi viszonyok között a nagy magyar Alföldet behálózó vízutak fejlesztését elsőrendű közgazdasági feladatnak kell odaállítani. A hatvanhét millió korona előirányzati összegből magára, a Tisza folyó szabályozásának folytatására 20,360.000 korona van felvéve.

Az ipari ügyelet egy esztendeje. Az Országos Iparegyesület összes szakosztályai e hó 18-án, délután hat órakor, lovag Falk Zsigmond elnöke alatt együttes ülést tartottak. A napirenden dr. Soltész Adolf iparegyesületi titkár előadása volt a magyar ipari ügyelet egy esztendeje címmel. Az ülésen nagyszámú közönség vett részt, többek között ott voltak: Thék Endre alelnök, Gelléri Mór igazgató, Gerster Miklós ipari ügyelő, Pechár Gusztáv ipari ügyelő és még sokan.

Az előadó kimutatta, hogy a jelentés igazolja, hogy az ipari ügyintézmény fejlesztésén elkövetett hibák kezdi megfogalmazni magukat. A jelentés az ipari ügyelői karnak munkával való túlhalmozásáról megdöbbentő képet tár elénk. Ezt mondotta az Iparegyesület 1905-ben és e véleményét csak megerősíti az 1906. évi működés jelentésének tanulmányozása. Szólt ezután a jelentés egyéb fontos adatairól, majd előadásának végén konkrét javaslatokat terjesztett elő, melyek nagyrésztben ugyanazok, mint amelyeket az Országos Iparegyesület már több évvel ezelőtt megvalósítani kívánt.

Az előadást a közönség zajosán megtapsolta. Lovag Falk Zsigmond köszönetet mondott az előadónak és az ülést berekesztette. Itt említtük meg, hogy az Iparegyesület igazgatósága vasárnap, december 22-én, az egyesület helyiségeiben ülést tart. Ez lesz az igazgatóság 600-ik ülése. Az ülés napirendje a Walsér Ferenc-féle alapítvány kamataiból alakított munkásjutalmak kiosztása.

Állami ménék szétosztása. Darányi földmivélségi miniszter értesítette az összes törvényhatóságokat és lótenyésztési bizottsági elnököket, hogy az állami ménetelepen elhelyezett ménék az egyes fedeztetési állomások részére a következő sorrendben és napokon fognak szétosztatni: Január 14-én Verseczen, 16-án Békéscsabán, 18-án Baján, 20-án Dorosmán, 21-én Nagykőrösön és Rimaszombatban, 23-án Eperjesen, 25-én Turiarémén, 27-én Palinban és Szatmárnémetiben, 28-án Nagyatádon és Debreczenben, 31-én Nyitrán. Február 3-án Jászberényben, 5-én Szekesfehérvárott, 6-án Komáromban, 12-én Désen, 14-én Szepsiszentgyörgyön, 15-én Homoródon.

Pincgaul lovak a hadsereg részére. A hadügyminiszter rendeletére, Salzburg vidékén az elmúlt napokban, 1000—1300 koronás árban nagy számban vásárolt a lószorozó-bizottság 4—7 éves pincgaul lovat. Magyar gazdakörökben a hadügyminiszter ezen intézkedése nem csekély feltűnést kelt, mert köztudomású, hogy a nehézkes, bár nagy erejű, pincgaul ló egyfolytában tartó, tehát huzamos menetelésre nem alkalmas s így bizonyos az, hogy ezeket a lovakat se a mezei tűzsergés, se a szekerész csapatok használni nem tudják. Míg az új ágyuk vontatását amelyek a régieknél jóval nehezebbek, a magyarországi hidegvérű tenyészetek, különösen a Murakói teljeslegei is látszva vontatják majd. A mi hidegvérű

Iovainknak szempontját kel nemcsüggetés is

Közös viselőstestül — elhatároztart fog aak mintesmost többtestület eldelmi minizötlen anyvitelre kervelhessenjövédelmet

A Ma sület. Ujhzetése melmüködéstegyesület. tandó közgyszámol be nyészállatovaj- és satakarmány mozditotta tartozó négyenyésztesret felülhat 328.563 lite tottak be. nyozott az tejgazdaság

Uj vo németi—fe1-től kezdve lon mindkelyeztetik Szatmárnéés eddig cnapjain ellenkedni, ellenkor induló. Az új vonperczkor iperczkor és és Máramar ellenirány Budapest énatokhoz, cgyarmatra letes meneznek nyuit

Adria-l„Tisza”, C16-án „Adriából” Maltacziába.

A külföldi befolyása a vén, a szilrikai, valarálnak. Nálhatása alalirányáfillért, októból. Nagyorexorbitáns tette és ma vevő. Buzá tudnak liss tartózkodna

A világtinai aratá argentinai lések eléggyobb lehet

lovainknak a pincgautakkal szemben a hadászat szempontjából az az előnyük is megvan, hogy ezekkel nemcsak a gyors menetelés, de a szükségszerűtől függetlenül is lehetséges.

Községi takarékpénztár Makón. Makó város képviselőtestülete legutóbbi ülésén — jelentik lapunknak — elhatározta, hogy községi takarékpénztárt fog a város felállítani, amelynek alapja Makónak mintegy 600.000 koronányi vagyona lesz, mely most több intézetnél van elhelyezve. A képviselőtestület elhatározta továbbá, hogy felír a kereskedelmi miniszterhez, hogy tekintettel a város kedvezőtlen anyagi helyzetére, engedje meg, hogy a kivitelre kerülő ludakra darabonként nyolcz fillér adót vehessen ki a város, mely ebből évi 20.000 korona jövedelmet remél.

A Magyaróvári Szarvasmarhatenyésztő Egyesület. Ujhelyi Imre gazdasági akadémiai tanár vezetése mellett, több mint tíz év óta fejt ki sikeres működést a Magyaróvári szarvasmarhatenyésztő egyesület. Az egyesület január 9-én Mosonban tartandó közgyűlése elé 150 oldalra terjedő jelentésben számol be múlt évi működéséről. Az egyesület tevékenységét a közvetítésével, állatdíjazásokkal, tejelő-, vaj- és sajtversenyeikkel, gazdasági előadásokkal, takarmánymagvak, korpá és mütrágya közvetítéssel mozdította elő az elmúlt évben a működési körébe tartozó négy járás mintegy hatvan községének állattenyésztését; az egyesület tagjainak száma a kétezeret felülhaladja. Az egyesület tagjai egy év alatt 328.563 liter tejet és 53 ezer kilogramm sajtot szállítottak be. A vaj- és sajtversenyeknél díjakat adományozott az egyesület, míg évi közgyűlése alkalmából telegazdasági gépeket sorsolt ki tagjai között.

Új vonatok forgalomba helyezése a szatmárnémeti-fehérgyarmati vonalon. 1908. évi január hó 1-től kezdve a szatmárnémeti-fehérgyarmati vonalon mindkét irányban egy-egy új vegyesvonalat helyeztek forgalomba, ugyanezen időtől kezdve a Szatmárnémetiről reggel 6 óra 13 perczkor induló és eddig csak a fehérgyarmati országos vásárok napjain közlekedő vegyesvonal naponta fog közlekedni, ellenben a Szatmárnémetiről délelőtt 10 órakor induló vegyesvonal forgalma megszüntetett. Az új vonat Fehérgyarmatról délután 12 óra 15 perczkor indul és Szatmárnémetire délután 2 óra 4 perczkor érkezik, hol csatlakozást nyer a Budapest és Máramarosziget felé induló gyorsvonatokhoz. Az ellenirány pedig Szatmárnémetiről csatlakozással a Budapest és Máramarosziget felől érkező gyorsvonatokhoz, délután 2 óra 41 perczkor indul és Fehérgyarmatra délután 4 óra 29 perczkor érkezik. A részletes menetrendre nézve a kifüggesztett hirdetések nyujtanak bővebb felvilágosítást.

Adria-hajók forgalma. Érkezett: december 16-án „Tisza”, Génuából Nápolyba. Indult: december 16-án „Adria” Gibraltárból Tangerbe, „Andrássy” Bariból Maltába, „Lederer Sándor” Fiuméből Valenciába.

TÖZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonátőzsde.

A külföldi tőzsdék teljesen argentinai jelentések befolyása alatt állanak. Az eszések odaát megszűnése, a szilárd irányzat is elveszett és ma az amerikai, valamint a berlini tőzsdék olcsóbb árakat avizálnak. Nálunk főképp az enyhe, csapadékos időjárás hatása alatti realizálások voltak napirenden és az üzlet iránya alaposan ellanyhult. Áprilisi buza délig 12 fillért, októberi buza 15 fillért vesztett az árfolyamából. Nagyon lanyhán fekszik a rozs. Ezen cikknek exorbitáns magas ára a fogyasztást egészen elijesztette és ma lényeges árengedmény mellett sem akadt vevő. Buzában sem volt forgalom. A malmok nem tudnak lisztet eladni és a buzávárlástól teljesen tartózkodnak.

A világ gabonapiacának helyzete.

A világ gabonapiacának irányzatára az argentinai aratás eredménye nagy befolyással van. Az argentinai termés eredményeit hozzávetőleges becslések elég kedvezőnek mondják s így az export nagyobb lehet. Amde ebből még nem következik az,

hogy a nagyobb export s a kedvező termés Európának többet juttatna, mert Argentinában a fogyasztás is emelkedett s évről-évre növekedik Európán kívüli országokba az argentinai buza exportja. Így például 1907. január óta csak Braziliába, Délafrikába s több helyre 1,220.500 quartos. A buzaárak emelkedése a világpiac helyzetének szempontjából indokolt s nagyon sok akadálya van annak, hogy valami erősebb árcsökkenés állhatna be. Első sorban tekintetbe kell venni, hogy ennek az esztendőnek termése a világ gabonaszükségletét csak gyengén elégítette ki, s a készletekben nagy apadás állott be. Hogy milyen kevés készlet áll a világszükséglet kielégítésére, kitűnik az alábbi statisztikából:

Buzatermés ezer quartesekben	Buzakészlet	
	éven	december 1.
1907	388.000	15.750
1906	441.500	19.335
1905	422.645	17.645
1904	401.800	18.685
1903	411.500	16.650
1902	399.400	19.045
1901	367.500	20.750
1900	342.350	20.850
1899	360.000	20.250
1898	365.000	13.600
1897	295.000	15.500
1896	312.000	19.300
1895	325.000	22.500
1894	330.000	25.100
1893	320.000	25.600

Meg kell jegyezni, hogy ez év szeptember havában a készlet 15.325 qurs. volt, míg a múlt évben csak 13.615.000, s így az idén a világ gabona-készlete csak 425.000 qurs. szaporodott még a múlt év hasonló szakában 5,720.000-el. Az orosz gabonakivitel, amely szintén egyik fontos tényezője a világ gabonapiacának, szintén csekély volt, úgy hogy, mint már fentebb említettük, a gabonakészletek csekélysege az árak eszkkenésének megakadályozására felette alkalmasak.

Eladott:

Buza. Tiszavidéki: 100 mm. 76 kg. 25.80 korona, keverékes.
Pestvidéki: 400 mm. 76 kg. 25.80 korona.
Rozs: 100 mm. 23.30 korona, kpi. par.
Ótengeri: 100 mm. 14.80 korona, kpi., p.
Újtengeri: 100 mm. 13.95 korona, kpi., p.
Zab: 100 mm. 16.70 korona, a bBpest krt.
 Az árak 100 kilogr.-kint koronákban értendők

Budapesti gabonaforgalom.

1907. december 17-től december 18-ig.

	Erkezett:	Elszállított:
Buza	8206	—
Rozs	6106	200
Arpa	9277	—
Zab	3566	—
Tengeri	415	2875
Liszt	102	2460
Korpa	—	2355

A határidőpiacon kötött:

Délelőtt:

Előfordult kötések (50 kg.-kint):
 Buza 1908. áprilisra 13.25, 13.14.
 Buza 1908. októberre 11.11, 11.14, 11.07.
 Rozs 1908. áprilisra 12.20, 12.07.
 Rozs 1908. októberre 9.97, 9.92.
 Zab 1908. áprilisra 8.48, 8.45.
 Tengeri 1908. májusra 7.31, 7.36, 7.28.

1 óra 30 perczkor zárulnak:

áprilisi buza	13.15	13.16
októberi buza	11.06	11.07
áprilisi rozs	12.08	12.09
októberi rozs	9.90	9.91
áprilisi zab	8.45	8.46
májusi tengeri	7.30	7.31

Délutáni forgalom.

Délután a kedvező hőesőre az árak kissé elgyengültek.

4 óra 30 perczkor zárulnak

Buza 1908. áprilisra	—	—	13.12	13.13
Buza új októberi	—	—	11.04	11.05
Rozs 1908. áprilisra	—	—	12.08	12.09
Rozs új októberi	—	—	9.90	9.91
Zab 1908. áprilisra	—	—	8.45	8.46
Tengeri 1908. májusra	—	—	7.29	7.30

Értéktőzsde.

A külföldről beérkező jobb jelentések kedvezően hatottak ugyan a mai napon a tőzsdére, de azért a nagy üzletlenség ma is éreztette hatását s mivel a tőzsde nem igen reagál a jobb hírekre sem, ez a kedvezőbb diszpozíció is veszendőbe ment.

Daczára a külföldi tőzsdékről ma reggel érkezett jobb híreknek, mégis kedvetlenül és a tegnapi zárlatnál némileg alacsonyabb jegyzésekkel nyílt meg az előtőzsde. A forgalom folyamán, amely mindvégig gyenge, vontatott és nehézkes volt, nyugodt maradt az irányzat és igen szűk keretben ingadoztak az árfolyamok. Végül az irányzat tartott maradt. A déli tőzsde kissé javult berlini jegyzésekre szilárd irányzattal folyt le és az árfolyamok mérsékelten emelkedtek. A forgalom szűk keretben mozgott. Az utótőzsdén üzletlenség volt, kötések csak szórványosan fordultak elő. Az árfolyamok alig változtak.

Előtőzsde.

Előtőzsde tartott.

Kötettek: Osztrák hitelrészvény 629.50—630.25. Magyar hitelrészvény 750.75—751.75. Osztrák-magyar államvasut 673.25—674.25. Rimamurányi vasut 511.—512.—. Kézúti vaspálya 559.50—560.—. Orosz járadék 89.65—89.85.

Déli tőzsde.

A déli tőzsde szilárdabb.

Kötettek: Osztrák hitelrészvény 629.25—630.25. Magyar hitelrészvény 751.25—751.75. Osztrák-magyar államvasut 672.75—673.50. Déli vasut 148.—. Rimamurányi vasut 512.—. Jelzálogbank 420.50—421.50. Kézúti vaspálya 557.—558.—. Városi villamos vasut 279.—280.—. Hazai bank 283.—283.50. Orosz járadék 89.50—89.55. Drasche-jéle téglagyár 454.—455.—. Salgótarjáni köszénbánya r.-t. 567.—570.—. Brassói cellulose gvár 505.—510.—.

Prémium-üzlet: A díjbiztosításokért fizettek: Osztrák hitelrészvényekért holnapra 3.—4.—K, 8 napra 6.—8.—K, december végére 12.—14.—K.

Utótőzsde.

Az utótőzsde üzletlenségül folyt le, változatlan árfolyamok mellett. Kötettek: Osztrák hitelrészvény 629.75—630.—. Magyar hitelrészvény 751.50. Kézúti vasut 558.—. Végül maradt: Osztrák hitelrészvény 629.75.

BÉCSI GABONATŐZSDE.

Bécs, december 19. (Az Egyetértés távirata.) A piaczen az ünnepek miatt a konzum teljes télenleges kövekeztében üzletlensége következtében üzletlenség volt, az irányzat pedig bágyadt lett. Buza 10, rozs 5, tengeri 10 fillért vesztett, zab megmaradt az eddigi árakon.

Jegyzetett buza: tiszavidéki 13.15—13.55 korona, mosoni 12.35—12.75 korona, tótfelvidéki 12.45—12.95 kor., déli vasuti 12.35—12.65 korona, marchfeldi 12.15—12.40.

Új-rozs: tótfelvidéki 12.25—12.45 korona, csepeli 12.20—12.40 kor., pestmegyei 12.25—12.45 kor., különböző magyar 12.15—12.40 kor., osztrák 12.—12.25 korona.

Arpa: morvaországi 9.40—10.— kor., marchfeldi 9.—9.50 kor., bécsvidéki 8.90—9.50 kor., tótfelvidéki 8.25—9.90 kor., győri 8.30—9.25 kor., déli vasuti 8.10—9.75 kor., tiszavidéki 7.20—8.25 korona.

Magyar tengeri: régi 7.85—8.15, új 7.55—7.75 korona, cinquantin 8.80—9.—, új 8.50—8.80 korona.

Magyar zab: selejtes 8.40—8.50 kor., közepes 8.50—8.75 korona, elsőrendű 8.75—9.— kor., válogatott 9.—9.25 korona.

BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE.

Bécs, december 19. A nemzetközi pénzvisszonyok kedvezőtlen megítélésben részesülnek már napok óta a tőzsdén s ez a felfogás a mai napon is érvényesült. A pénzvisszonyok kedvezőtlen hatást gyakoroltak a mai előtőzsdére és különösen az államvasuti részvényeket érintették a relációk. Később ismét kedvezőbb lett az irányzat, úgy hogy az előtőzsde végén már szilárdra változott, majd ismét lanyhább lett. A déli tőzsde nyugodt irányzat mellett, változatlan árfolyamokkal nyílt meg. A berlini jegyzések nem adtak okot a nagyobb tevékenységre. A zárlat nyugodt volt, az árfolyamok alig változtak.

Reggelizés előtt fél pohár

Schmidthauer-féle

Hazánkban valódi élősé gyomorbetegségeknek és székességeknek szelődnek

Igmándi keserűvíz

az elrontott gyomrot 2-3 óra alatti teljesen rendbe hozza. Kapható mindenütt kis és nagy üvegekben

11 óraker zárulnak:
 Osztrák hitel. 628.75, Magyar hitel. 750.—, Länderbank —.—, Allamvasut 673. —.—, Elbavölgyi vasut —.—, Déli vasut 149. —.—, Alpési bányatársulat 581.25, Rimamurányi 510.50, Májusi járadék —.—, Magyar koronajár. —.—, Orosz érték 89.80, Török sorsjegy 181.50, Német márka 117.75.

A déli tőzsde lanyhán nyit meg.

1 óraker jegyzetek:

Osztrák hitel 629.50, Magyar hitel 750.—, Länderbank 406.50, Unio-bank 528.50, Allamvasut 672.25, Angol-bank —.—, Bankverein —.—, Déli vasut 149.—, Gőzhajó —.—, Alpési bányarészvény 582.25, Májusi járadék 96.40, Magyar koronajáradék 93.—, Török sorsjegy 181.50, Német márka 117.75, Elbavölgyi vasut —.—, Rimamurányi 511.50, Orosz járadék —.—, Keleti vasutak —.—, Skoda —.—, Magyar jelz. —.—, Kárpáti petroleum —.—.

Bécs, december 19. (Osztrák értékek zárulata.)
 4-2 százalékos papír-járadék 96.35, 4 százalékos osztrák arany járadék 114.25, 1860-as sorsjegy 147.75, Osztrák hitelsorsjegy 458.—, Angol osztrák bankrészvény 289.—, Bécsi Bankverein 511.25, Osztrák-magyar bank 17.64, Déli vasut 148.—, Dunagőzhajózási társaság 976.—, Dohány részvény 403.—, Cs. kir. arany (vert.) 11.36, Német bankváltók 117.78, Osztrák Lloyd 415.—, 4.2 százal. ezüst járadék 96.30 98.30, Osztrák koronajáradék 96.65, 1864-es sorsjegy 251.75, Osztrák hitelintézeti részvény 629.50, Union-Bank 529.—, Osztrák Länderbank 405.—, Osztrák-magyar államvasut 672.40, Elbavölgyi vasut 422.—, Alpési részvény 582.25, 20 frankos 19.18, Londoni váltóár 241.47 Lipótkohó 406.—, Töröksorsjegy 181.—, Csendes.

Bécs, december 19. (Magyar értékek zárulata.)
 4 százalékos arany-járadék 110.80, Tiszai és szeg. kölc. sorsjegy 142.25 Magyar hitelbank részvény 751.—, Magyar lezártitól és váltó részvény 424.—, Rimamurányi 511.—, Magyar cukoripar —.—, Adria hajózási részvénytársaság —.—, Magyar koronajáradék 92.75, 4 százalékos magyar tőltéherm. kötv. —.—, Magyar nyer.-k. sorsjegy 189.25, Kassa-Oderberg vasut részvény —.—, Magyar jelzálogbank 421.—, Magyar keresk. bank —.— kor.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDE

Zárítokor jegyeztetik: 4-2 százalékos papírjádék —.—, 4 százalékos osztrák aranyjádék 96.90, osztrák hitelrészvény 197.40, Déli vasut 27.60, orosz bankjegyek 214.35, 4 százalékos új orosz kölcsön —.—, Disconto Commandit 167.25, Dinamitruszt 154.75, Harpeni 193.60, Unifikált török járadék 93.90, 4-2 százalékos ezüst-járadék 96.10, 4 százalékos magyar aranyjádék 92.75, Magyar koronajáradék —.—, Osztrák-magyar államvasut 144.—, Bécsi váltóár 84.75, Olasz járadék —.—, Alt. villamossági Edison 194.10, Gelsenkircheni 191.25, Laura-kohó 215.—, Szilárd.

Frankfurt, (Zárlat.) december 19. 4-2 százalékos papírjádék —.—, 4 százalékos osztrák aranyjádék 97.—, 4 százalékos magyar aranyjádék 92.70, Osztrák hitelintézeti részvény 197.20, Osztrák-magyar államvasut 144.—, Északnyugati vasut —.—, Bustiehradi vasut —.—, Londoni váltóár 204.80, Bécsi Bankverein 129.60, Villamos részvény 145.80, 3 százalékos magyar arany kölcsön 76.50, 4-2 százalékos ezüstjádék 98.15, Osztrák koronajáradék 96.15, Magyar koronajáradék —.—, Osztrák-magyar bank 126.65, Déli vasut részvény 27.60, Elbavölgyi vasut —.—, Bécsi váltóár 848.—, Párisi váltóár 813.—, Union bankrészvény —.—, Alpési bányarészvény 292.— Nyugodt.

Hamburg, (Zárlat) december 19. 4-2 százalékos ezüstjádék 97.80, 1860. sorsjegy 148.50, Déli vasut 27.40, 4 százalékos Aranyjádék 96.60, Osztrák hitelrészvény 197.35, Osztrák-magyar államvasut 143.50, Olasz járadék 103.20, 4 százalékos Magyar aranyjádék 93.— Nyugodt.

London, december 19. Angol consol

Páris, decz. 19. (Zárlat.) 3 százalékos Francia járadék 95.47, Osztr. aranyjádék 96.20, Magyar aranyjádék 94.05, 5 százalékos Bolgár kötelezvény 1896. évről 497.—, 4 százalékos Olasz járadék 103.60, Déli vasut elsőbbségi kötv. 316.—, 5 százalékos marokkói járadék 512.—, 4 százalékos 1890. Román kölcsön —.—, 4 százalékos Kons. amort. román járadék 86.50, 4 százalékos Amort. román járadék 1905.—, 5 százalékos Orosz járadék 1906. 94.70, 5 száz. Orosz kincstári utalvány 1904. 503.—, 4 száz. Szerb járadék 1907. 93.30, 4 százalékos spanyol járadék 93.22, 4 százalékos unifikált török jár. 93.30, Török sorsjegy 165.—, Török dohányrészvény —.—, Osztrák föld-hitelintézet 10.58, Osztr. Länderbank 443.—, Magyar jelzálogbank 454.—, Banque de Paris 14.35, Banque Ottomane 686.—, Osztr. magyar államvasut —.—, Déli vasut —.—, Meridional vasut —.—,

Keleti vasutak —, Waggon Lits —, Hartmann gépgyár 617.—, Rio Tinto 16.51, Sucrerie d'Egypte 34, Tula 406, Thomson Houston —, Urikányi kőszén 144.—, Chartered 23.65, De Beers 379.50, East Rand 96.75, Jagersfontein 103.—, Transvaal Consols —, Transvaal Land Company —, Váltó Amsterdamra (rövid) 207.56, Váltó német piacokra (rövid) 122.81, Váltó Bécsre (rövid) 104.52, Váltó Belgiumra (rövid) 3/16, Olasz aranyváltó (rövid) pari Váltó Svájcra (röv.) 7/16, Csek Londonra 252.40 Magánkamattal 4.— Szilárd.

ÜZLETI TUDOSÍTÁSOK

Sertéskereskedelmi csarnok.

Budapest—Kőbánya.

Budapest, december 19-én. (Hivatalos tudósítás.)
 Hizott sertésárak: Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogrammon felül) — fillér Közép (páronként 300—400 kilogramm terjedő sulyban) — fillér. Fiatal nehéz (páronként 320 kilogrammon felüli sulyban) 120 fillér. Fiatal közép (páronként 251—320 kilogramm terjedő sulyban) 123 fillér. Könnyű (páronként 250 kg-ig) 126—128 fillér. Szerbiai nehéz (páronként 250 kg fölül sulyban) — fillérig, közép (páronként 240—260 kilogramm sulyban) — fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig.

Sertéslelészám 1907. évi december 17. napján volt készlet 25312 drb., 1907 december hó 18-án jelhatott 100 darab, 1907 december 18. napján elszállított 157 darab, 1907 decz. 19. napjára maradt készletben 25255 drb. A hizott sertéslelés irányzata: csendes.

Sertéskonsumvásár.

Budapest decz. 19. (Hiv. tud.) Előző napról maradt 325 darab sertés, 364 darab süldő, — darab malacz. Pótfelhajtás — drb sertés, — drb süldő, — malacz. Mai napi felhajtás 1283 darab sertés, 110 darab süldő, — darab malacz, összesen 1608 darab sertés, 474 darab süldő — darab malacz. Eladatott 1457 darab sertés, 73 darab süldő, — darab malacz. Eladatlanul visszamaradt 151 drb sertés, 401 darab süldő, — drb malacz. Mai árak: Zsirterés öreg elsőrendű 350 kg.-on felül ételsulyban 100—104 fillér, ételsulylevonással 122— fillér. II. rendű 280 kg.-tól 350 kgr.-ig 96—100 fillér, ételsulylevonással 108— fillér, fiatal nehéz, 300 kg.-on felül 120 fillérig, ételsulylevonással — fillérig, fiatal közép 220 kg.-tól 300 kg.-ig 120—128 korona, ételsulylevonással — fillérig, könnyű 220 kg.-ig 120—128 korona, ételsulylevonással — fillérig. Belföldi süldő — korona. Horvát süldő 84 100 korona. Malacz — korona. (Arak minden levonás nélkül kilogrammonként, élősulyban értendők.) A vásár irányzata élénk, az árak változatlannak.

Heti lóvásár.

Budapest, december 19. (Hiv. tud.) A Tattersallban ma tartott heti lóvásárra felhajtottak 149 darab I., 258 darab II. oszt. Összesen 407 darab volta. Elkelt 280 darab ló.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Deczember 19. —

Kinevezések. A földmívelésügyi miniszter az általi menesbírtokok és a gödöllői koronauradalom tisztviselőinek létszámában Szilágyi Géza II. oszt. gazdasági intézőt a VIII. fizetési osztályba I. oszt. gazdasági intézővé, Brokes József gazdasági ellenőrt a IX. fizetési osztályba II. oszt. gazdasági intézővé és Siegler Gyula gazdasági segédintézőt a X. fizetési osztályba gazdasági ellenőrré, Czeglédy Ákos, Kiss Péter Pál, Mauks Árpád és Pap Károly segélydiias gazdasági gyakornokokat a XI. fizetési osztályba gazdasági segédintézőkkel; az igazságügyminiszter Gyenes Mátyas budapesti keresk. és váltótörvényszéki, ifj. Csilléry Kálmán budapesti büntető törvényszéki, dr. Jellinek Ede pestvidéki törvényszéki, dr. Paczkó Jenő budapesti büntető törvényszéki, Sziberth Bertalan budapesti törvényszéki, dr. Unger Károly budapesti kereskedelmi és váltótörvényszéki, dr. Bajusz Gábor pestvidéki törvényszéki, dr. Császár Károly budapesti törvényszéki, dr. Karay Pál és dr. Borzóni Miklós budapesti büntető törvényszéki aljegyzőket, jelenlegi alkalmazásuk helyén jegyzőkké, Felmér Gyula kolozsvári törvényszéki joggyakornokot az erzsébetvárosi törvényszékhez aljegyzővé, Susztek Károly nyiregyházi törvényszéki díjnokat a debreczeni törvényszékhez irnokká, Zymontovitz Ferenc huszti járásbírói díjnokat az ökörmezői és Rásonyi Papp Gedeon csongrádi lakos, városi közgyámot a szolnoki járásbíróshoz végrehajtókká; a kassai ítélőtábla elnöke Fritz Géza államtudor, eperjesi lakost a kassai ítélőtábla kerületébe díttalan joggyakornokká; a kolozsvári ítélőtábla elnöke

Szabó István végzett joghallgatót a kolozsvári ítélőtábla kerületébe díttalan joggyakornokká nevezte ki; a vallás- és közoktatásügyi miniszter Plenczner Emil mindszenti tanyai állami elemi iskolai tanítót a csongrádvármegyei tanfelügyelőséghez szolgáltatatteltre rendelte.

Áthelyezések. Az igazságügyminiszter Miksa Károly körösbányai járásbírói aljegyzőt a szabályai járásbíróshoz és a vallás- és közoktatásügyi miniszter Bambach Bertá, a temesmegyei tanfelügyelőséghez szolgáltatatteltre berendelt állami elemi iskolai tanítót az ittvárnoki állami elemi iskolához ugyan ebben a minőségben áthelyezte.

Pályázatok. A szolnoki törvényszéknel, a kassai, a debreczeni, a marosludasi járásbíróshoz, a dunaföldvári járásbíróshoz aljegyzői, a glinali adóhivatalnál segédként állásra 2 hét, a pancsovai törvényhatósági mérnöki hivatalnál irnokai, Pancsova város tanácsánál tisztifőjegyzői, városgazdái és adóügyi állásra decz. hó 31-ig; Komorón (Szabolcsvármegye) és Mezöpeterdiben (Szatmárvármegye) postai ügynöki állásra 3 hét alatt lehet beadni a pályázati kérvényeket.

VIZÁLLAS.

december 18. decz. 19.		december 18. decz. 19.	
m é t e r		m é t e r	
Duna	Ehárding 0.54 0.36	Tiiza	M.-Szipol 0.05 0.10
	Passau 1.92 1.73		Tekeháza 0.85 0.86
	Linz 0.80 0.89		V.-Nameny 0.77 0.78
	Bécs 0.85 0.91		Toka 1.92 1.64
	Pozsony 0.99 0.86		Tiszafüred 1.54 1.00
	Komárom 2.06 1.87		Szolnok 0.84 1.85
	Budapest 1.70 1.34		Csongrád 0.12 0.63
	Paks 1.12 0.80		Szeged 0.12 0.53
	Mohács 2.— 2.14		T.-Bocso 0.04 0.20
	Gombos 2.44 0.—		Titel 1.62 1.81
	Ujvidék 1.38 1.74	Óndava	Hódr 0.88 0.85
	Pancsova 1.88 2.21	Tapoly	Bárta 0.88 0.80
	Órsova 1.50 1.85	Rodfuz	Ladmócz 1.60 2.10
Morva	Norvátalu 0.80 0.88	Sajó	Zalozza 1.55 1.58
Vág	Zaolna 0.20 0.28	Hermád	H.-Németi 0.16 0.56
	Trencsén 0.10 0.—	Berettyó	Margitta 0.12 0.12
	Szered 0.46 0.38		B.-Ulfalu 0.06 0.14
Kába	Srt.-Gothárd 0.00 0.20	Körös	Csucsá 0.45 0.40
	Sárvár 0.27 0.16		N.-Várad 0.07 0.04
	Győr 2.18 2.10		Belenyes 0.40 0.36
	Vasad 1.54 1.50		Tenke 0.02 0.04
Dráva	Zákány 0.00 0.10		Gurahonc 0.48 0.54
	Barcs 0.26 0.63		Roroszló 0.10 0.00
	Eszék 0.99 0.98		Bókos 1.04 1.50
Mura	M.-Szerdah. 0.10 0.44		Gyoma 1.34 1.44
Száva	Zágráb 0.68 0.60	Maros	Gy.-Fehérvár 0.04 0.20
	Sziszek 4.41 3.19		Branyicska 0.— 0.—
	Mitrovicza 4.80 4.26		Soborsin 1.26 1.33
Szamos	Décs 0.08 0.48		Makó 0.55 0.42
	Szatmár 0.92 0.42		K.-Kostély 0.42 0.70
Isztria	N.-Majtény 0.98 0.68	Iomcs	Kiszető 1.78 0.87
Isztria	Munkács 0.40 0.36	Béga	Temesvár 1.78 0.04
Laborec	Hermonna 0.28 0.18		Becskerek 0.05 0.58
Una	Perecseny 0.06 0.12		

IDŐJÁRÁS.

A meteorologiai központi intézet távirati jelentése 1907. december 19-én reggel 7 óraker.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete:

Hazánk időjárásában tegnap lényeges változás nem történt. Ma reggelre túlnyomóan felhősre változott az idő és a hőmérséklet északnyugat felől emelkedőben van; a maximum: Czirkveniczán 8 C° és a minimum: Botfalun — 21 C° volt.

Prognózis a következő 24 órára:

Túlnyomóan derült, enyhe idő várható, he lyenkint — főleg az ország északi felében — csapadékkal.

Allomás	Legnagyobb mín. 700 +	A hőmérséklet Celsius szerint	Szellény és ereje	felhőzet	Csapadék mín.	Hőmérséklet mín.
A.-Szlátina	72.4	-10.0	S	3	4	10
Ungvár	70.8	-8.2	SE	3	1	11
Kármárk	75.4	-6.5	S	1	2	11
Losoncz	69.5	-6.7	E	1	4	8
Gyalla	69.2	-5.3	SE	1	3	8
Budapest	69.9	-4.9	W	1	2	8
Jerény	68.7	-3.2	SE	1	2	8
Köszthely	69.9	-3.2	SW	1	1	8
Ócsa	70.8	-5.2	NE	1	1	8
Ózrád	7.0	-3.7	SSE	1	1	8
Ózrád	71.1	-5.9	Árad	4	4	8
Szeged	71.0	-8.0	S	1	1	8
Temesvár	72.8	-8.2	E	1	1	8
Vagyvárad	70.5	-6.0	SE	0	4	8
Kolozsvár	74.5	-12.8	—	—	—	8
Vagyasobon	74.3	-16.4	-E	1	4	8
Szatmár	—	-7.4	SSE	2	2	8
Bécs	—	-7.2	SE	4	3	8
Arvad	—	-6.0	NE	3	4	8
Szolmocsbánya	—	-8.0	SW	0	4	8
Komárom	—	-4.2	SE	1	4	8
Magyar-Óvár	—	-4.4	S	1	4	8
Sopron	—	-6.4	SE	1	1	8
Czék	—	-4.9	—	—	—	8
Cirkvenica	—	-8.5	SW	1	4	8
Debreczen	—	-6.8	SE	3	4	8
Csekemet	—	-6.1	S	3	4	8
Óroszháza	—	-5.0	E	4	3	8
Árad	—	-8.3	SE	2	2	8
Zsombolya	—	-4.6	S	0	0	8
Vorszcz	—	-8.0	NWN	1	1	8
Órsova	—	-8.0	NWN	1	1	8

Felelős szerkesztő:

PURJESZ LAJOS,

Kiadótulajdonos

A Magyar Ujságkialdó Részvénytársaság.

Igazgató: **ERDŐS ARMAND**

SZÍNHÁZAK

Pénteken, 1907. december 20-án

Nemzeti színház

FATUM.

Dráma 3 felvonásban. Írta Zsiborcsy István.
Bárd Alfréd Dozsa Bartha
Erna a neje Szacsvainé
Ella, leányuk Lenkey H.

Király színház

Varázskeringő

Operett 8 felvonásban. Írták Dörmann és Jacobsohn. Fordította Mérol Adólf. Zenét szerezte Strauss Oszkár.
XIII. János Németh
Lothár Papir
Helena Pálffy S.

Magyar Kir. Operaház

Sámson és Delila

Dalm 3 felvonásban és 4 képből. Zenéje szerzője Saint-Saens Kamill. Szövegét írta Lemaire, fordította Radó Antal.
Sámson Lunardi
Delila Szamosi

Vígyszínház

Az aczélskirály.

Szím 4 felvonásban. Írta Su'ro Alfréd. Fordította: Sobestyen Károly.
Glayde John Hevedts
Muriel, a felesége Varsányi L.

FŐVÁROSI ORFEUM

OSDMANN IMRE igazgató. VI., Nagymező-ú. 17

Ruth St. Denis

A világhírű táncművész és a rendkívül mulattató decemberi új műsor.
Az előadás kezdete 8 órakor.

Varieté-Színház

ezelőtt: Nemzetközi Orfeum. BUDAPEST, VIII., Rákóczi-út 63. szám.
December hó 18-tól

FREDELOWI

a világhírű átváltozó-művész fellépte.
EGY VIG SZOMORUJATEK 23 átváltozás 15 perc alatt.
CARUSO UTOPIÁBAN 4 nemes varázslatok 11 szereplővel.
KOMPONISTA-KONGRESSZUS 80 világhírű zeneszerző bemutatása.

NAGY BALL MABILLE

Szép mell
nyerhető két hónap alatt a
Pillules orientales
(keloid pillulák) használatára. Ezek a kelet legújabb, szilárdított, újból helyreállított, a női mellnek szép telt-éget kölcsönöznek, az egészség min-én ária ma nélkül. Arzenmentes-gerődi szavatolunk. Orvosi tekintélyek is a szer-és Dízskretó székülső. Egy doboz használati utasítással kor. 6.45 Utánvevni kor. 6.75.

BUDAPESTI Cabaret Teréz-körút 28. Telefon 52-88.

(BONBONNIERE). Minden este 9-től 12-ig a nagyszerű új decemberi műsor ki-értet ben fellépnek: Nagy Éda, László Rózi, Ferenzy Károly, Balogh Böste, Bíbor Olga, Kept Jolán, Huszár Károly, Sajó Géza, Gabányi László, Mahr Nand., Kövry stb. 4 SOHOZAT! 25 CABARETSZÁM! 4 SZINPADI TRÉFA! Jegyek: Bárd-nai Kossuth Lajos-utca és Andrássy-út, Zipszer-nél Andrássy-út 4. és a Cabaret pénztáránál, Teréz-körút 28.

Tündéres karácsonyfa!

Karácsonyi ládák!

(Ár és kivételben a külföld felállításával) Iszléses üvegdíszek, ezüstfontok, golyók, ragyogó díszítványok, ékes reflektorok, girlandok és sok tündéres ékítményekből összeválogatott gazdag tartalommal meg a pazar karácsonyi batásos kellékével. - Kaphatók négy-féle sortiment-csoportban, egymint:
I. sz. csoportláda 1.25 frt. | III. sz. csoportláda 3. - frt.
II. sz. csoportláda 2.50 " | IV. sz. csoportláda 10. - "
To. kommersz-láda (kiskereskedőknek is igen ajánlható) tartalmaz 8 doboz (6 12 drb) csakis nagy és batásos üvegékkítményt, arany-ezüst fontot és zsenillázott, festésű ujdonságokat. Ily kommersz-láda 2 frt 38 kr Ládák mindenkor ingyen. Törésmentes osomagolás ládánként 10 kr A ládák kiadás sok tartalma és olcsó árúvá, az előzetes tömeg-összeállításával és csomagolással magyarázandó.
Piökl és Haas sportüzletének karácsonyi idényosztálya Budapest, VI., Andrássy-út 13. szám. A fenti ajánlatunkat kivéve az egyéb karácsonyi ajándékok, játékok és sportokkal pedig ingyen ár-és-vásárlásunk foglalkozik.

Surányi szalonczukorka
legfinomabb minőségben
1 kg. 4 K., 2 kg. 7 K., 4 kg. 12 K.
utánvétel mellett bérmentve.
Finom friss teasütemény is kapható
Surányi cukorkagyár
Nagy-Surány, Nyitra megye.

Elsőrendű uri-szabó üzlet
Kizárólag mérték szerint
Oszi zakkó öltöny
Raglán v. téli-kabát
40 és 50 kor-ért
Dus választék bel- és
külföldi szövetekben.
Nyáron készült egész
rinom télikabátok 50
koronáért kaphatók.
Mechlovits és Fái
törv. bej. uri szabók,
Budapest,
V., Váci-körút 76.

PONTOS ÉS LEGJOBB ÓRÁK
KÜLÖNLEGESSÉG
ALKALMI AJÁNDÉKOKNAK
VALÓ ÉKSZEREKBEK,
CHINA-EZÜST DISZTÁRGYAKBAN,
ÉVŐESZKÖZÖKBEK
és EGYHÁZI SZENT ÉDÉNYEK
DUS VÁLASZTÉKBAK.
JAVÍTÁSOKRA és VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KÜLÖNÖS GONDOT FORDITOK
ÁRJEGYZÉK 2000 RAJZAL INGYEN és BÉRMENTVE.
POLGÁR KÁLMÁN ékszerész és művés
Budapest, Erzsébet-körút 29. sz.

Most jelent meg közel 400 lapon az ATHENAEUM
Nagy Képes Naptára 1908. szökőévre.
A Nagy Képes Naptár tartó, kemény félvázonkötésben 2.50 koronáért megrendelhető minden hazai könyvkereskedésben és a kiadó ATHENAEUM Irodalmi és nyomdai részvénytársulatnál (Budapest, VII., Rákóczi-út 54.)

Mindeneket érdeklő bőveges tartalommal jelent meg az ATHENAEUM NAGY KÉPES NAPTARÁNAK 49-ik évfolyama, melynek minden sora fontos és érdekes tudnivalót mond. Tiszti Címűre pontos, hivatalos adatok alapján készült, melyek a nyomás napjára tüzetesen kijavítottak. Tartalmából a következőket emeljük ki: Bélyegilleték, csillagászati naptár, nevezetes korszakok és korszámítások, Törvénykezési szilnapok, Országos színek, Uralkodóház. Az elmúlt év összes eseményei, eredeti fényképfelvételekkel. Gazdag tartalmu ismeretterjesztő réaz. Szépirodalmi részét a legnevesebb írók szolgáltatták. Közhasználati részben a kitűnően tájékozott Budapesti kalauz. sorolási értesítő, Posta- és távirat-szabály, Tudnivalók a postatanárképzésről, Bérkecsli-szabályrendelet, Külföldi utalások, Névnaptárjegyzék, Törvénykezési bélyeg- és illeték szabályok, Érepenz- és utimérték összehasonlító táblázat stb.

SZÍNHÁZAK
Pénteken 1907. december 20-án

Magyar színház
GRETCHEN.
Tráfa 8 felvonásban, Irta Dawis és Lipschütz. Fordította Hajó Sándor.
Von der Plein gróf Lőránt L. Dr. Schwegelmann Forrai R. Moslós P. Tarnoki G. Beinage Tarnay Milli Hajos M. Harnos L. Grete Bloom Mészáros G. Francziska Kacsón F. O. Janszky Csontos Von Sirehle Réthely Emma Németh I. Bins, polgármester Baross Kórmendi Tobisch Kátay Niemann Rátay
Kezdete fél 8 órakor

Várszínház
Zárva

PAPOLLO-SZÍNHÁZ
Telefon 63-22.

Karácsonyi ajándék.
A tengerész gyermeke. — Egy tokaodó gyöngy. — Japán játékok. — Gyermek-football. — Elragadtott gyermek. — Orvadások. — Téli álom. — A ki mindenáron Sherlock Holmes akar lenni.
Kezdete 6 órakor.

Népszínház-Vigopera
Tündérszerelm
Fantasztikus operett 8 felvonásban. Irta Martos Ferencz. Zenéjét szerző: Huszka Jenő.
Személyek:
Máté Kőrhy Borbála, a felesége V. Agh L. Gergő, a fiuk Környei Orzse, a lányok Tallián Csababér, baktör Nagy Csababérna Jászóné Víz király Horváth Csinczér, tölcsök király Virág Remete Székely Mar, parasztlány Báthori G.
Kezdete 8 órakor

Uránia színház
A babona.
Kezdete fél 8 órakor

MODERN SZÍNHÁZ KABARET
Andrássy-ut 69.
A Ferenzvárosi angyal Heltai Jenő és Molnár Ferenc revillé zenéjét szerette Szirmai Albert. — **Moderna gyermek Szomaházy Iván bohóság.** — Az alsóközé szimfónia, Irta Szomaházy István.
Posti álelepek, Irta Molnár Ferenc. 21 mulatságo-kabaretészen.
Pellepnek: Medyaszi Vima, Vörösi, Poór Lili, Ural Mella, Kócsy Ilona, Greus Margit, Kardos Ilona, Dóli Blanka, Szűcs Nelli, Nyárai, Kardos, Kabók, Solyom, Szentirmai, Barsony.
Kezdete 9 órakor.

FOLIES CAPRICE.
RÉVAY-UTCZA 18.
Igazgatók: LEITNER és KELETI | Rendező: ROTT SANDOR
Az előadás kezdete 1/29 órakor.
Ma, 1/410 órakor: **Leánynézőben.**
Bóhozai Irta: Satyr. Rendező: Rott Sándor.
1/411 órakor! Ujdonság!! 1/4 11 órakor!
„Kirándulás a szabadba“
(Ein Ausflug in's Freie) (Cabarets) előadja a Folies Caprice egész személyzete. Rendeztek: Geiger Iszó balett-mester és Rott Sándor
11 órakor Terbitsch Sándor új szolójával
Végül **„Ländliche Unschuld“**
burlesk bohózat Irta: Satyr. Rendező: Werner Manó.
Nappali pénztár 9—10-ig és délután 3—6 óráig.
Az 1-ső emeleti Casino de Paris-ban minden este 1/212-től angol és francia különlegességek fellépte

TÁTRA-MULATÓ
VII., KIRÁLY-UTCZA 77.
Sensatiós deczemberi műsor
Este 10 óráig: **VARIÉTÉ MŰSOR.**
Este 10 órán túl:
Nemzetközi Cabaret
Conferencier: **Bauer György.**
Az előadás kezdete 8 órakor.
Pályok! Fenntartott helyek:
TELEFON 15-10.

»Hermes« levélrendező,
»Hermes« számlarendező,
»Hermes« gyorstűzők,
»Hermes« iratgyűjtők,
»Hermes« iratdobozok
minden jobb papírüzletben kaphatók, hol nem, úgy kérem közvetlenül hozzám fordulni.
Kertész M.
Irodai cikkek, különlegességek gyára.
BUDAPEST, VII., Hársfa-utca 12.
(saját házban). Telefon 27-43.
Képes árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve.

Sok millió hever
Egész évre K 2-50
HITELES MERKUR
Budapest, Ferenciek-tere 6.
Kérjen mutatványszámot!

felvétel nélkül, mivel a sorsjegytulajdonosok nem járhatnak megbízható sorsolási lapot. Ezért járassa a **Hiteles Merkurt.**
Egész évre 2 kor. 50 fillér. Megjelen havonta 2-szer. A Hiteles Merkurt előfizetői ingyen kapnak egy évkönyvet a január 2-iki számhoz mellékelve, mely az eddig ki-sorsolt, de föl nem vett nyo-reményeket közli.
Ingyen kapnak egy sorsolási nap-tár, mely sorsjegytulajdo-nosokat érdeklő tudnivalókat tartalmaz.
Ingyen játszanak 50 sorsjegy nyo-reményekre.

Fagy-Hó-Szél
nagy ellenségei az arcbőrnek. Ez ellen a legbiztosabb és leghatásosabb óvszer a **Rogátsy-féle Magyar-Pipere-Borax.**
Allandóan használva az arc és kéz a legdurvább idő-járásnak is ellentáll; a testbőrt puhán, üdén és tisztán megtartja.
A **Rogátsy-féle MAGYAR PIPE-RE-BORAX** eltüntet szepilót, pörbényt, atkát mitessert, pataást, májfoltot, a ráncos bőrt báronysimává, a vörös vagy napbarnított bőrt teherre teszi.
Gyermekápolásnál, fűrdözéssel nélkülözhetlen. Kitűnő hatással bír szemgyulladásnál, valamint fo és szájapótlásnál. Mosás és vasalásnál a ruhát hófehér és tükörsimává teszi, a nélkül, hogy a ruhának ártan Ara 30 és 75 fillér. Vidékre 10 nagy doboz bérmentve.
Rogátsy-féle magyar pipere-borax-krém K 1—.
Rogátsy-féle magyar pipere-borax-szappan K—80.
Kapható minden gyógyszerárban, drogériában és jobb fűszerüzletben. — Csak dobozban, nem kimérve
Egyedüli készítője **Rogátsy Kálmán** drogeria Bpest, Rakóczi-ut 10.
Figyeljünk a ROGATSY névre.

Nászajándékok
jubileumra díszítágyak, evő-eszközök, müipari cikkek
részletfizetésre is kaphatók jutányos áron
POLGÁR KÁLMÁN
műórák ékszertelepén
Budapest, Erzsébet-körut 29. l. em.
Árjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve.

Sokan tudják már, de tudja meg Ön is.

hogya az a **BARACK PALINKA** a leg-jobb pálinka, a melyet az Első Alföldi Cognacgyár r. t. gyárt Kecskeméten.

HETI MŰSOR.

Deczember	Nemzeti Színház	M. kir. Operaház	Várszínház	Király-Színház	Népszínház (Vig-opera)	Magyar Színház	Vár Színház	Uránia
21 Szombat	Vetélytárs	Mignon	Josette kisassza, a feleségem	Varázskeringő	Tündérszerelm	Gretchen	Böles Náthán	—
22 Vasárnap (d. u. este)	Romeo és Julia A vetélytárs	Fortinó	Nincs elvamosni valója? Aczélkitaly	A vig özvegy Varázskeringő	Voresbaju Tündérszerelm	Ejjeli szállítás A Dada	—	A pénz. O felsőg A babona

Régi sebek,

melyek gyógyíthatatlannak látszanak, vagy begyógyultak és újból kinyílnak, vagy mindenkor folynak, vagy szivárognak és részben beszáradnak,

Régi sebhelyek,

melyek tökéletesen nem gyógyultak be, vagy viszketnek és gyakran felkapartatnak, vagy sömörrel párosult viszketegségből származnak,

Régi sebek,

melyek bármilyen egyéb bajtól származnak, alaposan, fájdalom- és minden utólagos kellemetlenség nélkül begyógyíthatók a valódi

Erényi-Ichtiol-Salicil segítségével.

Az eredeti «Erényi-Ichtiol-Salicil» 3 koronás dobozokban csak a kizárólagos készítőnél kapható:

Erényi Béla DIANA-gyógyszertára
Budapesti, Károly-körút 5.

(Postai megrendelések utánvétel mellett aznap szállíttatnak.)

Több mint egy millió köszönőlevél érkezett be a világ minden részéből.

2 1/2 millió

összegű fő- és melléknyereményekre játszik,

évenként 6 huzásban
ha megrendel nálunk 1 darab konvertált magyar
jelzálog sorsjegyet

Havonta fizetendő darabonként:

21 havi részletfizetésnél	--- K 8.---	30 havi részletfizetésnél	--- K 6.---
25 havi részletfizetésnél	--- K 7.---	40 havi részletfizetésnél	--- K 4.75---

Minden sorsjegy okvetlen nyer! Egy sorsjegy több főnyereményt is csinálhat!

Legközelebbi huzás december 27-én!
egy millió korona főnyereménnyel.

Ha megküldi az első részletet, azonnal megkapja a sorsjegy számaival ellátott részletét és ennek kézhezvételével a sorsjegyre eső minden nyereményt Önnek kifizetünk. Az utolsó részlet kifizetése után kiszolgáltatjuk magát az eredeti sorsjegyet is. A havi befizetések vez postacsekkeket, minden huzás után sorsolási jegyzéket küldünk.

Központi Válfőzlet R.-T. Budapest, V. ker.
Alapítva 1888-ban a Magyar Országos
Központi Takarékpénztár által.

SZABADALMAKAT
védjegyeket és mintaoltalmat
megszerző a
Szabadalmakat Értékesítő Vállalat
PASZTOR (bej. czég)
BUDAPEST, VII. kerület, Erzsébet-körút 17. szám.
Fővilágosítás díjtalan. 25576 TELEFON 24-20.

53917 1907. szám Verseny tárgyalási hirdetés.

A m. kir. államvasutak budapesti-jobbparti üzletvezetősége a vonalai szükségletének fedezésére 1908. évben szükséges 30.000 m² darabolt kavics, 234.0 drb. kockakö, 2000 q. oltatlan falimész és 200000 drb. falitégla szállítására ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

A szállításra vonatkozó részletes feltételeket magában foglaló ajánlati felhívás a m. kir. államvasutak budapesti-jobbparti üzletvezetőségénél megszerezhető és a m. kir. államvasutak igazgatóságánál és üzletvezetőségénél megtekinthető, ugyancsak az emített hivataloknál tekintethetők meg a hivatalos órák alatt a szállításra vonatkozó általános és különleges feltételek is, mely utóbbiak a m. kir. államvasutak igazgatóságánál és budapesti nyomtárványtarából megszerezhetőek. Az általános feltételek ára 50, a különlegeseké pedig 30 fillér darabonként melyhez posta szállítás esetén bérmentesítésre 20 fillér is bekelendő a nevezett hivatalhoz.

Az évenként 1 koronás magyar okmány bélyeggel ellátott ajánlatok és az évenként 30 filléres magyar okmány-bélyeggel ellátott ajánlati felhívások ezen közzéttemmel «Ajánlat az 53917/1907. számú pályázati hirdetményben kiírt anyagokra» 1908. évi január hó 18-ik napjának déli 12 órájáig a m. kir. államvasutak budapesti-jobbparti üzletvezetősége általános oszt. főnökéhez postán bekelendőek. Fentírt napon déli 12 órakor a m. kir. államvasutak budapesti-jobbparti üzletvezetőségénél az ajánlatok feltegnak bontatni, mely alkalommal az ajánlattevők vagy azok igazolt képviselői is jelen lehetnek.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott mennyiségek értékének megfelelő 50% készpénzben vagy állami betétekre alkalmas értékpapirokban 1908. évi január hó 17-ik napjának déli 12 órájáig a budapesti-jobbparti üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál letelendő, esetleg posta útján bekelendő.

Azon felek kik a postatakarékpénztár cheque formájában bent vannak, a bánatpénzt a postatakarékpénztár után is letelhetik. Az ajánlatban a bánatpénz letételének megtörténte megemlítendő ugyan, de az erről nyert letéti jegy nem csatolandó, hanem igazolásul csak a bánatpénz feladását bizonyító postai feladó vagy esetleg a letéti jegy másolata mellékelendő.

Az új felsorolt feltételektől eltérő, szabálytalanul kiállított, az ajánlattevő vagy meghatalmazottja által alá nem írt, javított, vagy vakart szövegű pecséttel le nem zárt sértett borítékba helyezett a kitűzött határidő után érkezett, a pótlóság, vagy esetleg táviratilag tett és oly ajánlatok, melyekre nézve az előírt bánatpénz előlegesen le nem letételt figyelembe nem vétetnek.

Budapest, 1907. december hó 16-án.

Az üzletvezetőség.

DELI S.

csemege-különlegességek

Ferencz József-tér
Gresham-palota.

Titkos betegségek
gyógyítására legjobban ajánlható 28 éven át szerzett kórházi tapasztalatai alapján

Dr. KAJDACS Y

V. os. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos.

Biztos sikerrel, rövid idő alatt gyógyít húgycsőfolyást, hólyagbajt, sebeket, hújakórt (syphilis), lórbajokat, elgyengült férfierőt, idősebbeknek is, öncsirtőzést és annak utóhatait, ider- és hágrinobajt, valamint minden női bajokat.

RENDEL: 9-4-ig és este 7-8-ig

Budapest, VIII., József-körút 2.
Levelekre válaszol, gyógyszeréről gondoskodik.
Levél útján is biztos gyógyásiker.

BIZTOS
gyógyulást keresőknek
kik bármely
nemi betegségben szenvednek

Ismét húgycső és hólyagbajok, húgyveszűkület, vizelet savarok, éjjeli magömlések, sebek és emjakkoros bántalmak (syphilis), az öntörzés utóhatásként fellépő idegbajok, korai férfierő elgyengülése, bármely bőrkülsőek stb. nőknel lefolyás, méh bajok alapos, gyors és gyökéres gyógyítására országosan tudományos és lelkiismeretes gyógyászerrel fogva legjobban ajánljuk

Dr. Garai Antal

V. os. és kir. osztály főorvos országos bíró és a legnépszerűbb 23 évi fennálló rendelt. intézetét

Budapest, VI. ker., Andrassy-ut 24. sz.

Rendelés naponta 10-4-ig és 7-8-ig este. Idült húgyveszű és hólyag bajok vizsgálatára villamos húgycsőűkület segélyével. Vidékiek levelekre kimerülő választ és szakaszi tanácsot nyújtok, gyógyszeréről gondoskodik a lez. Titoktartás biztosított.

Nőknek külön váróterem.

